

คำอธิบาย

พระราชบัญญัติ

มาตรฐานสินค้าเกษตร

พ.ศ. ๒๕๕๑

AGRICULTURAL
STANDARDS ACT.
B.E. 2551 (2008)

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)
National Bureau of Agricultural Commodity and Food Standards (ACFS)

หนังสือคำอธิบาย
พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร
พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๓๗ ก วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑
พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๕๐ ก วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
๕๐ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐ โทรศัพท์ ๐๒-๕๖๑๒๑๒๑๑

National Bureau of Agricultural Commodity and Food Standards,
Ministry of Agriculture and Cooperative,
39 Phaholyothin Road, Ladsao Chaiwathak Bangkok 10900, Thailand.
Tel. (662) 561-2277

พิมพ์ครั้งที่ ๓ : กรกฎาคม ๒๕๕๘
จำนวน : ๕๐๐ เล่ม
จัดทำโดย : กลุ่มนิติการ สำนักงานเลขาธิการกรม
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)
๕๐ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
ติดต่อสอบถามเพิ่มเติม : กลุ่มนิติการ สำนักงานเลขาธิการกรม
โทร. ๐-๒๕๖๑-๒๒๗๗ ต่อ ๑๓๗๖-๑๓๘๑

คำนำ

พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๑ ในเนื้อหาของพระราชบัญญัตินี้ ดังกล่าว แบ่งออกเป็น ๙ หมวด มีทั้งหมด ๘๐ มาตรา ตลอดเวลาที่บังคับใช้กฎหมายมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายเป็นอย่างมากซึ่งจะต้องมีการปรับประสานและจะต้องให้คำปรึกษาอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายเป็นอย่างดีและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

หนังสือคำอธิบายพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เล่มนี้ ผู้เขียนได้พยายามจัดทำขึ้นเพื่อเป็นเอกสารผลงานทางวิชาการ และเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนและผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เช่น ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ผู้ที่มีสินค้าเกษตรไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่าย และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญและเจตนารมณ์ของกฎหมายเป็นอย่างดีและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำหรับหนังสือเล่มนี้ ได้จัดทำขึ้นโดยแยกเป็นบทเพื่อให้ง่ายต่อการค้นคว้าในแต่ละบทมาตรา

การรวบรวมและจัดทำหนังสือฉบับนี้ ผู้เขียนได้พยายามรวบรวมโดยอ้างอิงตามแนวความเห็นในบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คำพิพากษาศาลฎีกา บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ฯลฯ ให้เป็นปัจจุบันและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเอื้อประโยชน์ต่อผู้ใช้ในการปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์

สำนักงานเลขาธิการกรม

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)

สารบัญ

		หน้า
บทนำ	ประวัติและความเป็นมา	
	๑.๑ ความเป็นมาของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	๑
	๑.๒ ความหมายของภาพเครื่องหมายราชการของ มกอช.	๑
	๑.๓ ความเป็นมาของพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑	๒
	๑.๔ ความเป็นมาและสถานะของเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน Q Mark	๔
	๑.๕ บทบาทที่สำคัญของการเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมาย มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑	๗
บทที่ ๑	คำนิยามและความหมาย	๙
บทที่ ๒	คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร	
	๒.๑ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร	๒๑
	๒.๒ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร	๒๔
	๒.๓ คุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและวาระในการดำรงตำแหน่ง	๒๕
	๒.๔ การป้องกันผลประโยชน์ของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร	๒๗
	๒.๕ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการต่างๆ	๒๗
	๒.๖ เลขานุการของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร	๓๐
บทที่ ๓	การกำหนดมาตรฐาน	
	๓.๑ คณะกรรมการวิชาการ	๓๑
	๓.๒ ประเภทของมาตรฐาน	๓๔
	๓.๓ องค์ประกอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการวิชาการ	๓๗
	๓.๔ การรับฟังความคิดเห็นก่อนออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับและบทยกเว้น	๔๐
บทที่ ๔	ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับ	
	๔.๑ ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า	๔๓
	๔.๒ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า	๔๔
	๔.๓ อายุใบอนุญาต	๔๕
	๔.๔ หน้าที่ของผู้ได้รับใบอนุญาต	๔๖
บทที่ ๕	การตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน	
	๕.๑ การขอใบรับรองและการออกใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ	๔๗
	๕.๒ การนำเข้าสินค้าที่มีมาตรฐานทัดเทียมกับมาตรฐานบังคับ	๕๑

	๕.๓ การนำเข้าสินค้าที่มีมาตรฐานแตกต่างกับมาตรฐานบังคับ	๕๒
	๕.๔ การตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรตามมาตรฐานทั่วไป	๕๔
	๕.๕ การดำเนินการควบคุมกับสินค้าเกษตรตามมาตรฐานทั่วไป	๕๕
บทที่ ๖	การประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน	
	๖.๑ การขอรับใบอนุญาตของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน	๕๗
	๖.๒ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน	๕๘
	๖.๓ อายุใบอนุญาตผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน	๖๒
	๖.๔ หน้าที่ของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน	๖๓
	๖.๕ หน้าที่ของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานในฐานะที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเฉพาะ	๖๕
บทที่ ๗	การควบคุม	
	๗.๑ การจัดทำรายงานผลและการเก็บรักษาผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน	๖๗
	๗.๒ ยานาจของพนักงานเจ้าหน้าที่	๖๘
	๗.๓ ยานาจของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรในการจัดการกับสินค้าเกษตร	๗๔
	๗.๔ บทกุ่มครองพนักงานเจ้าหน้าที่	๗๘
	๗.๕ การประผลการตรวจสอบสินค้าเกษตรที่ไม่ปลอดภัย	๗๑
	๗.๖ การพักใช้ใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาต	๘๓
บทที่ ๘	เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน	
	๘.๑ ประเภทของเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน	๘๔
	๘.๒ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการใช้หรือแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน	๘๐
	๘.๓ กำหนดเวลาในการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ	๘๒
	๘.๔ ผู้มีสิทธิใช้หรือแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ	๘๓
บทที่ ๙	การอุทธรณ์	
	๙.๑ ประเภทของคำสั่งของ มกอช. ที่สามารถอุทธรณ์ได้	๙๖
	๙.๒ การยื่นอุทธรณ์และกำหนดเวลาอุทธรณ์คำสั่ง มกอช.	๙๖
	๙.๓ รูปแบบของคำอุทธรณ์	๙๗
	๙.๔ การพิจารณาคำอุทธรณ์	๙๗
	๙.๕ ผลการพิจารณาอุทธรณ์	๙๗
	๙.๖ การทุเลาการบังคับ	๙๘

บทที่ ๑๐	บทกำหนดโทษ	
	๑๐.๑ ความผิดกรณีไม่ขอรับใบอนุญาตตามมาตรฐานบังคับ	๘๘
	๑๐.๒ ความผิดกรณีผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ใบอนุญาตสูญหายแต่ไม่ขอรับใบแทน ย้ายสถานที่โดยไม่ได้รับอนุญาต และไม่แจ้งให้ทราบเมื่อเลิกกิจการ	๘๘
	๑๐.๓ ความผิดกรณีไม่ขอรับการตรวจสอบและได้รับใบรับรองจากผู้ประกอบการ ตรวจสอบมาตรฐาน	๑๐๐
	๑๐.๔ ความผิดกรณีผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของสำนักงาน	๑๐๐
	๑๐.๕ ความผิดกรณีประกอบกิจการตรวจสอบมาตรฐานโดยไม่ได้รับใบอนุญาต	๑๐๑
	๑๐.๖ ความผิดกรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ใบอนุญาตสูญหายแต่ไม่ขอรับใบแทน ย้ายสถานที่ทำการโดยไม่ได้รับอนุญาต และไม่แจ้งให้ทราบเมื่อเลิกกิจการ	๑๐๑
	๑๐.๗ ความผิดกรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานปฏิบัติผิดหน้าที่ในฐานะผู้ประกอบการ วิชาชีพเฉพาะ หรือลักลอบประกอบกิจการในระหว่างที่ตนถูกพักใช้ใบอนุญาต	๑๐๒
	๑๐.๘ ความผิดกรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานไม่เก็บรักษาผลการตรวจสอบรับรองไว้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ	๑๐๒
	๑๐.๙ ความผิดกรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่	๑๐๓
	๑๐.๑๐ ความผิดกรณีจัดเก็บสินค้าเกษตรตามคำสั่งของสำนักงาน	๑๐๓
	๑๐.๑๑ ความผิดกรณีเลียนเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน	๑๐๓
	๑๐.๑๒ ความผิดกรณีปลอมเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน	๑๐๔
	๑๐.๑๓ ความผิดกรณีจัดทำผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานอันเป็นเท็จ	๑๐๕
	๑๐.๑๔ ความผิดให้สินบนแก่ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน	๑๐๕
	๑๐.๑๕ ความผิดฐานรายงานผลการตรวจสอบรับรอง	๑๐๖
	๑๐.๑๖ ความผิดฐานใช้ใบรับรองมาตรฐานอันเป็นเท็จ	๑๐๖
	๑๐.๑๗ ความผิดฐานทำลายตราหรือป้ายคำเตือนในการยึดอายุ	๑๐๖
	๑๐.๑๘ ความผิดกรณีโฆษณา จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่ง สินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับ หรือแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน	๑๐๗
	๑๐.๑๙ การดำเนินคดีกับนิติบุคคล	๑๑๐
	๑๐.๒๐ การดำเนินการเปรียบเทียบในความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว	๑๑๐
บทที่ ๑๑	บทเฉพาะกาล	
	๑๑.๑ สถานะของมาตรฐานสมัครใจ	๑๑๕
	๑๑.๒ สถานะของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน	๑๑๖
	๑๑.๓ สถานะของเครื่องหมายรับรองมาตรฐานแบบเต็ม (Q ธงชาติ)	๑๑๖

บทนำ ประวัติและความเป็นมา

๑.๑ ความเป็นมาของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

นับตั้งแต่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ในฐานะผู้ร่วมก่อตั้งร่วมกับประเทศอื่นๆ อีก ๔๐ ประเทศ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ มีการบังคับใช้ความตกลงด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures : SPS) ที่กำหนดกติกาให้ประเทศต่างๆ ใช้มาตรการด้านมาตรฐานและความปลอดภัยอาหาร ความคุ้มครองส่งออกนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร ทำให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตระหนักถึงความสำคัญในการแข่งขันทางการค้าสินค้าเกษตรและอาหารในต่างประเทศที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวโดยในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้จัดตั้ง สำนักงานมาตรฐานและตรวจสอบสินค้าเกษตร (สมก.) เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานงานและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มุ่งการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จในการนำเข้าและส่งออกสินค้าเกษตร

จนกระทั่งพระราชบัญญัติปรับปรุงโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรม มีผลบังคับใช้เมื่อปี ๒๕๔๕ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) จึงได้รับการจัดตั้งขึ้นในวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๕^๑ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นหน่วยงานระดับกรม ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑.๒ ความหมายของภาพเครื่องหมายราชการของ มกอช.

ได้มีการกำหนดภาพหรือตราเครื่องหมายราชการของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติโดยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดภาพเครื่องหมายราชการตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๒ (ฉบับที่ ๒๐๑) ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๖^๒ ซึ่งมีรายละเอียดดังภาพนี้

^๑ ปัจจุบันใช้กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๘๗ ก วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗

^๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๖๐ ตอนที่ ๗๘ ง วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๖

คำอธิบาย

- เป็นตรงตัวรูปทรงกลม มีรูปพระเกษควบตี พระวรุณเทพผู้ให้ความสมบูรณ์ ยืนบนหลังนาคราชพ่นน้ำเหนือก้อนเมฆ
- พระหัตถ์ซ้ายยกห้าม หมายถึง กำหนดมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหาร
- พระหัตถ์ขวาทือพระขรรค์ ได้แก่การเฝ้าระวังความปลอดภัยของอาหารเบื้องต้น มีอักษรข้อความชื่อของสำนักงานไต่รับ

๑.๓ ความเป็นมาของพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. .... ต่อคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการและส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. .... เพื่อเสนอต่อรัฐสภาและได้มีการดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงสมัยสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งได้พิจารณาเห็นชอบให้มีพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. .... และประกาศใช้เป็นกฎหมาย " โดยมีเหตุผลในการประกาศ เนื่องจากประเทศไทยกำลังเร่งรัดพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน และโดยที่ในปัจจุบันสินค้าเกษตรหลายชนิดทั้งที่ผลิตขึ้นในประเทศ และนำเข้าจากต่างประเทศยังไม่มีมาตรฐานใช้บังคับเป็นเหตุให้สินค้าเกษตรด้อยคุณภาพและไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ประชาชนขาดความเชื่อถือ และส่งผลกระทบต่อภาพรวมของการประกอบกิจการสินค้าเกษตรของไทยทำให้ไม่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม สมควรมีกลไกในการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ได้มาตรฐานเพื่อ ความปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันเกิดแก่ประชาชน หรือแก่กิจการสินค้าเกษตร หรือเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเป็นที่มาของพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ลักษณะทั่วไปของพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑

๑. เป็นกฎหมายมหาชน เพราะเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดองค์กรของรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรของรัฐกับประชาชน
๒. เป็นกฎหมายบริหารราชการแผ่นดิน เพราะมีการกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย และอำนาจในการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และการออกกฎกระทรวงซึ่งถือเป็นกฎหมายลำดับรองเป็นการใช้อำนาจผ่านฝ่ายบริหาร

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๑๗ ก วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

๓. เป็นกฎหมายปกครอง เนื่องจากมีการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้อำนาจรัฐเพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารราชการโดยให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเจ้าหน้าที่ดังกล่าวสามารถใช้อำนาจตามกฎหมายได้ใน ๒ ลักษณะ เช่น กรณีที่เป็นเจ้าหน้าที่ประเภทบุคคลคนเดียวคือกาให้ อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย และกรณีที่เป็นเจ้าหน้าที่ประเภท คณะบุคคลคือ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรซึ่งมีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗ และ ยังมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมายซึ่งคณะอนุกรรมการ ก็ถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่ประเภทบุคคลเช่นเดียวกัน

๔. เป็นกฎหมายอาญาหรือกฎหมายที่มีโทษทางอาญา เนื่องจากในพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ได้มีบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ของการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายและได้ กำหนดโทษไว้เช่น โทษปรับสถานเดียว โทษจำคุกและปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

๕. เป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติหรือเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณา โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ขั้นตอนและกระบวนการวิธีพิจารณาทางปกครองของเจ้าหน้าที่ ของรัฐ เช่น การขอรับใบอนุญาต การขอต่อใบอนุญาต การขอใบแทนใบอนุญาต หรือการอุทธรณ์ เป็นต้น

ลักษณะเฉพาะที่สำคัญของพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

๑. เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร ภายใต้คำนิยามคำว่า "มาตรฐาน" และคำว่า "สินค้าเกษตร" บัญญัติรวมความได้ว่า มาตรฐานสินค้าเกษตร คือ มาตรฐาน บังคับหรือมาตรฐานทั่วไปที่เป็นผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์อันเกิดจากการกลไกกรรม การประมง การปศุสัตว์ หรือการป่าไม้ และผลพลอยได้ของผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ซึ่งขั้นตอนของการ กำหนดมาตรฐานนั้น กฎหมายกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการ เพื่อจัดทำร่างมาตรฐาน ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๕ ประกอบมาตรา ๑๗ แล้วเสนอร่างมาตรฐานให้คณะกรรมการมาตรฐานสินค้า เกษตรพิจารณาว่าจะกำหนดให้เป็นมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป แล้วแต่กรณี

๒. เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตร มาตรฐานสินค้าเกษตร ประเภทมาตรฐานทั่วไป ตามมาตรา ๓๑ กำหนดไว้ว่า ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี ซึ่งสินค้าเกษตรนั้นจะขอรับการตรวจสอบและขอใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไปจากผู้ประกอบการ ตรวจสอบมาตรฐานก็ได้ และมาตรฐานสินค้าเกษตร ประเภทมาตรฐานบังคับ ตามมาตรา ๒๗ กำหนดไว้ว่า ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี ซึ่งสินค้าเกษตรนั้น ต้องขอรับการ ตรวจสอบและได้ใบรับรองตามมาตรฐานบังคับจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ดังนั้น ความสำคัญของการตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรให้เป็นไปตามมาตรฐานจึงเป็นกลไกที่สำคัญที่จะ ทำให้สินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจสอบรับรองแล้ว ไม่ว่าจะเป็มาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป ได้รับความเชื่อมั่นจากผู้บริโภคว่า มีความปลอดภัยและเป็นไปตามมาตรฐานสากล

๓. เป็นกฎหมายที่มีการดำเนินการภายใต้คณะกรรมการ (คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร) ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๖ กำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน และมีผู้แทนจากหน่วยงานอื่น ๆ และผู้ทรงคุณวุฒิรวมเป็นกรรมการ รวมมีจำนวนกรรมการทั้งหมด ๒๓ คน ซึ่งจะทำให้กระบวนการพิจารณา กำหนดนโยบายในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการกำหนด แก๊ซ ยกเลิก มาตรฐานสินค้าเกษตร ได้รับการพิจารณาอย่างรอบด้าน ได้รับการพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสินค้าเกษตรในด้านต่างๆ ครอบคลุมทุกชนิดสินค้าเกษตร ประกอบกับการที่มีผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ มาร่วมเป็นกรรมการยังจะส่งผลให้การขับเคลื่อนนโยบายด้านการพัฒนาสินค้าเกษตรที่มีการรับผิดชอบดูแลจากหลายหน่วยงานมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๔. เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน กฎหมายกำหนดให้สินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจสอบรับรองแล้ว ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับต้องแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน หรือในกรณีที่สินค้าเกษตรตามมาตรฐานทั่วไปที่ผ่านการตรวจสอบรับรองมาตรฐานแล้วและผู้ผลิตใช้สิทธิแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไปกับสินค้าเกษตรของตน ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไปเป็นเครื่องหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่าสินค้าเกษตรมีคุณภาพและมีความปลอดภัย พร้อมทั้งยังสื่อไปถึงผู้บริโภคภายในประเทศและประเทศคู่ค้าให้เกิดความเชื่อมั่นในระบบการผลิตและผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรและอาหารของประเทศไทยว่าเป็นไปตามมาตรฐานสากล

๑.๕ ความเป็นมาและสถานะของเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน Q Mark

ในระยะแรก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีนโยบายส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน และเสริมสร้างความเชื่อมั่นในสินค้าเกษตร จึงได้จัดทำข้อกำหนดมาตรฐานสินค้าแต่ละชนิดขึ้นและให้มีการรับรองมาตรฐานแก่สินค้าเกษตรนั้น โดยมาตรฐานที่จัดทำขึ้นและให้การรับรองนั้นเป็นมาตรฐานทั่วไป (Voluntary Standard) ซึ่งผู้ประกอบการสามารถขอรับการรับรองและใช้เครื่องหมายมาตรฐานสินค้าเกษตรได้ด้วยความสมัครใจ สินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจสอบรับรองแล้วว่ามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดจะได้รับอนุญาตให้ติดเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.) สามารถเปรียบเทียบว่าด้วยการรับรองและอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายมาตรฐานสินค้าเกษตรไทย (มกษ.) พ.ศ.๒๕๔๓^๔ โดยระเบียบดังกล่าวเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมิน ตรวจสอบมาตรฐานสินค้าเกษตร การขอรับรองและการขออนุญาตใช้เครื่องหมายมาตรฐานการจัดทำรายงานและแจ้งผลการตรวจสอบ รวมถึงการควบคุมการใช้เครื่องหมาย ซึ่งขั้นตอนทั้งหมดกระทำโดยหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมวิชาการเกษตรให้การรับรองสินค้าและควบคุมดูแลสินค้ากลุ่มพืช กรมประมงให้การรับรอง

^๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๗๗ ตอนพิเศษ ๑๒๗๖ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๓

สินค้าและควบคุมดูแลสินค้ากลุ่มประมง กรมปศุสัตว์ให้การรับรองสินค้าและควบคุมดูแลสินค้ากลุ่มปศุสัตว์ กรมป่าไม้ให้การรับรองสินค้าและควบคุมดูแลสินค้ากลุ่มป่าไม้ และหากสินค้าใดจำแนกไม่ได้ชัดเจน สำนักมาตรฐานและตรวจสอบสินค้าเกษตร (สมก.) ก็จะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ประเมินและตรวจสอบ

ในระยะเวลาต่อมา ก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๓-๒๕๔๖ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ให้หน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นเครื่องหมายเดียวกัน คือเครื่องหมาย "Q" เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการใช้เครื่องหมายของแต่ละหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเครื่องหมายนี้จะแสดงให้เห็นว่าสินค้าเกษตรและอาหารมีคุณภาพและความปลอดภัยพร้อมทั้งยังสื่อไปถึงผู้บริโภคภายในประเทศและประเทศคู่ค้าให้เกิด ความเชื่อมั่นในระบบการผลิตและผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นไปตาม มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

หน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เรื่อง การใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร โดยมีการลงนามวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๖ ร่วมกัน ๘ หน่วยงาน ได้แก่

๑. กรมวิชาการเกษตร
๒. กรมประมง
๓. กรมปศุสัตว์
๔. กรมส่งเสริมการเกษตร
๕. กรมส่งเสริมสหกรณ์
๖. กรมพัฒนาที่ดิน
๗. องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
๘. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

และเพื่อเป็นข้อผูกพันให้มีการนำเครื่องหมายรับรอง "Q" ไปใช้ในแนวทางเดียวกัน และมีการดำเนินการตามวิธีการและแนวทางที่กำหนดไว้ใน MOU โดยหน่วยรับรองให้การรับรอง ตั้งแต่ระดับไร่นาจนถึงผู้บริโภค (From Farm To Table) เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย รวมถึงเป็นการส่งเสริมให้เป็นผู้ผลิต ผู้ประกอบการสินค้าเกษตรและอาหารของไทย ได้ตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของเครื่องหมายรับรอง "Q" ที่แสดงถึงคุณภาพและปลอดภัย ดังนั้นจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมกำกับดูแลการนำเครื่องหมายรับรอง "Q" ไปใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังมีระบบการจัดรหัสประกอบการแสดงเครื่องหมาย เพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับ ได้กรณีที่มีการปลอมแปลงเอกสารใบรับรองหรือ กรณีตรวจพบสินค้ามีปัญหาด้านคุณภาพที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน

บทบาทและหน้าที่ของหน่วยรับรองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ หน่วยรับรอง หน่วยตรวจ ห้องปฏิบัติการ ดังนี้

กรมวิชาการเกษตร ทำหน้าที่ตรวจสอบ กำกับดูแลให้การรับรองสินค้าและระบบที่เกี่ยวข้องกับพืชและผลิตภัณฑ์ และอาหารสัตว์น้ำ

กรมประมง ทำหน้าที่ตรวจสอบ กำกับดูแลให้การรับรองสินค้าและระบบที่เกี่ยวข้องกับสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ และอาหารสัตว์น้ำ

กรมปศุสัตว์ ทำหน้าที่ตรวจสอบ กำกับดูแลให้การรับรองสินค้าและระบบที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์ และอาหารสัตว์

กรมส่งเสริมการเกษตร ทำหน้าที่ดูแล ส่งเสริมให้ความรู้กับเกษตรกร และให้การรับรองสินค้าและระบบที่เกี่ยวข้อง

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ทำหน้าที่ดูแล ส่งเสริมให้เกษตรกร หรือประชาชนทั่วไปรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นองค์กร เพื่อร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และส่งเสริม แนะนำองค์กรเหล่านั้นบริหารจัดการองค์กรตามหลักการ และวิธีการสหกรณ์ และเป็นหน่วยงานประสานให้สหกรณ์และวิสาหกิจชุมชนขอการรับรองเครื่องหมาย "Q" จากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง

กรมพัฒนาที่ดิน ทำหน้าที่ตรวจสอบ ดูแลให้การรับรองสินค้าประเภทปัจจัยการผลิตทางการเกษตร เช่น ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ สารปรับปรุงบำรุงดิน เป็นต้น

องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ทำหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้ด้านการตลาด คลังสินค้าและให้การรับรองในส่วนที่เกี่ยวข้อง

หน่วยรับรองดังกล่าว มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการรับรองระบบการผลิตหรือการรับรองสินค้าเกษตรและอาหาร โดยระบบการผลิตหรือสินค้าที่ผ่านการตรวจสอบให้การรับรองแล้วจะเป็นไปตามมาตรฐานต่างๆ ที่ใช้ในการรับรอง โดยหน่วยรับรองมีบทบาทและหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดทำหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการประเมิน เพื่อให้ผู้ขอรับการรับรองได้รับทราบระเบียบ ขั้นตอน วิธีการ ในการยื่นขอการรับรอง พร้อมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เอกสารดังกล่าวให้กับผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบต่อไป

(๒) ควบคุมดูแลการอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายภายใต้ขอบข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การรับรองมีประสิทธิภาพเป็นไปตามนโยบายที่หน่วยรับรองกำหนดไว้

(๓) จัดทำระบบข้อมูลการรับรองและควบคุมฐานข้อมูลในส่วนที่หน่วยงานรับผิดชอบให้มีความถูกต้องและทันสมัยสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ตลอดเวลา และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลกลางของ มกอช. ได้ ซึ่งฐานข้อมูลควรมีการออกแบบให้เป็นระบบมาตรฐานเดียวกันให้เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับ มกอช. ได้ เพื่อประโยชน์ ในการควบคุมกำกับดูแล การใช้เครื่องหมาย "Q" และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้กรณีที่มีการปลอมแปลงเอกสาร

ใบรับรองหรือกรณีที่ดินค้ามีปัญหา โดยระบบฐานข้อมูลดังกล่าวจะสร้างความเชื่อมั่นด้านคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและอาหารให้กับผู้ผลิต และผู้บริโภค เป็นที่ยอมรับ นำเชื่อถือก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑.๕ บทบาทที่สำคัญของการเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑^๕ เป็นกฎหมายกลางที่กำหนดมาตรฐานควบคุมการดำเนินการเกี่ยวกับการมาตรฐาน (Standardization) ของประเทศไทย มีสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม (สทอ.) ดูแลและรับผิดชอบกฎหมายฉบับดังกล่าวตราขึ้นมาบังคับใช้เนื่องจากมีหน่วยงานของรัฐและเอกชนหลายแห่งที่ดำเนินการหรือประกอบกิจการตรวจสอบและรับรองแต่กลับไม่มีหน่วยงานกลางขึ้นมาควบคุมทำให้ระบบมาตรฐานของประเทศไทยขาดความเป็นเอกภาพเพื่อให้ได้รับความน่าเชื่อถือจากผู้รับการตรวจสอบและรับรอง รวมทั้งผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ จึงได้ตราพระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ขึ้นใช้บังคับโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรฐานแห่งชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการส่งเสริม พัฒนา และดำเนินการด้านการมาตรฐานของประเทศ และกำหนดนโยบายหรือส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือหรือให้มีการทำความตกลงกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการมาตรฐานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันด้านการมาตรฐานของประเทศให้เป็นเอกภาพความมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งทำหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมผู้ประกอบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของผู้ประกอบการต่างๆ อาทิเช่น ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือนำเข้าสินค้า ภายใต้กรอบแผนปฏิบัติการตามนโยบายและยุทธศาสตร์การมาตรฐานของประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ ๔ ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการกำหนดมาตรฐาน ยุทธศาสตร์ด้านการตรวจสอบรับรอง ยุทธศาสตร์มาตรฐานวิทยาศาสตร์ และยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ

ในกรณีที่เป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานของผู้ประกอบการตรวจสอบและรับรอง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม สุขอนามัย ความปลอดภัยหรือสิ่งแวดล้อม และได้มีการกำหนดให้การตรวจสอบและรับรองในสาขาใดเป็นมาตรฐานบังคับแล้ว ก่อนที่ผู้ประกอบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานจะประกอบกิจการตรวจสอบและรับรองให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือนำเข้าสินค้าได้ ผู้ประกอบการตรวจสอบและรับรองจะต้องได้รับใบอนุญาตก่อนและเมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วจะต้องแสดงเครื่องหมายมาตรฐานบังคับ

^๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๖๕ ตอนที่ ๗๖ ก ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑

ส่วนในกรณีเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมอุตสาหกรรมการตรวจสอบและรับรอง และได้มีการประกาศกำหนดให้การตรวจสอบและรับรองในสาขาใดที่ผู้ประกอบการตรวจสอบและรับรองจะขอใบรับรองให้มีสิทธิแสดงเครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปสาขาใดก็ได้ ในเรื่องนี้เป็นเรื่องมาตรฐานภาคสมัครใจ หากผู้ประกอบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานประสงค์ที่จะขอรับการรับรองจากผู้อนุญาต จะต้องยื่นคำขอและต้องได้รับการตรวจสอบจากพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับการตรวจสอบแล้วจึงจะมีสิทธินำเครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปไปใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ว่าผู้ประกอบการตรวจสอบและรับรองรายนั้น จัดองค์กรและมีสมรรถนะในการให้บริการตรวจสอบรับรองสินค้าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สากลยอมรับ

โครงสร้างองค์การตามพระราชบัญญัติดังกล่าวในปัจจุบัน ได้แก่

- คณะกรรมการเฉพาะด้านการมาตรฐาน จำนวน ๓ คณะ ได้แก่ คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานด้านการตรวจสอบและรับรอง คณะกรรมการรับรองหน่วยรับรองและหน่วยตรวจ คณะกรรมการพิจารณารับรองห้องปฏิบัติการ
- คณะอนุกรรมการ จำนวน ๓ คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการพิจารณาหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข คณะอนุกรรมการกฎหมาย และคณะอนุกรรมการเปรียบเทียบ
- หน่วยงานที่รับผิดชอบ จำนวน ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กรมวิทยาศาสตร์บริการ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และ มกอช.

สำหรับการเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบกล่าวโดยเฉพาะกรณีของ มกอช.นั้น คณะกรรมการมาตรฐานแห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ ๒-๑/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๓ ได้มีมติมอบหมายให้ มกอช. เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑ เพื่อดำเนินการรับรองระบบงานหน่วยรับรองความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและอาหาร หน่วยรับรองผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ และหน่วยรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังนั้น บทบาทที่สำคัญของการเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบนั้น มกอช. นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับหลักแล้ว การเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการรับรองระบบงาน (AB) ต้องกระทำภายใต้หลักเกณฑ์การดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑ ภายในขอบข่ายที่คณะกรรมการการมาตรฐานแห่งชาติมอบหมาย ครอบคลุมเฉพาะการรับรองระบบงานใน ๓ ขอบข่าย ดังนี้

- การรับรองระบบงานหน่วยรับรองความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและอาหาร
- การรับรองระบบงานหน่วยรับรองผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์
- การรับรองระบบงานหน่วยรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

บทที่ ๑ คำนิยามและความหมาย

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑"

คำอธิบายเพิ่มเติม

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ ในชั้นเสนอร่างพระราชบัญญัติได้เสนอชื่อร่างพระราชบัญญัติว่า พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร แต่ในชั้นตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการตัดคำว่าและอาหารออกไป เนื่องจากอาจจะทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ซึ่งดูแลและรับผิดชอบโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"มาตรฐาน" หมายความว่า มาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป แล้วแต่กรณี

คำอธิบาย

มาตรฐาน หมายถึง ข้อกำหนดทางวิชาการในรูปของเอกสารวัตถุ ที่แพร่หลายแก่บุคคลทั่วไป กำหนดขึ้นโดยความร่วมมือ การยอมรับร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย และผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลจากการพิจารณาร่วมกันโดยมุ่งประโยชน์สูงสุด

สำหรับคำว่า "มาตรฐาน" ที่องค์การมาตรฐานสากลหรือองค์การมาตรฐานระหว่างประเทศ (ISO) ได้กล่าวถึงคำว่า "มาตรฐาน" (Standards) ให้ความหมายความว่า "มาตรฐาน" (Standards) ใ้ถูกเขียนขึ้นโดยอำนาจรายละเอียดของความจำเพาะทางเทคนิค หรือหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่เห็นพ้องร่วมกัน เพื่อใช้เป็นกฎ แนวทาง หรือ คำนิยามของคุณลักษณะต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจได้ว่า จัดดูดีบ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการหรือบริการต่างๆ เหมาะสมตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ในชั้นเสนอร่างได้มีการเสนอคำนิยามหลายๆ คำแต่ได้มีการคัดออก^๑ คงเหลือเฉพาะคำนิยามที่มีการใช้ข้อความในบทมาตราต่างๆ สำหรับคำว่ามาตรฐานนั้น คงหมายความว่า

^๑ อ้างแล้ว (ดูเชิงอรรถที่ ๒)

ข้อกำหนดรายการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้ สำหรับความหมายที่ให้คำนิยามไว้ตามพระราชบัญญัตินั้น หมายถึง มาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไปซึ่งมีความแตกต่างระหว่างมาตรฐานบังคับและมาตรฐานทั่วไป โดยมาตรฐานบังคับจะถูกกำหนดโดยกฎกระทรวง ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยรัฐมนตรี และโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ส่วนมาตรฐานทั่วไปจะถูกกำหนดขึ้นโดยประกาศกระทรวง ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองที่มีลำดับชั้นต่ำกว่า

“สินค้าเกษตร” หมายความว่า ผลិតผลหรือผลิตภัณฑ์อันเกิดจากการกสิกรรม การประมง การปศุสัตว์ หรือการป่าไม้ และผลพลอยได้ของผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

คำอธิบาย

สำหรับความหมายของคำว่า “สินค้าเกษตร” นั้น ได้เขียนอธิบายสั้นๆ ว่าเป็นผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ (product) และผลพลอยได้ (by product) ของผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ดังกล่าว อันเกิดจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ๔ ประเภท ได้แก่

๑. กสิกรรมหรือการเพาะปลูกพืช

๒. การประมงหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่มีมุ่งในการผลิตผลผลิตสัตว์น้ำ โดยผลผลิตนั้น อาจจะได้มาจากการทำประมง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยทั่วไปนั้น ส่วนใหญ่ การจัดการประมงจะมุ่งเน้นไปที่การจับสัตว์น้ำจากแหล่งธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการทำประมงทางทะเล

๓. การปศุสัตว์หรือการประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์บนบก เช่น เลี้ยงวัว เลี้ยงหมู หรือเลี้ยงสัตว์จำพวกสัตว์ปีก เป็นต้น

๔. การป่าไม้การประกอบอาชีพเกี่ยวกับป่า เช่น การปลูกป่าไม้เศรษฐกิจ การนำผลผลิตจากป่ามาแปรรูปให้เกิดประโยชน์เป็นต้น

เดิมในชั้นเสนอร่างคำว่า “สินค้าเกษตร” นั้น ให้ความความรวมถึงสินค้าเกษตรอินทรีย์ด้วยแต่ก็ได้มีการตัดออกเนื่องจากอยู่ในความหมายของคำว่าผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์อันเกิดจากการกสิกรรมอยู่แล้ว และตัดคำตอนท้ายคำว่า “แต่ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้หรือจำหน่ายในราชอาณาจักรและมีการควบคุมซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวตามกฎหมายอื่น” ออก เนื่องจากในชั้นพิจารณาร่างได้นำข้อความดังกล่าวไปบัญญัติไว้ในมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัตินี้แทน

^๓ ได้ตัดคำว่า “การมาตรฐาน” “สินค้าเกษตรอินทรีย์” “ระบบ” และ “มาตรฐานระบบ” ออก เนื่องจากไม่ปรากฏการใช้คำๆนี้ในพระราชบัญญัติ สัตว์คำว่า “มาตรฐานสินค้าเกษตร” โดยได้นำเนื้อหาของบทนิยามดังกล่าวไปบัญญัติไว้เป็นความในมาตรา ๑๖ (๑) ซึ่งจะมีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงกระบวนการการจัดการผลิตหรือคุณลักษณะของสินค้าเกษตรประกอบกับให้มีการตัดหลักการเรื่องมาตรฐานระบบออกจึงมีการเพิ่มคำว่าเพื่อให้สามารถกำหนดมาตรฐานการจัดการในขั้นตอนการผลิตได้ เช่น ในแปลงเพาะปลูกหรือในบริเวณเพาะเลี้ยง (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. .... เรื่องเลขที่ ๘๕๔/๒๕๕๑)

นอกจากนี้แล้วในทางกฎหมายคำว่า “สินค้าเกษตร” เช่น ข้าว พริกแห้ง ขิงแห้ง ฯลฯ น่าจะหมายถึง สิ่งที่มีใช้เป็นสิ่งของที่ทำขึ้นเพื่อให้เป็นสินค้าแต่เป็นผลิตผลทางการเกษตรโดยจะต้องยังมีได้มีการกระทำเพื่อให้ผลิตผลทางการเกษตรนั้นไปใช้ในเชิงที่เป็นวัตถุประสงค์ในการประกอบอุตสาหกรรมเพื่อผลิตให้เป็นสินค้าในรูปอื่นซึ่งต้องมีการมีวิธีในการผลิตอีกชั้นหนึ่ง” สำหรับวัตถุประสงค์ในการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมและส่งเสริมสินค้าเกษตร ให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อความปลอดภัยและคุ้มครองผู้บริโภค ป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดแก่เกษตรกรหรือกิจการการค้าสินค้าเกษตร หรือเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ

สำหรับคำว่า ผลิตผลพลอยได้ คือผลิตผลรองหรือผลิตผลที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ เกิดจากกระบวนการการผลิต ปฏิบัติยาเคมี หรือขั้นตอนทางชีวเคมี ซึ่งไม่ใช่ผลิตผลหลักที่ตั้งใจผลิตขึ้น ผลิตผลพลอยได้ อาจสามารถนำไปใช้ประโยชน์และซื้อขายได้ หรืออาจเป็นของเสียที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ผลิตผลได้จากสัตว์ ได้แก่ อาหารเลียต ขนปิกสัตว์ หนังสัตว์ ปุยคอก คอลลาเจนและเจลาติน ลาโนลิน และหางนม สำหรับผลิตผลได้จากพืช ได้แก่ ฟาง น้ำมัน ผิวส้ม น้ำมันหอมระเหยจากใบพืช ลำต้นหรือเมล็ดพืชชนิดต่างๆ เป็นต้น

“มาตรฐานบังคับ” หมายความว่า มาตรฐานที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้สินค้าเกษตรต้องเป็นไปตามมาตรฐาน

คำอธิบาย

มาตรฐานบังคับถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้สินค้าเกษตรที่มีการผลิต ส่งออก หรือนำเข้าต้องเป็นไปตามมาตรฐานและเป็นไปตามกฎหมาย ถูกกำหนดโดยกฎกระทรวงซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยรัฐมนตรีและโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

สำหรับการจัดทำมาตรฐานบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ จัดทำโดยการนำประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานทั่วไป ในเรื่องหนึ่งเรื่องใด ซึ่งคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเพื่อความปลอดภัยของประชาชน ไปดำเนินการจัดทำเป็นร่างกฎกระทรวงเพื่อกำหนดให้เป็นมาตรฐานบังคับ ซึ่งจะมีความแตกต่างจากรูปแบบของการกำหนดมาตรฐานบังคับของสินค้าอุตสาหกรรมของกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งจะกำหนดมาตรฐานบังคับในรูปแบบของพระราชกฤษฎีกา อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะทำในรูปแบบของร่างกฎกระทรวงหรือร่างพระราชกฤษฎีกาตามหลักกฎหมายแล้วถือว่าทั้งสองรูปแบบมีสภาพบังคับทางกฎหมายเช่นเดียวกัน

* บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ความหมายของคำว่า “ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม” ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๕๑

“มาตรฐานทั่วไป” หมายความว่า มาตรฐานที่มีประกาศกำหนดเพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตร ให้ได้มาตรฐาน

คำอธิบาย

มาตรฐานทั่วไปถูกกำหนดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสินค้าให้ได้ตามมาตรฐานอื่น จะส่งผลดีต่อกระบวนการผลิต การส่งออกและคุณภาพของสินค้าเกษตรโดยทั่วไป มาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นในรูปแบบของประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดเป็น มาตรฐานทั่วไป โดยมาตรฐานที่จัดทำขึ้นในทางเนื้อหาอาจแบ่งแยกเป็นประเภทได้ ๓ ประเภท คือ มาตรฐานสินค้า มาตรฐานระบบ และมาตรฐานข้อกำหนดทั่วไป โดยจะกำหนดและจำกัด ขอบข่ายอยู่เฉพาะด้านสินค้าเกษตรและอาหารในด้านความปลอดภัยและคุณภาพในลักษณะครบ วงจร ตั้งแต่ระบบฟาร์มถึงผู้บริโภค ดังนั้น มาตรฐานส่วนใหญ่จึงกำหนดตั้งแต่ระบบการผลิตใน ฟาร์ม ในโรงงานไปจนถึงปลายทางทั้งการบริโภคในประเทศและการส่งออกซึ่งสอดคล้องกับหลัก สากลที่เน้นการดูแลจากฟาร์มถึงโต๊ะอาหาร (Farm-to-table) ซึ่งเป็นขอบข่ายที่สำคัญของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์การกำหนดมาตรฐานทั่วไปหรือมาตรฐานบังคับหากให้ มกอกช. เป็นผู้กำหนดจะ ครอบคลุม

“ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตให้ตรวจสอบ และรับรองมาตรฐานตามพระราชบัญญัตินี้ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจ หน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามกฎหมาย

คำอธิบาย

ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน มีความหมาย ๒ ประการ คือ

๑. ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตให้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่ไ้ บัญญัติไว้ในหมวด ๕ ว่าด้วยการประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

๒. หน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามกฎหมายโดยอาจ เป็นอำนาจที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยงานนั้น เมื่อมีอำนาจและหน้าที่ตรวจสอบ และรับรองมาตรฐานแล้วถือว่า หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานด้วย เมื่อพิจารณาบทนิยามนี้ประกอบบทบัญญัติตามมาตรา ๕ (๒) กำหนดไว้ไม่ให้นำพระราชบัญญัตินี้กับ หน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามกฎหมายมีผลทำให้หน่วยงาน ของรัฐแห่งนั้นไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวด ๕ ว่าด้วยการประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

ตามกฎหมายแล้วผู้ที่ถือว่าเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานจะต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการเกี่ยวกับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร บุคคลที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการตรวจสอบและรับรองนั้น โดยภาพรวมอาจจะเป็นกิจกรรมที่เป็น การแสดงให้เห็นว่าสินค้าเกษตรหรือกระบวนการผลิต หรือระบบการจัดการสินค้าเกษตร มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ข้อกำหนดที่ระบุไว้ ซึ่งในลักษณะของสินค้าเกษตรจะเน้นเฉพาะการ รับรองสินค้าหรือกระบวนการผลิตเท่านั้น ดังนั้น การตรวจสอบมาตรฐานในสินค้าเกษตร จึงมีความ เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ดำเนินกิจการในฐานะหน่วยตรวจสอบ (Inspection Body) ผู้ประกอบการ ตรวจสอบและรับรองที่ให้บริการด้านหน่วยตรวจ และบุคคลที่ดำเนินกิจการในฐานะหน่วยรับรอง (Certification Body) โดยเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบและรับรองที่ให้บริการประเมินและรับรองตาม เกณฑ์ที่กำหนด

“ผู้ผลิต” หมายความว่า

- (๑) ผู้ซึ่งทำการกลั่นกรอง การประมง การปลุกสัตว์ หรือการป่าไม้เพื่อการค้า
- (๒) ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าเกษตร คลังสินค้าเกษตร สะพานปลา ห้องเย็น โรงฆ่าสัตว์ หรือกิจการต่อเนื่องอื่นที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรตามที่คณะกรรมการกำหนด
- (๓) ผู้ซึ่งนำสินค้าเกษตรมาบรรจุหีบห่อ แปรรูป หรือกระทำด้วยวิธีการใดๆ

คำอธิบาย

ในทางกฎหมายแล้วคำว่า “ผู้ผลิต” แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทได้แก่ ผู้ผลิตโดยตรงและ ผู้ที่กฎหมายกำหนดให้ถือว่าเป็นผู้ผลิตหรือผู้ผลิตโดยทางอ้อม

ผู้ผลิตโดยตรง ตามความใน (๑) นั้น เป็น ได้แก่ ผู้ซึ่งทำการการกลั่นกรองหรือการ เพาะปลุกพืช ผู้ซึ่งทำการประมงหรือผลิตสัตว์น้ำหรือการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำหรือจากการทำประมง ทางทะเล ผู้ซึ่งทำการปลุกสัตว์หรือการประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์บนบก เช่น เลี้ยงวัว เลี้ยงหมู หรือ เลี้ยงสัตว์จำพวกสัตว์ปีก เป็นต้น หรือ ผู้ซึ่งทำการป่าไม้ การประกอบอาชีพเกี่ยวกับป่า เช่น การปลูกป่าไม้เศรษฐกิจ การนำผลผลิตจากป่ามาแปรรูปให้เกิดประโยชน์ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้ผลิต โดยตรงจะต้องมีลักษณะของการทำกิจกรรม การประมง การปลุกสัตว์ หรือการป่าไม้ เพื่อการค้ามิใช่ แต่เพียงกระทำเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพหรือมีลักษณะเพื่อการบริโภคในครัวเรือน สำหรับคำว่า “เพื่อการค้า” ในพระราชบัญญัติฉบับนี้มิได้ให้คำนิยามเฉพาะไว้แต่ก็มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “เพื่อประโยชน์ทางการค้า” ซึ่งตามธรรมชาติของการค้า ผู้ประกอบการค้าย่อมดำเนินกิจการด้าน การค้าขายสินค้าหรือบริการ หรือทั้งสองอย่างเป็นปกตินิยม ดังนั้น ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ผู้ผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการค้า จึงหมายถึง การกระทำด้วยวิธีการใดๆ ให้สินค้าเกษตรนั้น พ้นไป จากกรรมสิทธิ์ของผู้ผลิต เช่น ขาย จ่ายแจก แลกเปลี่ยน ให้ ให้เช่า เช่าซื้อ โดยเรียกค่าตอบแทน เป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่น

สำหรับผู้ที่กฎหมายกำหนดให้ถือว่าเป็นผู้ผลิตโดยทางอ้อม ตามความใน (๒) ได้แก่ ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าเกษตร คลังสินค้าเกษตร สะพานปลา ห้องเย็น โรงฆ่าสัตว์หรือกิจการต่อเนื่องอื่นที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตร ทั้งนี้ ความใน (๒) นี้กฎหมายยังกำหนดให้คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรสามารถกำหนดให้ผู้ที่ประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับสินค้าเกษตรในบางรูปแบบให้เป็น "ผู้ผลิต" ตามความหมายของผู้ผลิตได้อีกด้วย

และผู้ที่ถูกกฎหมายกำหนดให้ถือว่าเป็นผู้ผลิตโดยทางอ้อม ตามความใน (๓) ได้แก่ผู้ซึ่งนำสินค้าเกษตรมาบรรจุหีบห่อ แปรรูป หรือกระทำด้วยวิธีการใดๆ โดยผู้ผลิตในลักษณะนี้หมายถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตรกรรม โดยการนำเอาสินค้าเกษตรไปสู่กระบวนการแปรรูปหรือการผลิตในทางอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ความเจตนารมณ์ของกฎหมายก็เพื่อต้องการให้สามารถควบคุมให้สินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานกำหนดไว้ให้ยังคงเป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนดไม่ว่าสินค้าเกษตรจะอยู่ในครอบครองของผู้ใดและเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการควบคุมและกวดตรวจสอบ

“บริษัท” (ยกเลิก) *

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร

คำอธิบาย

ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้มีการดำเนินการภายใต้คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ถูกกฎหมายกำหนดให้เป็นผู้กำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมและดำเนินการมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตร และด้านอื่นๆ (ดูเพิ่มเติมในมาตรา ๗)

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

คำอธิบาย

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามมาตรา ๑๕ (๑๓) แห่งพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นส่วนราชการที่มีชื่อเป็นอย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยมีเลขาธิการเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ตามมาตรา ๑๖๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ (ปัจจุบันใช้กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๗)

* ถูกยกเลิกโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

มีภารกิจเป็นหน่วยงานกลางด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารโดยกำหนด ตรวจสอบรับรอง ควบคุม และส่งเสริมมาตรฐานสินค้าเกษตรตั้งแต่ระดับไร่นาจนถึงผู้บริโภค ตลอดจนการเจรจาแก้ไขปัญหาทางการค้าเชิงเทคนิคเพื่อมีรับปรุงและยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหารของไทยให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งเพื่อให้มีคุณภาพและความปลอดภัยตามมาตรฐานสากล สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าเกษตรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๒) เสนอแนะนโยบาย แนวทาง และมาตรการในการกำหนด การตรวจสอบรับรอง การควบคุม การส่งเสริม และการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารของประเทศ
- (๓) กำหนดยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยสินค้าเกษตรและอาหาร รวมทั้งกำกับดูแล เฝ้าระวัง และเตือนภัย
- (๔) ประสานงาน กำหนดท่าที และร่วมเจรจาแก้ไขปัญหาด้านเทคนิคด้านมาตรฐานที่มีใช้ภายใน และดำเนินการกำหนดมาตรฐานระหว่างประเทศ
- (๕) เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานกับองค์การมาตรฐานระหว่างประเทศด้านคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและอาหาร รวมทั้งการดำเนินการภายใต้ความตกลงว่าด้วยการบังคับใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรและอาหารในความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า
- (๖) เป็นหน่วยรับรองผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานด้านสินค้าเกษตรและอาหารของประเทศ
- (๗) เป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศด้านการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร
- (๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

นอกจากนี้ ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ยังกำหนด มกอช. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาหาข้อมูล และกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ คณะกรรมการวิชาการ และคณะอนุกรรมการ (ดูข้อมูลเพิ่มเติมมาตรา ๑๕)

“ผู้อำนวยการ” (ยกเลิก) ^{๑๑}

^{๑๑} แก้ไขเพิ่มเติมตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “ผู้อำนวยการ” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

“เลขาราชการ” หมายความว่า เลขาราชการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

คำอธิบายเพิ่มเติมของคำว่า “ผู้อำนวยการ” และคำว่า “เลขาราชการ”

เดิมก่อนมีการแก้ไขกฎหมายชื่อเรียกตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการใช้คำว่า “ผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ” ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายได้มีการเปลี่ยนชื่อเรียกตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการเป็น “เลขาราชการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ” ทั้งนี้ เป็นการแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติการแบ่งส่วนราชการภายในกรมตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กำหนดซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๗ โดยกำหนดให้หน่วยราชการที่เทียบเท่าระดับกรมและมีภารกิจหลักในงานนโยบาย งานให้คำปรึกษา และทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะของส่วนราชการ ให้เรียกชื่อหัวหน้าส่วนราชการว่า “เลขาราชการ” ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่กำหนดให้ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมจะมีเลขาราชการ ผู้อำนวยการ หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งเทียบเท่าปลัดกระทรวงหรืออธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้นให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดก็ได้ และไม่เป็นการขัดต่อมาตรา ๑๖๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่กำหนดให้เรียกหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมว่า ผู้อำนวยการ เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น (ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๔/ว๖ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๗ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในกรม) และสอดคล้องกับมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่าให้สำนักงานทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาหาข้อมูล และกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ คณะกรรมการวิชาการ และคณะอนุกรรมการ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

ความหมายของคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้คำนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง

ให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น ผู้ซึ่งจะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้แก่บุคคลผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกาศแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๕ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว”

สำหรับความหมายของคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” บัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับแต่ก็มิได้ให้ความหมายไว้ชัดเจนโดยส่วนมากมักให้มีหมายความว่า บุคคลผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการตามที่กฎหมายฉบับนั้นกำหนดไว้ ซึ่งแตกต่างกับคำว่า “เจ้าหน้าที่” ซึ่งมีความหมายกว้างและครอบคลุมกับบุคคลทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่ในทางปกครอง เช่น ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้คำนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด หรือตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้คำนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐหรือไม่ ส่วนคำว่า “เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา” หมายถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่เฉพาะและมีกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้สำหรับดำเนินการในเรื่องนั้นๆ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

- (๑) หน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามกฎหมาย
- (๒) มาตรฐานสินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว

** ข้อบัญญัติ ฉบับนี้ มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมจำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่ ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๓๑ ง วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๒๖ ง วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๓๓๔ ง วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

คำอธิบาย

โดยก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับมีหน่วยงานระดับกรมภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงอื่นๆ ที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานหรือเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามกฎหมาย เช่น

- กรมประมง ให้บริการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าด้านสัตว์น้ำ
- กรมปศุสัตว์ ให้บริการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าด้านสัตว์บก
- กรมวิชาการเกษตร ให้บริการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าด้านพืช

• คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการรับรองระบบงาน National Accreditation Council : NAC ทำหน้าที่เป็น AB เป็นผู้ให้การรับรอง CB หรือ IB ว่ามีความสามารถเป็นไปตามมาตรฐานข้อกำหนดหรือไม่

• สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรมที่ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ และทำหน้าที่เป็น AB ให้การรับรองห้องปฏิบัติการ

• สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐

• กรมวิทยาศาสตร์และบริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำหน้าที่เป็น AB ให้บริการวิเคราะห์ทดสอบ การให้บริการรับรองห้องปฏิบัติการทดสอบและสอบเทียบ

• กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่เป็น AB ให้บริการตรวจวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพหรือที่เกี่ยวข้องกับอาหาร ยา ฯลฯ

ซึ่งหากกำหนดให้หน่วยงานต่างๆ ต้องมาอยู่ภายใต้บังคับตามพระราชบัญญัตินี้อาจเกิดปัญหาในการดำเนินการตามกฎหมายของหน่วยงานนั้นๆ ได้ เพราะหากกำหนดให้หน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามกฎหมายมาอยู่ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ หน่วยงานเหล่านั้นต้องมาขออนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานตามมาตรา ๓๓ ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๓๔ ดังนั้น โดยผลของกฎหมายจึงกำหนดให้หน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ อาจจะไม่ต้องมาขออนุญาตแต่หากเมื่อมีการตรวจสอบและรับรองสินค้าเกษตรตามมาตรฐานสินค้าเกษตรที่กำหนด หน่วยงานต่างๆ เหล่านี้มีหน้าที่ที่จะต้องรายงานผลการดำเนินงานตรวจสอบและรับรองมาตรฐานทุกรอบสามเดือนและเก็บรักษาผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบได้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ ส่วนในกรณีที่ว่าส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นๆ

ของรัฐประสงค์ที่จะขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานตามมาตรา ๓๓ ประกอบ มาตรา ๓๔ ทั้งนี้ เมื่อได้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขใน การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและลักษณะ ต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ครบถ้วนแล้ว สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ย่อมต้อง ออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานให้กับหน่วยงานนั้นได้^{๑๑}

สำหรับมาตรา ๔ (๒) ที่กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่มาตรฐานสินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว นั้น สืบเนื่องมาจากปัจจุบันหน่วยงาน ของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามกฎหมายมีการกำหนดมาตรฐานตาม กฎหมายที่ตนรับผิดชอบข้างต้น หากหน่วยงานต่างๆ มิได้มีการประสานความร่วมมือกันในการ กำหนดมาตรฐานสินค้าอาจเกิดปัญหาในการกำหนดมาตรฐานในเรื่องเดียวกันซ้ำซ้อนกันได้ ดังนั้น จึงได้มีบทบัญญัติมาตรา ๔ เพื่อรองรับการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรตามพระราชบัญญัตินี้ให้มี ผลใช้บังคับกับมาตรฐานสินค้าที่มีกฎหมายอื่นๆ บัญญัติไว้และอยู่ในความรับผิดชอบของ หน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะแล้ว อย่างไรก็ตามในการกำหนดมาตรฐานในเชิงบูรณาการเพื่อลด ปัญหาความซ้ำซ้อนเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการกำหนดมาตรฐานสินค้าชนิดเดียวกันแต่มีหลาย มาตรฐานหน่วยงานต่างจะต้องมีการประสานความร่วมมือกันตลอดเวลาเพื่อมิให้ต่างหน่วยงานต่าง ก็กำหนดมาตรฐานและหน่วยงานต่างๆ จะต้องพิจารณาบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานของตนเป็น หลักในการกำหนดมาตรฐานสินค้าในแต่ละชนิดและจะต้องเป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะของแต่ละ หน่วยงาน เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อผู้ผู้ภายใต้บังคับกฎหมายที่จะต้องมาขอรับการอนุญาตผลิต สินค้าชนิดเดียวแต่ต้องขออนุญาตหลายหน่วยงาน

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้าย พระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นกับออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

คำอธิบาย

มาตรานี้เป็นบทบัญญัติกำหนดให้มีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ สำหรับคำว่า

^{๑๑} เปรียบความเห็นตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลและ สถาบันการศึกษาในการผลิตอาหารเพื่อจำหน่าย (เรื่องเลขที่ ๒๔๗๒๕๓๔)

รักษาการตามพระราชบัญญัตินั้น หมายถึง อำนาจในการออกประกาศ ระเบียบ คำสั่ง เพื่อควบคุมดูแล และบังคับให้การเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มีผลใช้บังคับ พระราชบัญญัติทุกฉบับต้องมีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ เดิมนี้การรักษาการตามพระราชบัญญัติเป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีซึ่งมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินและควบคุมการใช้บังคับกฎหมายของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แต่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่มุ่งให้เกิดการปฏิรูปทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรมหลายฉบับซึ่งมีเจตนารมณ์ที่จะให้องค์กรอิสระทั้งหลายสามารถปฏิบัติหน้าที่ และใช้บังคับกฎหมายอย่างเคร่งครัด มีประสิทธิภาพและเป็นกลางทางการเมืองอย่างแท้จริง รัฐธรรมนูญจึงได้ระบุให้ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๑ ฉบับ รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่าง เช่น ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา นอกจากนี้ถึงแม้รัฐธรรมนูญจะมีได้ระบุให้ผู้ใดเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ แต่ก็ได้ระบุให้หน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระทั้งหลาย รวมถึงศาลด้วยเป็นหน่วยงานอิสระซึ่งไม่ขึ้นต่อฝ่ายบริหารได้มีประธานกรรมการของแต่ละองค์กรเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด เช่น ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประธานศาลฎีกาเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาเขตติอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น”

สำหรับบางพระราชบัญญัติหากมีความเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้หลายหน่วยงานอาจมีผู้รักษาการหลายคนก็ได้ สำหรับผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ กฎหมายกำหนดไว้คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัติ^{๓๓} รวมถึงอำนาจในการออกกฎกระทรวง^{๓๔} และประกาศแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๓๓} ศณีน บุญสุวรรณ, ปทานุกรมศัพท์รัฐสภาและการเมืองไทย ฉบับสมบูรณ์, (กรุงเทพฯ : บริษัท ดาตา พับลิเคชัน จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๗๔๗-๗๕๑

^{๓๔} กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมสำหรับการประกอบกิจการเกี่ยวกับสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๗๑ ก วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๑

^{๓๕} อำนาจในการออกกฎกระทรวงตามกฎหมายเป็นอำนาจเฉพาะตัวของรัฐมนตรีว่าการจะมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแทนไม่ได้ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๗/๒๕๐๘) ต่อมาคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายประจำ) มีความเห็นว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงอาจมีหนังสือมอบอำนาจในการออกกฎกระทรวงให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงปฏิบัติราชการแทนได้ ตามข้อ ๓๔ วรรคสาม แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๐๔ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๐๕ ทั้งนี้ เว้นแต่บทบัญญัติเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ในพระราชบัญญัติเฉพาะจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๕๓๗/๒๕๑๒)

บทที่ ๒

คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร

๒.๑ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร

มาตรา ๖^{๓๓} ให้มีคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ อธิบดีกรมการข้าว อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดีกรมสุขภาพการ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมหม่อนไหม เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติหรือผู้แทน ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินสามคนเป็นกรรมการ และให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้เลขาธิการแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือนิติศาสตร์

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ นอกจากจะดำเนินการภายใต้กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๗^{๓๔} ในข้อ ๒ ที่กำหนดให้สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ มีภารกิจเป็นหน่วยงานกลางด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารโดยกำหนดตรวจสอบรับรอง ควบคุม มาตรฐานสินค้าเกษตร ตั้งแต่โรงงานถึงผู้บริโภค ฯลฯ แล้วยังมีภารกิจหลักในงานนโยบาย งานให้คำปรึกษา และทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะของส่วนราชการซึ่งมีความว่า สำนักงานดำเนินการภายใต้คณะกรรมการ โดยคณะกรรมการจะเป็นผู้กำหนดนโยบายแผนงาน มาตรการต่าง ๆ ส่วนสำนักงานทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ รับผิดชอบงาน

^{๓๓} แก้ไขเพิ่มเติมตรา มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

^{๓๔} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๓๑ ตอนที่ ๑๗ ก วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗

ธุรการ งานประชุม การศึกษาหาข้อมูล และกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ คณะกรรมการวิชาการ และคณะอนุกรรมการ

คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบด้วยกรรมการสองประเภท คือ กรรมการโดยตำแหน่งประเภทหนึ่ง โดยกฎหมายได้ระบุตำแหน่งไว้โดยตรงไม่ต้องมีการแต่งตั้งอีกซึ่งเมื่อบุคคลใดก็ตามเข้าดำรงตำแหน่ง ตามที่มาตรา ๖ ได้กำหนดไว้ บุคคลนั้นจะมีฐานะเป็นกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการทันที ส่วนกรรมการอีกประเภทหนึ่ง คือ กรรมการอื่นหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจะต้องมีการพิจารณาเลือกสรรจากบุคคลผู้มีความรู้และเหมาะสมที่จะทำหน้าที่ กรรมการด้วยการระบุชื่อบุคคลไว้เป็นรายชื่อ ไป^{๓๓} สำหรับในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการหรืออธิบดีกรมต่างๆ ไม่สามารถมาร่วมประชุมได้สามารถมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๘ ให้ผู้รักษาราชการหรือผู้ปฏิบัติราชการแทนมาร่วมประชุมแทน ได้ ส่วนหน่วยงานเอกชนหากไม่สามารถมาร่วมประชุมได้กฎหมายกำหนดให้สามารถมอบผู้แทนมาร่วมประชุมแทน ยกเว้นผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีแต่งตั้งไม่สามารถมอบให้ผู้อื่นมาร่วมประชุมได้

ปัจจุบันองค์ประกอบของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร มีจำนวน ๒๓ คน จากเดิมก่อนมีการแก้ไขกฎหมาย มีจำนวน ๑๔ คน โดยพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖^{๓๔} ได้มีการเพิ่มอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร และอธิบดีกรมหม่อนไหม ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานสินค้าเกษตร ร่วมเป็นกรรมการด้วยอันจะทำให้การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับในกรณีที่มีการเพิ่มเติมอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วยนั้น เนื่องจากกรมแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลสมุนไพร โดยพืชสมุนไพรเป็นพืชเกษตรที่มีความสำคัญและเป็นสินค้าที่มีแนวโน้มการส่งออกที่เพิ่มขึ้นในส่วนที่เป็นพืชเกษตรและเป็นพืชอาหาร ดังนั้น หากกำหนดให้อธิบดีกรมแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร่วมเป็นกรรมการด้วยจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เป็นพืชสมุนไพร เพื่อจะให้ความเห็นหรือให้คำปรึกษาได้ว่าพืชสมุนไพรชนิดใดมีคุณลักษณะเป็นพืชอาหาร เป็นยา หรือเป็นพวกออาหารเสริม เช่น สินค้าจำพวกผลิตภัณฑ์ชา เป็นต้น

^{๓๓} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง พิจารณาเมื่อบุคคลคนเดียวดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการ กองทุนเงินได้สุ่มเพื่อการศึกษาในขณะเดียวกันสองตำแหน่ง (เรื่องครั้งที่ ๕๘๘/๒๕๕๑)

^{๓๔} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๐๐ ตอนที่ ๕๐ ก วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖

สำหรับกรณีการเพิ่มประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติหรือผู้แทนเป็นกรรมการด้วยนั้น เนื่องจากสภาเกษตรกรแห่งชาติมีหน้าที่ในกำหนดนโยบายการส่งเสริม และการพัฒนาความเข้มแข็งแก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การผลิต การแปรรูป การตลาด และการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรวมการกำหนดให้ร่วมเป็นกรรมการ เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรได้ทราบถึงมาตรฐานสินค้าเกษตรไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานสินค้า ระบบการผลิต หรือการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อนำไปใช้กับสินค้าของตนเองได้อย่างถูกต้อง

คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่ ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้ (เรียงตามตัวอักษรชื่อหน่วยงาน)

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

(๔) เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

(๕) เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(๖) อธิบดีกรมการข้าว

(๗) อธิบดีกรมประมง

(๘) อธิบดีกรมปศุสัตว์

(๙) อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

(๑๐) อธิบดีกรมวิชาการเกษตร

(๑๑) อธิบดีกรมศุลกากร

(๑๒) อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

(๑๓) อธิบดีกรมหม่อนไหม

(๑๔) ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๑๕) ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์

(๑๖) ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม

(๑๗) ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติหรือผู้แทน

(๑๘) ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน

(๑๙) ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน

(๒๐-๒๒) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสามคน เป็นกรรมการ

(๒๓) เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

๒.๒ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร

มาตรา ๗ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมและดำเนินการมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตร

(๒) พิจารณาเสนอแนะต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับการกำหนด แก้ไข และยกเลิกมาตรฐานตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) พิจารณาเสนอแนะต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและประกาศตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา ๑๗

(๕) พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของสำนักงานตามมาตรา ๕๗

(๖) ออกประกาศ และคำสั่งอื่นใดเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) พิจารณาข้อมูลทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยี หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวกับมาตรฐาน

(๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

คำอธิบายมาตรา ๗

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรเป็นอำนาจในทางนโยบายเป็นหลัก การกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมและดำเนินการมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตร การพิจารณาว่าสมควรจะกำหนดให้สินค้าเกษตรใดเป็นมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป การพิจารณาออกประกาศเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ เช่น การกำหนดคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้ามวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุม และการดำเนินงานของ คณะกรรมการวิชาการ การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอต่ออายุใบอนุญาต การขอ ใบแทนใบอนุญาต และการย้ายสถานที่ทำการที่ระบุไว้ในใบอนุญาตของผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำ เข้าสินค้าเกษตรที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้เป็นไปตามมาตรฐานบังคับ การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการต่ออายุใบอนุญาต การขอใบแทนใบอนุญาต และการย้ายที่ทำการที่ระบุไว้ใน ใบอนุญาตของผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน การกำหนดคุณสมบัติและ ลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน การกำหนดทุน จดทะเบียน กำหนดขีดความสามารถและคุณสมบัติห้องปฏิบัติการของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการออกใบรับรอง มาตรฐานสินค้าเกษตรที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้เป็นมาตรฐานบังคับ การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดงหลักฐานการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานและการแสดงเครื่องหมายรับรอง มาตรฐานสินค้าเกษตรที่มีประกาศยกเว้นไม่ต้องได้รับใบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบ มาตรฐาน เป็นต้น

๒.๓ คุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและวาระในการดำรงตำแหน่ง

มาตรา ๘ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์

(๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรรมการบริหาร ที่ปรึกษาหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

คำอธิบายมาตรา ๘

การเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ตามมาตรา ๖ จำนวนไม่เกิน ๓ คนนั้น รัฐมนตรีแต่งตั้งจะต้องมีการพิจารณาเลือกสรรจากบุคคลผู้มีคุณวุฒิเหมาะสมที่จะทำหน้าที่กรรมการด้วยการระบุชื่อบุคคลไว้เป็นรายๆ ไป ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือนิติศาสตร์ ตามที่มาตรา ๖ วรรคท้ายกำหนดไว้ และจะต้องแต่งตั้งโดยระบุชื่อบุคคล ไม่อาจแต่งตั้งโดยระบุชื่อตำแหน่งได้ เพราะการแต่งตั้งบุคคลใดเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จะต้องพิจารณาถึงคุณวุฒิของบุคคลนั้นเป็นการเฉพาะตัว^{๒๐} ทั้งนี้คุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในประการที่สำคัญที่สุด ก็จะต้องไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรรมการบริหาร ที่ปรึกษาหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น หมายความว่ารวมถึง ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่อำนวยความสะดวกการบริหารประเทศ อันได้แก่ รองนายกรัฐมนตรี ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี และเลขาธิการนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมือง และผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่อำนวยความสะดวกการบริหารหรือควบคุมการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นด้วยอันได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการ ประธานที่ปรึกษา และที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นด้วย^{๒๑}

มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า หากมีกรณีผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน เข้ามาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร นั้น อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นกลางในการพิจารณาของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ นั้น ในประเด็นนี้ มีทางแก้ไขปัญหา

^{๒๐} เป็นที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการผู้ทรงอนุรักษวิเทศพหุภาคี พ.ศ. ๒๕๒๖ จะตั้งโดยใช้ชื่อตำแหน่งแทนชื่อบุคคลได้หรือไม่ (กรณีการเปลี่ยนแปลงกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจาก พล.ต.อ.ณรงค์ มหามานนท์ เป็นอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้แทน) (เรื่องครั้งที่ ๑๑๘/๒๕๓๐)

^{๒๑} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (เรื่องครั้งที่ ๖๒๘/๒๕๓๗)

ดังกล่าวโดยสามารถนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาปรับใช้กับกรณีได้อยู่แล้ว กล่าวคือ หากกรรมการท่านใดไม่ว่าจะเป็นกรรมการโดยตำแหน่งหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็ตาม มีส่วนได้เสียในเรื่องที่พิจารณาอยู่นั้น เช่น เป็นผู้ยื่นอุทธรณ์เอง เป็นผู้คัดค้านการอุทธรณ์ เป็นผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากผลการพิจารณาอุทธรณ์ เป็นบุพการี คู่สมรส ญาติ หรือลูกจ้างของผู้ยื่นอุทธรณ์ กรรมการท่านนั้นไม่มีสิทธิ์เข้าประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าวได้ เว้นแต่ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้กรรมการท่านนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการที่ไม่มีส่วนได้เสีย

หรือในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นบุคคลล้มละลาย หรือเป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถในภายหลัง ถือว่าขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายและต้องพ้นจากตำแหน่งทันทีตามความในมาตรา ๑๐ (๔) ในกรณีที่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น จะต้องพิจารณาให้ได้ความก่อนว่า เป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่อำนาจการบริหารประเทศหรือควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และบรรดาผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการเมืองทั้งหมดหรือไม่ โดยงานการเมืองนั้นจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายเพื่อให้ฝ่ายปกครองที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานประจำวันไปบริหารให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด นั้น ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ย่อมจะต้องประกอบไปด้วยการบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตามนัยมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ดังนั้น ผู้ที่จะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่

- ข้าราชการการเมืองในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี และเลขาธิการนายกรัฐมนตรี^{๖๖}
- ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่อำนาจการบริหารหรือควบคุมการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น
- บรรดาผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีหน้าที่ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น อันได้แก่ รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ประธานที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น และที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น จะอยู่ในความหมายของคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ด้วย โดยผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นผู้แต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง และเมื่อผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งนั้นๆ ก็ต้องพ้นจากตำแหน่งด้วย ผู้บริหารท้องถิ่น จึงอยู่ในความหมายของคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ด้วย และมีลักษณะต้องห้ามในการเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ^{๖๗}

^{๖๖} มาตรา ๔๑๔ แห่งพระราชบัญญัติข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๔

^{๖๗} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (เรื่องเสร็จที่ ๖๒๑/๒๕๔๗)

มาตรา ๙ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี

ก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่าหกสิบวันให้ดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่เพื่อดำรงตำแหน่งแทนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันไม่ได้

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อม ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วนั้น

คำอธิบายมาตรา ๙

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีแต่งตั้งกฎหมายกำหนดให้อยู่ในตำแหน่งคราวละไม่เกินสามปีซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งสามารถแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกได้แต่ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกัน ในกรณีที่มีการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิไว้จนครบจำนวน ๓ คนแล้วหากต่อมาปรากฏว่าผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่งคนใดมีเหตุที่ทำให้ต้องพ้นจากวาระตามมาตรา ๑๐ หรือปรากฏเหตุที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ ในภายหลัง เช่น เป็นบุคคลล้มละลาย เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ซึ่งมีโทษความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ เหตุต่างๆ เหล่านี้ อาจทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิต้องพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ หากมีการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิคนใหม่มาดำรงตำแหน่งแทนบุคคลเดิมแล้ว บุคคลผู้ทรงคุณวุฒิคนใหม่นั้นจะมีวาระอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลือของผู้ทรงคุณวุฒิคนเดิมที่ออกไปนั้น

มาตรา ๑๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) รัฐมนตรีให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่อง หรือไม่สุจริตต่อหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระและยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

คำอธิบายมาตรา ๑๐

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๖ นั้น นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว อาจจะพ้นจากตำแหน่งในกรณีอื่น ๆ เช่น การตาย หรือการลาออก ส่วนแต่เป็นเหตุที่ทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง สำหรับเหตุที่ต้องพ้นจากวาระด้วยเหตุอื่น ๆ กฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีสามารถมีคำสั่งให้ออกจากตำแหน่งก่อนวาระสิ้นสุดลงได้ เช่น มีความประพฤติหรือปฏิบัติตนอันเป็นที่เสื่อมเสียต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่ง การบกพร่องต่อหน้าที่หรือขาดประชุมบ่อยครั้ง หรือการประพฤติตนไม่เป็นกลางหรือส่อไปในทางทุจริต หรือหย่อนความสามารถ เป็นต้น

มาตรา ๑๑ ในกรณีนี้ที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

คำอธิบายมาตรา ๑๑

โดยปกติก่อนที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งครบวาระ เป็นหน้าที่ของสำนักงานซึ่งทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาหาข้อมูล และกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ คณะกรรมการวิชาการ และคณะกรรมการ จะต้องคอยตรวจสอบการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละท่านว่าจะหมดวาระเมื่อใด เพื่อทำการเตรียมความพร้อมในการเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิคนใหม่ เพื่อให้การประชุมมีความต่อเนื่อง แต่เนื่องจากก่อนที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะดำรงตำแหน่งครบวาระไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้สามารถแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิคนใหม่ไว้ก่อนที่ผู้ทรงคุณวุฒิคนเดิมจะหมดวาระการดำรงตำแหน่งไว้ก่อนล่วงหน้าได้^{๖๖} ดังนั้นตามกฎหมายแล้วต้องให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิคนเดิมหมดวาระก่อนแล้วจึงดำเนินการเสนอแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิคนใหม่ ในระหว่างที่อยู่ในกระบวนการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิคนใหม่หากมีการประชุมปรึกษาหารือของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรกฎหมายกำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ เพื่อให้การประชุมมีความต่อเนื่อง

^{๖๖} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การคัดเลือกสมาชิกสภาองค์การชุมชนตำบลและสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองเป็นการส่วนหน้า การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การชุมชนตำบลที่ครบวาระการดำรงตำแหน่ง รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้งสภาองค์การชุมชนตำบลและสำนักงานองค์การชุมชนตำบลระดับชาติ (เรื่องเลขที่ ๑๑๓๖๖๖๕๕๕)

๒.๔ การนับองค์ประชุมของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร

มาตรา ๑๒ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การประชุมของคณะกรรมการ ให้ประธานกรรมการทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมแทน

ในกรณีที่ประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

คำอธิบายมาตรา ๑๒

องค์ประชุม” เป็นคำนาม มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน คือ จำนวนสมาชิกหรือกรรมการที่มาประชุมตามข้อบังคับการประชุมที่กำหนดไว้ เช่น กรรมการต้องมาประชุมอย่างน้อยครึ่งหนึ่งจึงจะถือว่าเป็นองค์ประชุม ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดองค์ประชุมของคณะกรรมการไว้กึ่งหนึ่งซึ่งก็คือ ๑๒ คน หากไม่ครบจะประชุมปรึกษาหารือกันมิได้

การประชุมของคณะกรรมการ กฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย เป็นประธานกรรมการ หากประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ กฎหมายกำหนดปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะรองประธานกรรมการทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมแทน เว้นแต่ในกรณีที่ประธานกรรมการและรองประธานกรรมการทั้งสองคนไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

๒.๕ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการต่าง ๆ

มาตรา ๑๓ คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำอธิบายมาตรา ๑๓

ปัจจุบันคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการในเรื่องที่เกี่ยวกับแผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมและดำเนินการมาตรฐานสำหรับสินค้า

เกษตรและเรื่องอื่นๆ แล้ว หลายคณะ เช่น อนุกรรมการพิจารณามาตรฐานระหว่างประเทศ อนุกรรมการว่าด้วยการบังคับใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชและอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า อนุกรรมการประสานงานอาหารฮาลาล อนุกรรมการกฎหมาย อนุกรรมการสาขาการตรวจรับรองสินค้าเกษตรและอาหาร อนุกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขและค่าบริการการตรวจสอบรับรองมาตรฐานสินค้าสำหรับผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน อนุกรรมการสาขาการควบคุมกำกับดูแลห้องปฏิบัติการทดสอบสินค้าเกษตร อนุกรรมการตรวจสอบสินค้าเกษตรที่มีส่วนประกอบหลายอย่างรวมกัน (Composite Foods) อนุกรรมการการกำกับดูแลระบบการตามสอบสินค้าเกษตร ฯลฯ

สำหรับการประชุมของคณะอนุกรรมการในแต่ละต่าง ๆ กฎหมายให้นำมาตรา ๑๒ มาบังคับใช้ โดยอนุโลมนั้น กล่าวคือ การประชุมของคณะอนุกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม การประชุมของคณะอนุกรรมการให้ประธานคณะอนุกรรมการทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมถ้าประธานคณะอนุกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคณะอนุกรรมการทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมแทน ในกรณีที่ที่ประธานคณะอนุกรรมการและรองประธานคณะอนุกรรมการไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้อนุกรรมการที่มาประชุมเลือกอนุกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม สำหรับการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก อนุกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

๒.๖ เลขาธิการของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร

มาตรา ๑๔ ให้สำนักงานทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการรับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาหาข้อมูล และกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ คณะกรรมการวิชาการ และคณะอนุกรรมการ

คำอธิบายมาตรา ๑๔

นอกจากสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ จะมีภารกิจเป็นหน่วยงานกลางด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารโดยกำหนด ตรวจสอบรับรอง ควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานสินค้าเกษตรตั้งแต่ระดับโรงงานถึงผู้บริโภค ตลอดจนการเจรจาแก้ไขปัญหาทางการค้าเชิงเทคนิคเพื่อปรับปรุงและยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหารของไทยให้ได้มาตรฐาน ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๕๗ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติยังมีหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาหาข้อมูล และกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ คณะกรรมการวิชาการ และคณะอนุกรรมการอีกด้วย

บทที่ ๑ การกำหนดมาตรฐาน

๓.๑ คณะกรรมการวิชาการ

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตรใด ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการเพื่อจัดทำร่างมาตรฐานสำหรับสินค้านั้นให้คณะกรรมการพิจารณา

เมื่อคณะกรรมการวิชาการเสนอร่างมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตรตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการพิจารณา หากคณะกรรมการเห็นด้วยกับรายละเอียดของร่างมาตรฐานสำหรับสินค้านั้นและเห็นสมควรกำหนดให้เป็นมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไปตามที่คณะกรรมการวิชาการเสนอ ก็ให้คณะกรรมการเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานสำหรับสินค้านั้นเป็นมาตรฐานบังคับหรือออกประกาศกำหนดมาตรฐานสำหรับสินค้านั้นเป็นมาตรฐานทั่วไป แล้วแต่กรณี

กฎกระทรวงที่ออกตามวรรคสองจะกำหนดให้สินค้าเกษตรใดอยู่ภายใต้มาตรฐานบังคับทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้

คำอธิบายมาตรา ๑๕

การกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรในแต่ละเรื่องก่อนจะดำเนินการกำหนดให้เรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ จะเสนอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการในแต่ละคณะเพื่อจัดทำร่างมาตรฐานซึ่งเป็นข้อกำหนดทางวิชาการในรูปของเอกสารวัตถุ ที่แพร่หลายแก่บุคคลทั่วไป และเป็นกาหนดขึ้น โดยความร่วมมือ การยอมรับร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย และผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง สำหรับวัตถุประสงค์ในการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร ก็เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมและส่งเสริมสินค้าเกษตร ให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อความปลอดภัยและคุ้มครองผู้บริโภค ป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดแก่เกษตรกรหรือกิจการการค้าสินค้าเกษตร หรือเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ^{๓๔} สำหรับขั้นตอนการจัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร ในปัจจุบัน มีการกำหนดหลักเกณฑ์ และขั้นตอนการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรไว้ ดังนี้

^{๓๔} http://www.acfs.go.th/standard_steps.php

๑. การพิจารณาเรื่องที่จะสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร

พิจารณาจัดลำดับความสำคัญของสินค้าเกษตรที่จะกำหนดมาตรฐาน ตามความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) เป็นสินค้าที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เช่น มีมูลค่าการผลิตและส่งออกสูง การกำหนดมาตรฐานจะทำให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

(๒) เป็นสินค้าหรือระบบที่กำลังมีการจัดทำหรือเปลี่ยนแปลงมาตรฐานระหว่างประเทศ จำเป็นต้องจัดทำมาตรฐานของไทยให้สอดคล้องกับสากล

(๓) เป็นสินค้าที่มีปัญหาคุณภาพมาตรฐาน การจัดทำมาตรฐานจะเป็นกรอบแนวทางในการส่งเสริมและควบคุมคุณภาพที่ชัดเจน

(๔) แก้ไขปัญหาการกีดกันทางการค้า

(๕) ทุ้มครองผู้บริโภค

๒. การแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร

คณะกรรมการวิชาการฯ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ประกอบมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ กรรมการวิชาการต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับมาตรฐานตามประเภทหรือกลุ่มของสินค้าเกษตรที่ได้รับแต่งตั้ง โดยมีองค์ประกอบ จำนวนไม่เกิน ๑๕ คน ประกอบด้วยผู้แทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการวิชาการมีหน้าที่จัดทำร่างมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตรหรือเสนอแนะในการแก้ไขหรือยกเลิกมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตร รวมทั้งปฏิบัติงานทางวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้อง มาตรฐานตามที่คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรมอบหมาย

๓. การจัดทำร่างมาตรฐานสินค้าเกษตร

ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลทางวิชาการและข้อมูลเทคนิคภาคปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานที่จะจัดทำขึ้น รวมทั้งมาตรฐานระหว่างประเทศ มาตรการ ข้อกำหนดกฎระเบียบ ของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ หรือ แนวทางปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศ เพื่อนำมาจัดทำร่างมาตรฐานฯ การจัดทำมาตรฐาน แบ่งเป็น ๓ วิธี คือ

(๑) การยกร่างใหม่

(๒) การรับร่างมาตรฐานระหว่างประเทศแบบเหมือนกันทุกประการ

(๓) การรับร่างมาตรฐานระหว่างประเทศแบบการเรียบเรียงใหม่

๔. การเสนอคณะกรรมการวิชาการพิจารณาร่างมาตรฐานสินค้าเกษตร

คณะกรรมการวิชาการฯ ประชุมพิจารณาให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น คำแนะนำทางวิชาการต่อร่างมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อให้มาตรฐานที่กำหนดขึ้นอยู่บนพื้นฐานข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร กำหนดให้ร่างมาตรฐานฯ นั้นเป็นมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป

๕. การประสานความเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย

เป็นขั้นตอนเพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อคิดเห็นต่อร่างมาตรฐานสินค้าเกษตรโดยใช้วิธีการสัมมนา หรือวิธีการอื่น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและปฏิบัติได้ โดยนำข้อคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไขร่างมาตรฐานสินค้าเกษตรให้ครบถ้วนและสมบูรณ์ ก่อนนำเสนอคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรให้ความเห็นชอบ กรณีข้อสรุปมีความเห็นแตกต่างกัน และไม่สามารถหาข้อยุติได้ หรือมีการแก้ไขในรายละเอียดของเนื้อหาในสาระสำคัญให้นำร่างมาตรฐานสินค้าเกษตรพร้อมประเด็นปัญหาเข้าพิจารณาในคณะกรรมการวิชาการเพื่อหาข้อสรุป ก่อนนำเสนอคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรให้ความเห็นชอบ

๖. การเสนอคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร

เมื่อร่างมาตรฐานสินค้าเกษตร ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการวิชาการแล้ว ให้เสนอคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร พิจารณาให้ความเห็นชอบในการประกาศร่างมาตรฐานนั้นเป็นมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไปตามที่คณะกรรมการวิชาการ เสนอกรณีคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรมีมติเห็นชอบให้เป็นมาตรฐานทั่วไป ให้ดำเนินการโดยออกเป็นประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดเป็นมาตรฐานทั่วไปกรณีคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรมีมติเห็นชอบให้เป็นมาตรฐานบังคับ ให้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรที่ออกตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑^{๖๖}

๗. การรับฟังความเห็นจากต่างประเทศตามพันธกรณีของการเป็นสมาชิก WTO (กรณีเป็นมาตรฐานบังคับ)

ในกรณีที่คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรเห็นชอบให้เป็นมาตรฐานบังคับ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อกรนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศตามพันธกรณีของความตกลง SPS หรือ TBT จะต้องมีการแจ้งสมาชิก WTO เพื่อรับทราบ กรณีที่มีข้อคิดเห็น คำถาม หรือข้อคัดค้านจากประเทศอื่น จะต้องนำเสนอคณะกรรมการวิชาการ พิจารณาตามความจำเป็นและความเหมาะสม และนำผลการแสดงความคิดเห็นของการรับฟังความเห็นเสนอคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรอีกครั้ง เพื่อทราบประกอบกรพิจารณาออกกฎกระทรวงประกาศเป็นมาตรฐานบังคับต่อไป

๘. การเสนอรัฐมนตรีลงนามในประกาศ/กฎกระทรวง ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และเผยแพร่มาตรฐานสินค้าเกษตร

มาตรฐานสินค้าเกษตรที่คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรมีมติเห็นชอบแล้ว นำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อออกเป็นประกาศ/กฎกระทรวงและประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกัน พร้อมทั้งเผยแพร่มาตรฐานสินค้าเกษตรผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อให้ประชาชนต่อไป

^{๖๖} ดูเพิ่มเติมในมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙

๔. การทบทวนมาตรฐานสินค้าเกษตร

การทบทวนมาตรฐานสินค้าเกษตรจะพิจารณาดำเนินการเมื่อประกาศใช้มาตรฐานแล้วครบ ๕ ปี ขึ้นไป หรือเมื่อมีข้อเสนอให้ปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานนั้น เช่น มาตรฐานสากล สถานการณ์ทางการค้าหรือข้อมูลอื่นๆ เปลี่ยนแปลงไปที่มีผลต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค เป็นเหตุให้มาตรฐานไม่เหมาะสมในทางปฏิบัติ หรือมีความจำเป็นต้องเพิ่มเติมข้อกำหนดในมาตรฐานเพื่อความปลอดภัย เพื่อให้มาตรฐานมีความเป็นปัจจุบัน และตรงกับความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย

การกำหนดให้ผู้ผลิตต้องอยู่ภายใต้มาตรฐานบางส่วนตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง

ตามความในวรรคสามของมาตรา ๑๕ กำหนดไว้ในกรณีการกำหนดให้สินค้าเกษตรใดอยู่ภายใต้มาตรฐานบังคับทั้งหมดหรือแต่บางส่วนนั้น หมายถึง การประกาศใช้ข้อกำหนดของมาตรฐานทุกรายการที่กำหนดไว้ในมาตรฐาน หรืออาจจะกำหนดให้ผู้ผลิตต้องผลิตสินค้าเกษตรให้เป็นไปตามมาตรฐานในข้อกำหนดบางรายการก็ได้ ทั้งนี้ ในการออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับอาจจะมีผลกระทบกับผู้ผลิตสินค้าเกษตรบางกลุ่มบางจำพวกที่ยังไม่สามารถเปลี่ยนผ่านรูปแบบการผลิตแบบเดิมเข้าสู่การผลิตตามมาตรฐานบังคับซึ่งมาตรฐานบังคับบางเรื่องอาจจะกำหนดมาตรฐานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไว้สูงและอาจทำให้ผู้ผลิตหรือเกษตรกรยังไม่มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนระบบการผลิตได้ตามข้อกำหนดของมาตรฐานทุกข้อ และหากปรับเปลี่ยนระบบการผลิตจะต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูง หรือสินค้าเกษตรบางกลุ่มอาจมีเกษตรกรผู้ผลิตที่ได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมากหากมีการกำหนดให้เกษตรกรผู้ผลิตทำได้ตามมาตรฐานทุกข้อซึ่งมีผลกระทบต่อภาคการผลิตสินค้าเกษตรภายในประเทศ จึงจำเป็นต้องกำหนดให้เกษตรกรผู้ผลิตสามารถขอยับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิตตามมาตรฐานบังคับได้ หากสามารถผลิตสินค้าให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในบางข้อบางรายการที่ไม่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

๓.๒ ประเภทของมาตรฐาน

มาตรา ๑๖ ในกาวกำหนดมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไปสำหรับสินค้าเกษตรจะกำหนดในเรื่องดังต่อไปนี้เป็นอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างก็ได้

(๑) วิธีการ กรรมวิธี หรือกระบวนการจัดการการผลิตหรือคุณลักษณะของสินค้าเกษตรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพและความปลอดภัยทางเคมี ชีวภาพ กายภาพ ความปลอดภัยด้านสุขอนามัยหรือสุขอนามัยพืช หรือลักษณะอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒) หีบห่อ การบรรจุหีบห่อ การทำเครื่องหมายหรือฉลาก

(๓) การตรวจสอบ ประเมิน ทดสอบ ทดลอง วิเคราะห์ หรือวิจัยที่เกี่ยวกับ (๑) หรือ (๒)

(๔) ข้อกำหนดรายการอย่างอื่นที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำอธิบายมาตรา ๑๖

กฎหมายกำหนดประเภทของเนื้อหาในมาตรฐานแต่ละเรื่องไว้ครอบคลุมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรหลายรูปแบบ โดยอาจจะเป็นข้อกำหนดรายการที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยภาพรวมอาจแยกประเภทของมาตรฐานสินค้าเกษตรไว้ ๓ ประเภท ได้แก่ มาตรฐานสินค้า มาตรฐานระบบการจัดการหรือกระบวนการจัดการ มาตรฐานข้อปฏิบัติหรือข้อกำหนดทั่วไป ดังมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานสินค้า (Product Certificate) เป็นมาตรฐานที่กำหนดเกี่ยวกับเกณฑ์คุณภาพในด้านต่างๆ ของสินค้าเกษตร เช่น ขนาดของสินค้าเกษตร เกณฑ์ความคลาดเคลื่อน การบรรจุหีบห่อ การติดฉลากและเครื่องหมาย สารปนเปื้อน สารพิษตกค้าง สุขลักษณะ หรือการชักตัวอย่าง ฯลฯ ดังนั้น การรับรองสินค้า จึงหมายถึง การตรวจสอบให้การรับรองสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์สุดท้าย โดยมีการสุ่มตัวอย่าง การทดสอบ และการตรวจสอบว่าสินค้านั้นมีคุณลักษณะทางด้านคุณภาพและความปลอดภัยเป็นไปตามมาตรฐานสินค้าที่ให้การรับรอง ในขณะที่เดียวกันก็จะมีการตรวจประเมินระบบการผลิตหรือกระบวนการผลิตว่าผู้ผลิตมีความสามารถในการรักษาคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าที่ผลิตได้อย่างสม่ำเสมอหรือไม่ ในปัจจุบันมีมาตรฐานสินค้าที่กำหนดไว้แล้วรวมจำนวน ๕๐ เรื่อง ครอบคลุมทั้งมาตรฐานด้านสินค้าพืช ด้านประมงด้านปศุสัตว์ เล้าใหม่และผลิตภัณฑ์ ได้แก่

- ลำไย มังคุด สับปะรด มะม่วง ข้าวหอมมะลิไทย เนื้อไม้ฝรั่ง พริก กระเจี๊ยบเขียว ช่อดอกกล้วยไม้ กล้วย ลิ้นจี่ เนื้อลำไยสดอบแห้ง เนื้อลำไยแห้งสำหรับแปรรูป เนื้อลำไยแห้งทั้งเปลือก สองกอง เงาะ ส้มโอ มะเขือเทศ ส้มเปลือกอ่อน มะพร้าวน้ำหอม ข้าวโพดฝักอ่อน ข้าวหอมไทยกระเทียม หอมแดง หอมหัวใหญ่ เห็ดหอมสด เห็ดหูหนูสด เห็ดหูหนูแห้ง ข้าวโพดเมล็ดแห้ง เมล็ดกาแฟโรบัสตา เมล็ดกาแฟอาราบิก้า ทะลายปาล์มน้ำมัน ฝรั่ง พริกแห้ง ชมพู หัวพันธุ์ไม้ดอก กลุ่มปทุมมาและกระเจียว ข้าวโพดหวาน มะพร้าว ละมุด หญ้าแพงโกลาสด ข้าวกล้องงอก ถั่วลิสงแห้ง ข้าว เห็ดสกุลนางรม พักทอง แดงโม หญ้าแพงโกลาแห้ง ถั่วเหลืองเมล็ดแห้ง ชিং น้อยหน่า สละ มังคุด ทูเวียน ขมิ้นชัน มะขามหวาน ข้าวสิ่งปงชี้ทางภูมิศาสตร์ เมล็ดถั่วลิสงข้อกำหนดปริมาณอะฟลาทอกซิน แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตรเมล็ดถั่วลิสงข้อกำหนดปริมาณอะฟลาทอกซิน ชาใบหม่อน ปุยหมัก ซอสพริก

- ปลาไหล ปลากระพงขาว ปลาหมึก ปลาแค้เขือกแข็ง ปลาทูน่าและโบนิตโตในภาชนะบรรจุปิดสนิท กุ้งทะเล กุ้งก้ามกราม กุ้งเขือกแข็ง กุ้งขาวแวนนาไม กุ้งกุลาดำ กุ้งแห้ง หอยแมลงภู่ หอยสองฝามีชีวิตและเนื้อหอยสองฝา ปูทะเลไม่ ปูม้า

- เนื้อสุกร เนื้อโค เนื้อกระบือ น้ำมันดิบ ไข่ไก่ ไข่เป็ด เนื้อเป็ด เนื้อไก่ ไชนกกระทา เนื้อแกะ เนื้อแพะ น้ำมันแพะดิบ น้ำมันโคดิบ น้ำมัน และรังนก

- เส้นไหมไทย รังไหมพันธุ์ไทยสีเหลือง เส้นไหมดิบ เส้นไหมดิบสาวด้วยเครื่องจักร

มาตรฐานระบบ (System Certification) เป็นมาตรฐานที่มีเกณฑ์หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการรับรองระบบการผลิตซึ่งเป็นการตรวจประเมินให้การรับรองระบบการผลิตโดยครอบคลุมกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารทั้งหมดให้ได้ตามมาตรฐาน โดยจะเน้นที่การควบคุมระบบการผลิตเพื่อลดการตรวจผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้าย เช่น การรับรองกระบวนการจัดการสินค้าเกษตร เช่น มาตรฐานหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (ORGANIC) มาตรฐานการปฏิบัติที่ดีสำหรับกระบวนการผลิตหรือการปฏิบัติที่ดีสำหรับการคัดบรรจุ (GMP) มาตรฐานระบบวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม (HACCP) ในปัจจุบันมีมาตรฐานสินค้าที่กำหนดไว้แล้วรวมจำนวน ๑๑๑ เรื่อง ครอบคลุมทั้งมาตรฐานสินค้าด้านพืช ด้านประมง ด้านปศุสัตว์ เส้นไหมและผลิตภัณฑ์ ได้แก่

- การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเปิดพันธุ์และเปิดเนื้อ ฟาร์มเปิดไข่ ฟาร์มไก่เนื้อ ฟาร์มไก่ไข่ ฟาร์มไก่พันธุ์ ศูนย์รวบรวมไข่ ฟาร์มแพะเนื้อ ฟาร์มแกะเนื้อ ฟาร์มนกกระทา ฟาร์มนกเขาขาวเสียง ฟาร์มสุกร ฟาร์มแพะนม ฟาร์มโคนเนื้อ ฟาร์มโคนนม สถานที่ฟักไข่สัตว์ปีก สวัสดิภาพสัตว์ (การขนส่ง) ปศุสัตว์อินทรีย์ โรงฆ่าสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ปีก โรงฆ่าสุกร โรงฆ่าโคและกระบือ โรงฆ่าแพะและแกะ โรงฆ่านกกระทาออกเทศ การผลิตและการให้อาหารสัตว์ หลักปฏิบัติด้านสุขลักษณะสำหรับเนื้อสัตว์ หลักการทำคอมพาร์ตเมนต์สำหรับปศุสัตว์ หลักการทำคอมพาร์ตเมนต์ปลอดโรคไข่หวัดนกสำหรับฟาร์มสัตว์ปีก หลักเกณฑ์การปฏิบัติด้านสุขลักษณะสำหรับน้ำนมและผลิตภัณฑ์นม ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ อาหารฮาลาล

- การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ปาล์มน้ำมัน ถั่วลิสง โรงกะเทาะถั่วลิสง ข้าว ข้าวอินทรีย์ ข้าวกล้องงอก ข้าวหอมมะลิไทย เมล็ดพันธุ์ข้าว โรงสีข้าว เติตเพาะในถุง เติตฟาง ใบชาสด มะพร้าวน้ำหอม ฟาร์มผึ้ง ผึ้งอินทรีย์ หนอนไหมฝรัง กระเจียบเขียว พริก ข้าวโพดฝักอ่อน ข้าวโพดเมล็ดแห้ง ข้าวโพดหวาน กาแฟ ทุเรียนแปงไกลา ไม้ดอกกลุ่มปทุมมาและกระเจียว ใบหม่อน หม่อนเพื่อผลิตผล การผลิตรังไหม การผลิตเส้นไหมไทย กกล้วยไม้ตัดดอก โรงคัดบรรจุดอกกล้วยไม้ โรงคัดบรรจุฝักและผลไม้สด พืชอาหารลานทะเลลายปาล์มน้ำมัน ระบบการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุมและแนวทางในการนำไปใช้ หลักเกณฑ์การปฏิบัติหลักการทั่วไปเกี่ยวกับสุขลักษณะอาหาร หลักปฏิบัติสำหรับกระบวนการรมผลไม้สดด้วยก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ สับปะรด มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน พืชอาหารสัตว์ การผลิตเชื้อเห็ด การผลิตฝักและผลไม้สดตัดแต่งพร้อมบริโภค การผลิตยางแผ่นรมควัน

- การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับปลากระพงขาว ฟาร์มเลี้ยงปลาทะเล ฟาร์มเลี้ยงกุ้งก้ามกราม ฟาร์มปลาสด ฟาร์มเลี้ยงปลานิล ฟาร์มเลี้ยงกุ้งก้ามกราม ฟาร์มเลี้ยงกุ้ง

ทะเลระบบชีวภาพ ฟาร์มเลี้ยงปูม้าและฟาร์มเลี้ยงปูทะเล การเลี้ยงกุ้งทะเลระบบอินทรีย์ โรงเพาะฟักลูกกุ้งทะเลปลอดโรค ฟาร์มเพาะและอนุบาลลูกกุ้ง ฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล (กุ้งทะเลปลอดโรค) หอยเป่าชื่อ สัตว์น้ำจืด การผลิตที่ดีในการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ (การผลิตปลาสด ปลาแช่เยือกแข็งและเนื้อปลาสด การผลิตซูริมิเยือกแข็ง) หลักปฏิบัติสำหรับสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ (กระบวนการผลิตสัตว์น้ำในภาชนะบรรจุปิดสนิท) การแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น อาหารสัตว์น้ำอินทรีย์ ปลาสดอินทรีย์ การควบคุมโรคสัตว์น้ำในสถานประกอบการ การดูแลรักษาหลักการจับสัตว์น้ำ

มาตรฐานข้อกำหนดทั่วไป เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวกับเกณฑ์หรือข้อกำหนดในเรื่องทั่วไป เช่น การขนส่งโรค การชักตัวอย่าง การวิเคราะห์ แนวทางการประเมิน ในปัจจุบันมีมาตรฐานข้อกำหนดทั่วไปที่กำหนดไว้แล้วรวมจำนวน ๓๓ เรื่อง ได้แก่

- ข้อกำหนดสำหรับวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม่เพื่อการส่งออก ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุดที่ปนเปื้อนจากสาเหตุที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้
- การขนส่งสัตว์โรคในโคกระบือ การขนส่งโรควัวในโค การขนส่งโรคใช้หัวตนก ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์ การขนส่งโรคปากและเท้าเปื่อย การขนส่งโรคใช้หัวใหญ่สุกร
- หลักการทำงานในการวิเคราะห์ความเสี่ยง หลักการวิเคราะห์ความเสี่ยงของอาหารที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ แนวทางปฏิบัติสำหรับกาประเมินความปลอดภัยของอาหารที่ได้จากการตัดต่อจีโนม แนวทางปฏิบัติสำหรับสำหรับการประเมินความปลอดภัยของอาหารที่ผลิตโดยใช้จุลินทรีย์ตัดต่อจีโนม ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยสินค้าเกษตรและอาหาร การประเมินความเป็นไปได้ในการกักกวมิแพ้ มาตรการสุขอนามัย (แนวทางการเฝ้าระวัง) วิธีชักตัวอย่างเพื่อตรวจหาสารพิษตกค้าง หลักการตามสอบสินค้าที่เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและออกไปรับรองสินค้าเกษตรและอาหาร แนวทางปฏิบัติสำหรับการใช้การฉายรังสีเป็นมาตรการสุขอนามัยพืช มาตรการสุขอนามัย (ระเบียบวิธีการวินิจฉัยศัตรูพืชควบคุม) ระเบียบวิธีการวินิจฉัยเชื้อ *Pantoea Stewartii* subsp *Stewartii* สาเหตุโรคเหี่ยวของข้าวโพด หลักการชักตัวอย่างสินค้าส่งมอบเพื่อการตรวจสอบด้านสุขอนามัยพืช สารพิษตกค้างปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด การตามสอบสินค้าเกษตรและอาหาร (หลักการและแนวทางสำหรับการออกออกระบบการตามสอบและการนำไปปฏิบัติ)
- การขนส่งโรคจุดขาวในกุ้ง การขนส่งโรคทอราซินโดรมในกุ้ง หลักการและแนวทางในการประเมินความเสี่ยงจากจุลินทรีย์ หลักการกำหนดและการประยุกต์ใช้เกณฑ์ทางจุลชีววิทยาสำหรับอาหาร แนวทางประเมินคุณภาพสัตว์น้ำด้วยประสาทสัมผัสในห้องปฏิบัติการ โรคหัวเหลืองในกุ้ง โรคสเตรปโทคอกคัสในปลานิล การขนส่งโรคเคเอชวี
- การขนส่งโรคยูโรเปียนฟาร์ลบริดในผึ้ง การขนส่งโรคอเมริกันฟาร์ลบริดในผึ้ง

๓.๓ องค์ประกอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการวิชาการ

มาตรา ๑๗ คณะกรรมการวิชาการซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๑๕ จะให้มีคณะหนึ่งหรือหลายคณะก็ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ คณะกรรมการวิชาการในแต่ละคณะให้มีจำนวนไม่เกินสิบห้าคน

คณะกรรมการวิชาการมีหน้าที่จัดทำร่างมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตรหรือเสนอแนะคณะกรรมการในการแก้ไขหรือยกเลิกมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตร รวมทั้งปฏิบัติงานทางวิชาการอื่นที่เกี่ยวกับมาตรฐานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

กรรมการวิชาการต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยหรือกลุ่มของสินค้าเกษตรที่ได้รับแต่งตั้ง^{๓๓}

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการวิชาการ รวมทั้งการประชุมและการดำเนินงานอื่นของคณะกรรมการวิชาการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๑๗

สำหรับความในวรรคหนึ่งนั้นกฎหมายกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการวิชาการไว้ในแต่ละคณะไม่เกิน ๑๕ คน สำหรับเรื่ององค์ประกอบของคณะกรรมการวิชาการนั้นตามแนวทางการกำหนดมาตรฐานสากลของ ISO^{๓๔} กำหนดให้การกำหนดมาตรฐานของสินค้าเกษตรต้องมาจากกรรมการ ๓ ฝ่ายคือ หน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ และผู้ผลิต เพื่อให้มาตรฐานของสินค้าเกษตรที่กำหนดขึ้นมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากสากล

ความในวรรคสองเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ของกรรมการวิชาการในแต่ละคณะ โดยหลักแล้วคณะกรรมการวิชาการในแต่ละคณะ ทำหน้าที่จัดทำร่างมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตรหรือเสนอแนะคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการแก้ไขหรือยกเลิกมาตรฐานสำหรับสินค้า

^{๓๓} ความในมาตรา ๑๗ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

^{๓๔} มาตรฐาน ISO ระบุว่า ในการจัดทำมาตรฐานสากลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ที่จะร่วมจัดทำมาตรฐานต้องประกอบด้วยผู้มีส่วนได้เสียในมาตรฐานสากลที่จะจัดทำขึ้นนั้น เนื่องจากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากมาตรฐานที่จัดทำขึ้น ดังนั้นจึงควรที่จะให้บุคคลเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา กำหนดมาตรฐานสากล โดยแบ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องออกเป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้ (๑) กลุ่มอุตสาหกรรมและสมาคมอุตสาหกรรม (๒) วิทยาศาสตร์และวิชาการ (๓) ผู้บริโภคและสมาคมผู้บริโภค (๔) รัฐบาลและองค์การกำกับดูแล (๕) สังคมและผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ เช่น กลุ่ม NGOs ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งถือได้ว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ๕ กลุ่มดังกล่าวแบ่งออกเป็น ๓ ฝ่ายใหญ่ และ มกช. เห็นว่า การกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรของประเทศไทยต้องกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลจึงจำเป็นต้องนำแนวทางการกำหนดมาตรฐานสากลของ ISO มาปรับใช้เพื่อให้มาตรฐานสินค้าเกษตรที่จะทำขึ้นได้รับการยอมรับในสากล (ที่มา <http://www.iso.org>)

เกษตรในแต่ละเรื่อง และอาจทำหน้าที่ในการตีความน้อยค่าในมาตรฐานในกรณีที่เกิดปัญหาในการบังคับใช้มาตรฐานแล้วยังมีข้อความหรือถ้อยคำที่อาจไม่มีความชัดเจนหรืออาจตีความได้หลายอย่าง

สำหรับความในมาตรา ๑๗ วรรคสาม เดิมใช้คำว่า “กรรมการวิชาการต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับมาตรฐานตามประเภทหรือกลุ่มของสินค้าเกษตรที่ได้รับแต่งตั้ง” ต่อมาได้มีการแก้ไขมาเป็นคำว่า “กรรมการวิชาการต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับมาตรฐานตามประเภทหรือกลุ่มของสินค้าเกษตรที่ได้รับแต่งตั้ง” เนื่องจากพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ในส่วนที่เกี่ยวกับการแต่งตั้งบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการวิชาการตามมาตรา ๑๗ มีปัญหาในทางปฏิบัติสำหรับการประชุมกรรมการวิชาการและการปฏิบัติงานของกรรมการวิชาการ เนื่องจากกรรมการวิชาการบางท่านไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ แต่ก็ไม่สามารถมอบหมายให้ผู้อื่นเข้าร่วมประชุมแทนได้ คณะกรรมการวิชาการจึงไม่ครบองค์ประชุม ส่งผลให้การปฏิบัติงานของกรรมการวิชาการที่จะต้องร่วมกันกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรเป็นไปโดยล่าช้า นอกจากนี้ ตามแนวทางการกำหนดมาตรฐานสากลของ ISO กำหนดให้การกำหนดมาตรฐานของสินค้าเกษตรต้องมาจากกรรมการ ๓ ฝ่ายคือ หน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ และผู้ผลิต ทั้งนี้ เพื่อให้มาตรฐานของสินค้าเกษตรที่กำหนดขึ้นมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากสากล ดังนั้น ถึงแม้กรรมการวิชาการจะครบองค์ประชุมแต่หากการประชุมของคณะกรรมการวิชาการไม่ครบทั้ง ๓ ฝ่าย อาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของมาตรฐานสินค้าเกษตรที่กำหนดขึ้นได้ ดังนั้น จึงแก้ไขปรับปรุงให้สามารถแต่งตั้งกรรมการโดยตำแหน่งซึ่งเป็นผู้แทนหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานของเอกชนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรนอกเหนือจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการวิชาการได้ เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กล่าวโดยสรุป การแก้ไขคุณสมบัติของกรรมการวิชาการในมาตรา ๑๗ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีความยืดหยุ่นขึ้น โดยกรรมการวิชาการต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับมาตรฐานตามประเภทหรือกลุ่มของสินค้าเกษตรที่ได้รับแต่งตั้งเพื่อให้คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรสามารถแต่งตั้งกรรมการโดยตำแหน่งซึ่งเป็นผู้แทนหน่วยงานของรัฐหรือผู้แทนหน่วยงานของเอกชนนอกเหนือจากผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาเป็นกรรมการวิชาการได้ และได้มีการแก้ไขวรรคสี่ของมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่กำหนดให้คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรประกาศกำหนดเฉพาะคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกรรมการวิชาการเท่านั้น เนื่องจากคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรสามารถประกาศกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการวิชาการได้ ไม่ว่ากรรมการวิชาการนั้นจะเป็นกรรมการโดยตำแหน่งหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

สำหรับความในวรรคสี่ เป็นเรื่องของการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วรรคการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการวิชาการ ในปัจจุบันได้มีประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม วรรคการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุม และการดำเนินงานของคณะกรรมการวิชาการ ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒^{๓๓} ซึ่งกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไว้ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกวันแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

สำหรับวาระในการดำรงตำแหน่งนั้น กรรมการวิชาการแต่ละคนมีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี นับจากวันที่มีคำสั่ง ส่วนการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการวิชาการนั้น กฎหมายกำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งไว้ เช่น ความตาย การลาออก คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรให้ออกในกรณีที่มีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ ในกรณีที่ได้รับการแต่งตั้งไว้แล้วหากปรากฏหลักฐานว่าขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามในภายหลังในทางปฏิบัติต้องดำเนินการนำเสนอเรื่องให้คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรเป็นผู้พิจารณาเสียก่อนแล้วจึงดำเนินการแจ้งให้กรรมการวิชาการผู้มีคุณสมบัติบกพร่องทราบเหตุแห่งการขาดคุณสมบัติและให้หยุดการปฏิบัติหน้าที่

สำหรับองค์ประชุมของกรรมการวิชาการ ได้กำหนดองค์ประชุมไว้ทั้งหมดซึ่งก็คือ ๘ คน หากไม่ครบจะประชุมปรึกษาหารือกันมิได้ ในกรณีที่ประชาชนไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมทำการเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประชาชนในที่ประชุม สำหรับการวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประชาชนในที่ประชุมออกเสียงอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

๓.๔ การรับฟังความคิดเห็นก่อนออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับและบทยกเว้น

มาตรา ๑๘ ก่อนออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับ ให้สำนักงานจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

เมื่อได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงานนำผลการแสดงความคิดเห็นนั้นเสนอคณะกรรมการเพื่อประกอบการศึกษาเสนอแนะต่อรัฐมนตรีเพื่อออกกฎกระทรวงต่อไป

กฎกระทรวงตามวรรคสองต้องกำหนดวันใช้บังคับไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

^{๓๓} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๓๓ ง ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๒

คำอธิบายมาตรา ๑๘

การรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง มีความหมายหรือมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการประชาพิจารณ์ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสสำหรับบุคคล ผู้ที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับ ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นตามปกติแล้ว การรับฟังความคิดเห็นอาจกระทำได้ในหลายรูปแบบ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การสัมภาษณ์รายบุคคล การเปิดรับความคิดเห็นทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์หรือโทรสาร ทางระบบเครือข่ายสารสนเทศ โดยอาจจะใช้การพิจารณาเป็นการประชุมหารือ^{๓๓} อย่างเป็นทางการระหว่างเจ้าหน้าที่ มกอช. ที่รับผิดชอบต่อการดำเนินการออกกฎกระทรวง และกลุ่มผลประโยชน์หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียจากการออกกฎกระทรวงดังกล่าว

สำหรับพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้ก่อนดำเนินการออกกฎกระทรวง สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติต้องดำเนินการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ในปัจจุบันได้มีประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังความคิดเห็นก่อนออกกฎกระทรวงกำหนดให้สินค้าเกษตรเป็นมาตรฐานบังคับ ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

- ให้สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติดำเนินการจัดทำประกาศ โดยระบุว่า จะให้มีการกำหนดสินค้าเกษตรใดเป็นมาตรฐานบังคับ และให้ดูรายละเอียดของมาตรฐานใด ณ ที่ใดพร้อมทั้งกำหนดเวลาให้ผู้ที่จะแสดงความคิดเห็นเสนอความเห็นต่อสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ โดยมีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันประกาศและให้ดำเนินการเผยแพร่ประกาศดังกล่าวในเว็บไซต์ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (www.aafs.go.th) และในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อย ๑ ฉบับ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ วัน

- ให้สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เผยแพร่ประกาศดังกล่าวไปยังกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคม กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติเห็นสมควร

- กรณีมีผู้แสดงความคิดเห็นหรือข้อคัดค้าน ให้สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติรายงานผลการแสดงความคิดเห็นหรือข้อคัดค้านนั้น เสนอคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรเพื่อประกอบการพิจารณา แล้วแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้แสดงความคิดเห็นทราบต่อไป

^{๓๓} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๒ ตอนพิเศษ ๕๘ ง ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖

• กรณีไม่มีผู้แสดงความคิดเห็นหรือข้อคัดค้าน ให้สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติรายงานให้คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรทราบ แล้วจัดทำร่างกฎกระทรวงเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อดำเนินการออกกฎกระทรวงต่อไป

สำหรับความในวรรคสอง เป็นบทบังคับให้กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับทุกฉบับ ต้องกำหนดวันบังคับใช้ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันก่อนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ผลิตได้มีการเตรียมความพร้อม และปรับตัวเข้าสู่ระบบการผลิตตามมาตรฐานบังคับและนำสินค้าเกษตรเข้ารับการตรวจสอบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานได้ทัน ซึ่งโดยปกติแล้วการกำหนดระยะเวลาวันใช้บังคับส่วนใหญ่มักจะกำหนดระยะเวลามากกว่าเก้าสิบวัน เนื่องจากระบบการผลิตสินค้าเกษตรเป็นการผลิตตามฤดูกาล

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อสวัสดิภาพของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ หรือเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ คณะกรรมการอาจเสนอรัฐมนตรีเพื่อออกกฎกระทรวงกำหนดให้สินค้าเกษตรใดอยู่ภายใต้มาตรฐานบังคับโดยไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ ก็ได้

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นบทยกเว้นของมาตรา ๑๘ โดยมาตรฐานบังคับที่กำหนดในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนตามมาตรานี้เป็นบทกำหนดขึ้นก็เพื่อให้คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรสามารถเสนอร่างกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับให้รัฐมนตรีพิจารณาได้ เช่น ในกรณีการตรวจพบสารพิษหรือสารเคมีตกค้างในสินค้าเกษตร หรือตรวจพบเชื้อโรคที่มีความร้ายแรงอันอาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ หรือเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ โดยการกำหนดบทยกเว้นที่ไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ นั้น นอกจากจะไม่ต้องรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องแล้ว ยังรวมถึงไม่ต้องกำหนดวันใช้บังคับเก้าสิบวันขึ้นไปด้วย ซึ่งถ้าหากมีความจำเป็นเร่งด่วนแล้วก็สามารถกำหนดวันใช้บังคับให้น้อยกว่าเก้าสิบวันได้

บทที่ ๔

ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับ

๔.๑ ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่มีกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้าเกษตรใด ห้ามผู้ใดเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าซึ่งสินค้าเกษตรนั้น เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี ซึ่งสินค้าเกษตรนั้นจากสำนักงาน

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวงตามมาตราสองจะกำหนดขนาดหรือลักษณะของกิจการของผู้ผลิตให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งก็ได้

คำอธิบายมาตรา ๒๐

ในกรณีที่มิใช่กฎกระทรวงกำหนดให้สินค้าเกษตรใดเป็นมาตรฐานบังคับแล้วกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี มายื่นคำขอรับใบอนุญาตผู้ผลิตสินค้า ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า สินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับ แล้วแต่กรณี ซึ่งตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับ พ.ศ. ๒๕๕๓^{๓๓} ประกอบประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง กำหนดแบบคำขอรับใบอนุญาต แบบใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า และแบบหนังสือแจ้งการส่งออก นำเข้าตามมาตรฐานบังคับ ประกาศ ณ วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗^{๓๔} ได้กำหนดให้ผู้ที่จะประสงค์จะขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับซึ่งสินค้าเกษตรใดให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต ณ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติหรือสถานที่อื่น ตามที่เลขาธิการกำหนดตามแบบฟอร์มพร้อมด้วยเอกสารหรือเอกสารโดยสถานที่อื่น ๆ นั้น ได้มีประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง กำหนดสถานที่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตร และสถานที่แจ้งการส่งออกหรือนำเข้าสินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับ ประกาศ ณ วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๗^{๓๕} โดยสามารถยื่นคำขอได้ที่สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สำนักงานเกษตร

^{๓๓} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๑๗ ก วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓

^{๓๔} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนพิเศษ ๑๔๗ ง วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๓๕} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๐ ตอนที่พิเศษ ๗๗ ง วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗

และสหกรณ์จังหวัดที่มีความพร้อมรวม ๖๙ แห่ง^{๓๓} ด้านกักสัตว์ในสังกัดกรมปศุสัตว์ รวม ๓๒ แห่ง และด่านตรวจสัตว์น้ำในสังกัดกรมประมง รวม ๒๓ แห่งหรืออาจจะยื่นคำขอผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทางอินเทอร์เน็ตก็ได้

ลักษณะของการประกอบกิจการที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรและอยู่ในข่ายที่ต้องขอรับใบอนุญาตได้แก่ ผู้ผลิต ผู้ส่งออก และผู้นำเข้า ในกรณีที่ผู้ประกอบการมีลักษณะของการประกอบกิจการหลายลักษณะ เช่น เป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ส่งออก จะต้องขอรับใบอนุญาตแยกต่างหากจากกัน คือ จะต้องขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต และจะต้องขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ส่งออกด้วย หรือในกรณีที่ เป็นทั้งผู้ผลิตและผู้นำเข้านอกจากจะต้องขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิตแล้วจะต้องขอรับใบอนุญาต เป็นผู้นำเข้าด้วยเช่นเดียวกัน

สำหรับการกำหนดขนาดหรือลักษณะของการประกอบกิจการของผู้ผลิตให้ได้รับยกเว้น ไม่ต้องได้รับใบอนุญาตนั้น เป็นกรณีที่เกษตรกรผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิตเพื่อการยังชีพและมีได้มี การจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ตนผลิตนั้นให้กับผู้อื่น ผู้ผลิตไม่ต้องขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิตตาม มาตรฐานบังคับซึ่งรวมถึงการที่ไม่ต้องนำสินค้าเกษตรของตนขอรับการตรวจสอบและได้รับ ใบรับรองตามมาตรา ๒๗ ด้วย ดังนั้น ในวันตอนของการกำหนดให้สินค้าเกษตรใดเป็นมาตรฐาน บังคับหรือไม่ นอกจากจะต้องพิจารณาในแง่ของความพร้อมของเกษตรกรผู้ผลิตจะต้องพิจารณาถึง ลักษณะของการประกอบกิจการบางขนาดว่ามีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้ต้องอยู่ภายใต้ มาตรฐานบังคับหรือไม่ด้วย เช่น การผลิตเพื่อการยังชีพ ขนาดหรือพื้นที่ในการเพาะปลูกหรือ เพาะเลี้ยงที่มีขนาดเล็ก ฯลฯ

๕.๒ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า

มาตรา ๒๑ ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าที่ขอรับใบอนุญาตต้องมีคุณสมบัติและไม่มี ลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๓) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต
- (๕) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาต หรือเคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตแต่เวลาได้ล่วงพ้น มาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี

^{๓๓} ยกเว้นสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดต่างๆ นี้มีตั้งไม่พร้อมบริการรับคำขอ ได้แก่ นครสวรรค์ หนองคาย สุราษฎร์ธานี ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และอุดรธานี รวม ๕ แห่ง

ในกรณีและผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล ผู้แทนนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลอื่นใดซึ่งกระทำการแทนนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่งและต้องไม่เคยเป็นผู้แทนนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลอื่นใดซึ่งกระทำการแทนนิติบุคคลที่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตตาม (๕)

คำอธิบายมาตรา ๒๑

ในกรณีที่เป็บุคคลธรรมดาจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ ไม่เป็นบุคคลล้มละลายและไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ซึ่งเป็นคุณสมบัติทั่วไป ส่วนลักษณะต้องห้ามนั้น ต้องไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือเคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตแต่เวลาได้สว่างฟื้นมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี ในกรณีและผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล ผู้แทนนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลอื่นใดซึ่งกระทำการแทนนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กล่าวไว้ใน (๑) – (๕) ด้วย และต้องไม่เคยเป็นผู้แทนนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลอื่นใดซึ่งกระทำการแทนนิติบุคคลที่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตตาม (๕) ด้วยเพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่เป็นผู้แทนนิติบุคคลหลายแห่งเมื่อถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตในนิติบุคคลแห่งหนึ่งแล้ว ในระหว่างที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตไม่สามารถมายื่นคำขอรับใบอนุญาตในนามของอีกนิติบุคคลหนึ่งได้

๕.๓ อายุใบอนุญาต

มาตรา ๒๒ ใบอนุญาตให้ใช้กับผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าที่ระบุชื่อไว้ในใบอนุญาตเท่านั้นและให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๒๒

ความในตอนแรกที่ว่าใบอนุญาตให้ใช้กับผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าที่ระบุชื่อไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น หมายถึง ในกรณีที่มิบุคคลหนึ่งได้รับใบอนุญาต ใบอนุญาตนั้นให้ใช้ได้เฉพาะบุคคลที่มีชื่อระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น ไม่อาจนำใบอนุญาตดังกล่าวไปใช้กับบุคคลอื่นได้ เช่น ผู้ผลิตขายกิจการหรือสถานที่ผลิตให้กับบุคคลอื่น บุคคลผู้ซื้อกิจการไม่อาจอาศัยสิทธิในใบอนุญาตของผู้ขายกิจการหรือผู้ได้รับใบอนุญาตเดิมทำการผลิตสินค้าเกษตรนั้นต่อได้ กรณีดังกล่าวจะต้องขอรับใบอนุญาตใหม่ สำหรับความในตอนท้ายของวรรคหนึ่ง นั้น กฎหมายกำหนดอายุใบอนุญาตไว้ให้มีกำหนด ๓ ปี นับจากวันที่ออกใบอนุญาต

สำหรับความในวรรคสอง การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนดนั้น ปัจจุบัน ได้มีประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอต่ออายุใบอนุญาต การขอใบแทนใบอนุญาต และการย้ายสถานที่ทำการที่ระบุไว้ในใบอนุญาตของผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้เป็นไปตามมาตรฐานบังคับ ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒^{๓๕} กำหนดไว้ว่า หากผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต สามารถยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตไว้ก่อนที่ใบอนุญาตนั้นจะสิ้นอายุไม่น้อยกว่า ๔๕ วัน โดยผู้รับใบอนุญาตสามารถยื่นคำขอได้ที่สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดที่มีความพร้อมรวม ๖๙ แห่ง ด้านกักสัตว์ในสังกัดกรมปศุสัตว์ รวม ๓๒ แห่ง และด่านตรวจสัตว์น้ำในสังกัดกรมประมง รวม ๒๓ แห่ง หรืออาจจะยื่นคำขอผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทางอินเทอร์เน็ตก็ได้^{๓๖}

๔.๔ หน้าทีของผู้ได้รับใบอนุญาต

มาตรา ๒๓ ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ทำการของผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าในใบอนุญาต

คำอธิบายมาตรา ๒๓

กฎหมายกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย เช่น การติดหรือแสดงไว้ในสำนักงานให้สามารถเห็นได้ง่าย มิใช่การเก็บใส่ตู้เก็บเอกสารซึ่งมีลักษณะมิดชิดและไม่สามารถมองเห็นได้ โดยผู้รับใบอนุญาตจะต้องแสดงไว้ ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น ไม่อาจนำใบอนุญาตที่ระบุไว้ในสถานที่แห่งหนึ่งไปใช้กับสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่มีได้เป็นสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตได้ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ประสงค์ที่จะให้ผู้ได้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ในฐานะที่ตนเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการตามกฎหมายแสดงใบอนุญาตให้ปรากฏชัดแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในขณะทำการตรวจ^{๓๗}

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดเสียหายในสาระสำคัญ ให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี ขอรับใบแทนจากสำนักงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบการสูญหายหรือชำรุดเสียหายดังกล่าว

^{๓๕} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๑๕๖ ง วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๓

^{๓๖} ยานแล้วในเชิงวรรคที่ ๑๖

^{๓๗} (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๖/๒๕๕๖ “ในประเด็นที่นายอำเภอเข้าไปตรวจสอบโรงงานสุตทรายของโจทก์เป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องแสดงใบอนุญาตให้แก่ชัดว่าได้รับใบอนุญาตหรือไม่ มิใช่เป็นหน้าที่ของนายอำเภอที่จะต้องไปสอบถามอุตสาหกรรมจังหวัดว่าโจทก์ได้รับใบอนุญาตหรือไม่”)

การขอใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๒๔

ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย หรือเกิดความชำรุดเสียหายในสาระสำคัญให้ผู้รับใบอนุญาต ขอรับใบแทนใบอนุญาตภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่รับทราบการสูญหายหรือชำรุดเสียหาย โดยจะต้องระบุเหตุผลที่ขอใบแทนพร้อมกับสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือหนังสือรับรอง หรือสำเนาใบสำคัญของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ มาแสดงประกอบการขอรับใบแทนด้วย

มาตรา ๒๕ การย้ายสถานที่ทำการของผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าที่ระบุไว้ในใบอนุญาตต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงาน

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๒๕

ในระบบการผลิตสินค้าเกษตรใบอนุญาตที่ออกให้กับผู้รับใบอนุญาตนั้นเป็นกรณี ที่สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติได้ทำการตรวจประเมินเกี่ยวกับวิธีการผลิต การควบคุมการผลิต การตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งได้ทำการผลิตในสถานที่ที่ได้รับการตรวจสอบและ ได้รับใบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานแล้ว จึงได้พิจารณาออกใบอนุญาตให้ เมื่อผู้รับใบอนุญาตย้ายสถานที่การผลิต จึงอาจส่งผลกระทบต่อหรืออาจทำให้ระบบการควบคุม คุณภาพมีความเปลี่ยนแปลงไปและไม่เป็นไปตามมาตรฐานได้ ดังนั้น การย้ายสถานที่ผลิตจึงต้อง ขออนุญาตจากสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติเสียก่อน เพื่อทำการประเมินว่า การย้ายสถานที่ผลิตจะมีผลต่อคุณภาพของสินค้าเกษตรหรือไม่ ในกรณีการย้ายอาคารสำนักงาน ซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต ผู้รับใบอนุญาตอาจไม่จำเป็นต้องส่งแผนผังเกี่ยวกับวิธีการผลิต การควบคุมการผลิต การตรวจสอบคุณภาพ ให้สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ตรวจสอบเพราะอาจไม่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต ส่วนการย้ายสถานที่เก็บสินค้าซึ่งสามารถ แยกต่างหากกับสถานที่ผลิต หรืออาคารสำนักงาน ผู้รับใบอนุญาตจะต้องแสดงเอกสารแผนผัง สถานที่เก็บสินค้าเกษตรพร้อมข้อมูลวิธีการในการเก็บรักษาสินค้าประกอบการพิจารณาอนุญาต

มาตรา ๒๖ ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าซึ่งจะเลิกประกอบกิจการ ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้สำนักงานทราบล่วงหน้าก่อนเลิกประกอบกิจการไม่น้อยกว่าหกสิบวัน เมื่อเลิกประกอบกิจการแล้วให้ส่งคืนใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกประกอบกิจการ

คำอธิบายมาตรา ๒๖

ภายหลังจากผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการตามใบอนุญาตแล้ว สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติจะดำเนินการตรวจประเมินเพื่อติดตามผลการประกอบกิจการตามใบอนุญาตอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยแต่ละครั้งจะต้องทำการตรวจสอบสถานที่ผลิต อาคารสำนักงาน หรือสถานที่เก็บสินค้าทุกแห่ง ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตเลิกประกอบกิจการแล้วไม่แจ้งให้สำนักงานทราบก็จะทำให้สำนักงานไม่มีข้อมูลและเกิดปัญหาในการตรวจติดตามผล ดังนั้น เมื่อผู้รับใบอนุญาตเลิกประกอบกิจการตามใบอนุญาตต้องแจ้งเป็นหนังสือให้สำนักงานทราบล่วงหน้าก่อนเลิกประกอบกิจการไม่น้อยกว่าหกสิบวัน และเมื่อเลิกประกอบกิจการแล้วให้ส่งคืนใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกประกอบกิจการด้วย

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตมีการประกอบกิจการเกี่ยวกับสินค้าเกษตรหลายชนิดและได้รับใบอนุญาตหลายฉบับ หากเลิกประกอบกิจการเกี่ยวกับใบอนุญาตฉบับใดฉบับหนึ่ง แต่ยังคงประกอบกิจการตามใบอนุญาตฉบับอื่นๆ ให้ถือว่าเลิกประกอบกิจการเฉพาะใบอนุญาตฉบับที่เลิกประกอบกิจการเท่านั้น ไม่อาจถือว่าเลิกประกอบกิจการเกี่ยวกับสินค้าเกษตรตามใบอนุญาตฉบับอื่นๆ ด้วย หรือในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคลและประกอบกิจการค้าขายสินค้าหลายชนิดซึ่งรวมถึงสินค้าเกษตรตามใบอนุญาต แม้นิติบุคคลยังไม่เลิกเพราะยังคงประกอบกิจการค้าขายสินค้าชนิดอื่นๆ แต่ถ้าหากเลิกผลิตสินค้าเกษตรตามใบอนุญาตแล้ว ก็ถือว่าเลิกประกอบตามใบอนุญาตแล้ว ดังนั้น ในกรณีดังกล่าวแม้ความเป็นนิติบุคคลยังไม่เลิก แต่ถ้าได้เลิกประกอบกิจการตามใบอนุญาตซึ่งถือหลักการเลิกประกอบกิจการตามความเป็นจริง ก็ต้องอยู่ในบังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๒๖ กล่าวคือ ต้องแจ้งให้สำนักงานทราบและต้องแจ้งเป็นหนังสือให้สำนักงานทราบล่วงหน้าก่อนเลิกประกอบกิจการไม่น้อยกว่าหกสิบวันและเมื่อเลิกประกอบกิจการแล้วให้ส่งคืนใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกประกอบกิจการด้วย

สำหรับกรณีผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผู้อื่นเข้าโรงงานหรือสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต กรณีดังกล่าวน่าจะถือว่าเลิกประกอบกิจการตามใบอนุญาตแล้ว” โดยให้ถือว่าเลิกประกอบกิจการนับแต่วันที่ให้เข้า

^{๑๔} (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๐๖/๒๕๕๕ การวินิจฉัย ก ผู้ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕ ให้บุคคลอื่นเข้าโรงงานถือว่าใบอนุญาตสิ้นสุดลงและมีได้ประกอบกิจการโรงงานอีกต่อไปแล้ว)

บทที่ ๕ การตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน

๕.๑ การขอใบรับรองและการออกใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่มีกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้าเกษตรใด ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี ซึ่งสินค้าเกษตรนั้น ต้องขอรับการตรวจสอบและได้ใบรับรองตามมาตรฐานบังคับจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

การตรวจสอบและรับรองและค่าบริการตรวจสอบและรับรองตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบายมาตรา ๒๗

ในกรณีที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้สินค้าเกษตรใดเป็นมาตรฐานบังคับแล้วกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณีต้องขอรับตรวจสอบจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานตามแบบคำขอรับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรตามแบบ มกษ.๑๗ ตามประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง กำหนดแบบคำขอรับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓^{๙๙} ซึ่งออกโดยกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๓^{๑๐๐} พร้อมด้วยภาพของผลิตภัณฑ์ที่ขอรับการรับรอง หรือคำชี้แจงแสดงลักษณะโดยละเอียดหรือตัวอย่างผลิตภัณฑ์ แผนที่และแผนผังอาคารสำนักงาน สถานที่เก็บสินค้า แผนที่แสดงกรรมวิธีการผลิต การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพ รายการเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร หากผลปรากฏว่าสินค้าเกษตรเป็นไปตามมาตรฐานผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานก็จะออกใบรับรองให้กับผู้ขอรับการรับรองเพื่อนำไปดำเนินการขอรับใบอนุญาตตาม มาตรา ๒๐ ต่อไป

เหตุผลที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณีต้องขอรับการตรวจสอบจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานแทนที่จะขอรับการรับรองจากสำนักงานนั้นก็สืบเนื่องมาจาก หากมีการกำหนดให้สินค้าเกษตรใดเป็นมาตรฐานบังคับอาจจะมีผู้ขอรับการตรวจสอบมาตรฐานเป็นจำนวนมากในเวลาเดียวกัน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานมีจำนวนจำกัดอาจทำให้กระบวนการตรวจสอบมาตรฐานล่าช้า ประกอบกับตามมติคณะรัฐมนตรีให้โอนถ่าย

^{๙๙} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๖๗ ตอนที่๓๗ ๑๔๐ ง วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๓

^{๑๐๐} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๕๔ ก วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓

ภารกิจด้านการตรวจสอบรับรองให้กับหน่วยงานเอกชนที่มีขีดความสามารถด้านการตรวจสอบรับรองเป็นผู้ดำเนินการแทนภาครัฐน่าจะทำให้กระบวนการตรวจสอบรับรองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสำนักงานจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการออกใบอนุญาตเท่านั้น^{๕๐}

มาตรา ๒๘ ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานต้องรายงานผลการตรวจสอบให้ผู้ขอรับการตรวจสอบทราบเป็นหนังสือ ในกรณีที่สินค้าเกษตรที่ตรวจสอบเป็นไปตามมาตรฐาน บังคับให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานออกใบรับรองสำหรับสินค้าเกษตรนั้นตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๒๘

ภายหลังจากที่ผู้ผลิตดำเนินการยื่นคำขอรับใบรับรองตามมาตรา ๒๗ แล้ว กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานดำเนินการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าเกษตรนั้นทันที เว้นแต่มีผู้ยื่นคำขอหลายรายให้ดำเนินการตรวจสอบตามลำดับที่ยื่นขอ ในกรณีที่สินค้าเกษตรที่ตรวจสอบเป็นไปตามมาตรฐาน บังคับให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานออกใบรับรองสำหรับสินค้าเกษตรภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่สินค้าเกษตรผ่านการตรวจสอบรับรอง และต้องรายงานผลการตรวจสอบให้ผู้ขอรับการตรวจสอบทราบเป็นหนังสือโดยการออกใบรับรองสำหรับสินค้าเกษตรนั้น

เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าเกษตรที่นำเข้าผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานอาจไปตรวจสอบ ณ สถานที่ผลิตสินค้าเกษตรนั้นในต่างประเทศเพื่อตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยพนักงานเจ้าหน้าที่อาจไปตรวจประเมินวิธีการตรวจสอบมาตรฐานในต่างประเทศโดยผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้

สำหรับอายุของใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรตามข้อ ๔ ของประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการออกใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้เป็นมาตรฐานบังคับ ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้มีอายุ ๓ ปี^{๕๑} นับแต่วันที่ออกใบรับรอง กรณีที่มีการขอต่ออายุใบรับรองให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนที่ใบรับรองนั้นสิ้นอายุ

^{๕๐} มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบเรื่อง มาตรการทบทวนบทบาทภารกิจของส่วนราชการ ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ และลงมติเห็นชอบให้มีการถ่ายโอนงานตรวจสอบรับรองคุณภาพมาตรฐาน เพื่อลดความซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานและปรับปรุงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและรับรองคุณภาพมาตรฐานให้มีคุณค่าในการบริการเพิ่มขึ้น การจัดให้ภาคเอกชนและ/หรือภาคส่วนอื่น เช่น สมาคมวิชาชีพ และสถาบันการศึกษา เป็นต้น ที่จะมารับโอนงานจากรัฐเพื่อเสริมความพร้อมในการ เพื่อให้การถ่ายโอนงานดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการดึงกระบวนการตรวจรับรอง (Accreditation) ที่หน่วยงานภาครัฐจะต้องให้การรับรองมาตรฐานแก่ภาคส่วนอื่นที่จะมารับโอนงานจากรัฐให้เป็นที่ยอมรับและยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผลักดันและส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบการตรวจสอบและรับรองคุณภาพมาตรฐานของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ฯลฯ

^{๕๑} ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ๒๒๗ พ.ร.ก.พิเศษ ๒๕๕๒ วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๓

๕.๒ การนำเข้าสินค้าที่มีมาตรฐานทัดเทียมกับมาตรฐานบังคับ

มาตรา ๒๗ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการอาจประกาศการนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศที่มีมาตรฐานทัดเทียมกับมาตรฐานบังคับไม่ต้องได้รับใบรับรองตามมาตรา ๒๗ หากปรากฏว่าสินค้านั้นได้รับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานจากประเทศนั้นที่มีข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการยอมรับผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานซึ่งกันและกัน

การแสดงผลฐานการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานและการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานกับสินค้าเกษตรที่นำเข้าตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๒๗

มาตรฐานทัดเทียมกับมาตรฐานบังคับ คือ มาตรฐานที่มีข้อกำหนดหรือเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันหรือมีเกณฑ์ที่เท่าเทียมกัน โดยมาตรฐานของต่างประเทศและมาตรฐานบังคับอาจจะเป็นมาตรฐานประเภทของการรับรองในลักษณะเดียวกัน เช่น เป็นมาตรฐานสินค้าเหมือนกัน หรือเป็นมาตรฐานรับรองระบบเหมือนกัน

ในการนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศอาจมีทั้งกรณีที่สินค้านั้นได้รับการตรวจสอบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานต่างประเทศมาแล้ว หรืออาจยังไม่ได้ผ่านการตรวจสอบรับรองมาก่อนก็จะต้องทำการตรวจสอบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานในประเทศ โดยหากกรณีที่สินค้านั้นได้รับการตรวจสอบรับรองมาแล้วจากต่างประเทศและมาตรฐานสินค้าเกษตรของต่างประเทศ มีเกณฑ์ข้อกำหนดมาตรฐานที่ทัดเทียมกับมาตรฐานบังคับ แต่มีเงื่อนไขว่าสินค้านั้นต้องได้รับการนำเข้าแล้ว และต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานจากต่างประเทศมาแล้ว โดยใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรต้องเป็นใบรับรองที่ออกโดยหน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือหน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับความสามารถจากหน่วยรับรองระบบงานของประเทศต้นทาง และประเทศต้นทางกับประเทศไทยจะต้องมีข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการยอมรับผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานซึ่งกันและกันด้วย สำหรับขั้นตอนของการนำเข้าสินค้านั้น ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการออกใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้เป็นมาตรฐานบังคับ ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒^๓ กำหนดให้ผู้นำเข้าสินค้าเกษตรที่ประสงค์จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องได้รับใบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

^๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๑๔ ง วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๓

ยื่นหลักฐานการได้รับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรจากต่างประเทศและหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องต่อสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เช่น สำเนาใบอนุญาตนำเข้าสินค้าเกษตรสำเนาใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรที่รับรองความถูกต้องโดยหน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของต่างประเทศ สำเนาใบอนุญาตหรือใบรับรองระบบงานที่หน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานได้รับและรับรองความถูกต้องโดยหน่วยรับรองระบบงานของต่างประเทศ (ถ้ามี) หรือเอกสารหลักฐานอื่นที่จำเป็น หลังจากนั้น สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ จะดำเนินการตรวจสอบเอกสารหลักฐานใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรที่ออกโดยหน่วยตรวจสอบและรับรองของต่างประเทศนั้นเป็นใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรที่ออกโดยหน่วยตรวจสอบและรับรองที่ได้รับการยอมรับความสามารถจากหน่วยรับรองระบบงานของประเทศนั้นหรือไม่ หากตรวจสอบแล้วเป็นไปตามเกณฑ์ข้อกำหนด ผู้นำเข้าก็จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรซ้ำอีก ซึ่งผู้นำเข้าก็จะได้รับประโยชน์ที่จะสามารถลดภาระค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบและรับรองได้

ในกรณีมีการนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ หรือมีผู้นำเข้าหลายรายและเป็นสินค้าเกษตรชนิดเดียวกัน หากมีการประกาศการนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศไว้แล้ว ผู้ประกอบการนำเข้าสินค้าเกษตรรายใหม่ในภายหลังก็จะได้รับความสะดวกหากสินค้าเกษตรนั้นผู้ผลิตโดยผู้ผลิตรายเดียวกัน และได้รับการตรวจสอบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานของต่างประเทศรายเดียวกัน ผู้นำเข้ารายหลังก็จะได้รับความสะดวกโดยอาจจะประหยัดเวลาในการตรวจสอบเอกสารหลักฐานต่างๆ การประกอบธุรกิจนำเข้าสินค้าเกษตรก็จะได้รับประโยชน์

สำหรับการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน กฎหมายกำหนดให้ผู้นำเข้าสินค้าเกษตรแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ ภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการยอมรับผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานเป็นหนังสือจากสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และในกรณีที่มีเครื่องหมายมาตรฐานของต่างประเทศแสดงบนสินค้าเกษตรนั้นแล้ว ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ

๕.๓ การนำเข้าสินค้าที่มีมาตรฐานแตกต่างกับมาตรฐานบังคับ

มาตรา ๓๐ การนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศที่มีมาตรฐานแตกต่างจากมาตรฐานบังคับ หากผู้นำเข้าประสงค์จะขอรับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามมาตรฐานบังคับจากผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของต่างประเทศที่มีข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการยอมรับผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานซึ่งกันและกันก็ให้กระทำได้ แต่ผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของประเทศนั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๓๐

มาตรฐานแตกต่างจากมาตรฐานบังคับ คือ มาตรฐานที่มีเกณฑ์ข้อกำหนดแตกต่างกันหรือเป็นมาตรฐานที่เป็นการรับรองคนละประเภท เช่น สินค้าเกษตรในประเทศต้นทางเป็นการรับรองระบบการผลิต (System Certification) แต่มาตรฐานบังคับของประเทศไทยเป็นการรับรองที่ตัวสินค้า (Product Certification) จะเห็นได้ว่าเมื่อมาตรฐานของประเทศต้นทางกับมาตรฐานบังคับของประเทศไทยมีความแตกต่างกัน โดยมาตรฐานระบบการผลิต (GAP , GMP , HACCP) จะเน้นที่การควบคุมระบบการผลิตเพื่อลดการตรวจผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้าย ส่วนมาตรฐานสินค้าเป็นการรับรองที่เน้นที่การตรวจคุณภาพของสินค้าในขั้นตอนสุดท้าย แต่อย่างไรก็ตาม สินค้าที่ผลิตตามมาตรฐานทั้งสองประเภทก็มีความปลอดภัยและมีคุณภาพเหมือนกัน

ในการนำเข้าสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานแตกต่างจากมาตรฐานบังคับนั้น หากสินค้าเกษตรที่นำเข้ายังไม่ได้รับการตรวจสอบรับรองมาก่อน อาจขอรับการตรวจสอบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานในประเทศก็ได้ หากประสงค์จะขอให้ผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของประเทศต้นทาง ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้ความเห็นชอบผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของต่างประเทศที่มีมาตรฐานแตกต่างจากมาตรฐานบังคับ ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗^{๔๔} กำหนดให้ผู้นำเข้าสินค้าเกษตรแจ้งความประสงค์เป็นหนังสือต่อสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ โดยจะต้องส่งเอกสารข้อมูลหลักฐานต่างๆ ประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ ผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของประเทศต้นทาง ต้องมีข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการยอมรับผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานซึ่งกันและกัน จากนั้น สำนักงานจะดำเนินการประเมินเอกสารข้อมูลหลักฐานและอาจส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจประเมินผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานในประเทศที่ผู้นำเข้าสินค้าเกษตรร้องขอ โดยผู้นำเข้าสินค้าเกษตรต้องอำนวยความสะดวกเจ้าหน้าที่ที่ไปตรวจประเมินผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของประเทศต้นทางด้วย และผู้นำเข้าสินค้าเกษตรจะต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว

การนำเข้าสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานแตกต่างจากมาตรฐานบังคับตามมาตรานี้ มีหลักเกณฑ์เหมือนกับการนำเข้าตามมาตรา ๒๘ ตรงที่ผู้นำเข้าจะต้องขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๐ เหมือนกัน ที่แตกต่างกันคือกรณีตามมาตรา ๒๘ เป็นกรณีที่ผู้นำเข้าตรวจสอบรับรองสินค้านำมาก่อนแล้ว ส่วนกรณีตามมาตรา ๓๐ นี้ ผู้นำเข้าไม่ได้ทำการตรวจสอบรับรองสินค้านำมาก่อน จึงมีทางเลือกกว่าจะใช้ผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของประเทศต้นทาง หรือจะใช้ผู้ตรวจสอบรับรองในประเทศไทย แต่โดยเหตุที่มาตรฐานในประเทศต้นทางมีความแตกต่างกับมาตรฐานบังคับ

^{๔๔} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนที่๒๖ ๒๕๕๗ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

กรณีจึงอาจเป็นไปได้ในทางเดียวคือ ขอทำการตรวจสอบรับรองในประเทศต้นทางน่าจะได้รับความสะดวกมากกว่า และกรณีตามมาตรา ๓๐ นั้น เมื่อสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติทำการประเมินเอกสารหรือพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว การให้ความเห็นชอบนั้นใช้ได้เฉพาะผู้นำเข้าที่แจ้งความประสงค์ขออนุญาตนำเข้าเท่านั้น ไม่อาจนำผลการให้ความเห็นชอบนั้นไปใช้กับผู้นำเข้ารายอื่นในภายหลัง แม้จะเป็นการนำเข้าสินค้าเกษตรจากผู้ผลิตและสินค้าเกษตรได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบรับรองรายเดียวกันก็ตาม เพราะการนำเข้าสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานแตกต่างจากมาตรฐานบังคับจะต้องได้รับการพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยละเอียดรอบคอบมากกว่าการนำเข้าสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานทัดเทียมหรือเท่าเทียมกัน

๕.๔ การตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรตามมาตรฐานทั่วไป

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่มีประกาศกำหนดมาตรฐานทั่วไปสำหรับสินค้าเกษตรใดแล้ว ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี ซึ่งสินค้าเกษตรนั้นจะขอรับการตรวจสอบและขอใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไปจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานก็ได้

การตรวจสอบและรับรองและค่าบริการตรวจสอบและรับรองตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้นำมาตรา ๒๔ และมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับกับการนำเข้าซึ่งสินค้าเกษตรตามมาตรฐานทั่วไปโดยอนุโลม

คำอธิบายมาตรา ๓๑

มาตรฐานทั่วไป ถูกกำหนดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานเพื่อยกระดับการผลิตของเกษตรกรจากเดิมที่เคยผลิตในลักษณะตามมีตามเกิด ปรับเปลี่ยนมาเป็นระบบการผลิตภายใต้ข้อกำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพ ภายใต้ความสมัครใจของเกษตรกรที่จะขอรับการตรวจสอบจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานหรือไม่ขอก็ได้ หากมีความประสงค์จะใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร (Q Mark) ไปแสดงกับสินค้าเกษตรของตนเกษตรกรผู้ผลิตจะต้องนำสินค้าเกษตรของตนเข้ารับการตรวจสอบและขอใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไปจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ภายหลังจากที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานแล้วจึงจะมีสิทธิใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน

สำหรับหลักเกณฑ์การตรวจสอบและรับรองตามความในวรรคสองนั้น ปัจจุบันได้มีกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๓ ประกอบกับประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง กำหนดแบบคำขอรับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

สำหรับกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบริการตรวจสอบนั้น ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการที่จะกำหนดอัตราค่าบริการตรวจสอบสินค้าเกษตรในแต่ละชนิดให้มีความแตกต่างกัน ดังนั้น กฎกระทรวงกระทรวงกำหนดอัตราค่าบริการจึงอาจมีหลายฉบับ โดยจะกำหนดอัตราค่าบริการสำหรับสินค้าเกษตรที่เป็นมาตรฐานทั่วไปหรือมาตรฐานบังคับ หรืออาจจะแยกแต่ละชนิดสินค้าให้มีค่าบริการตรวจสอบให้มีความแตกต่างกันก็ได้

สำหรับความในวรรคสาม เป็นกรณีสินค้าเกษตรตามมาตรฐานทั่วไปที่มีการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องมาตรฐานที่ดัดเทียบกับมาตรฐานทั่วไป โดยอาจประกาศการนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศที่มีมาตรฐานที่ดัดเทียบกับมาตรฐานทั่วไปไม่ต้องได้รับใบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน หากปรากฏว่าสินค้าเกษตรนั้นได้รับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานจากประเทศนั้นมีข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการยอมรับผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานซึ่งกันและกัน หรือในกรณีมาตรฐานแตกต่างจากมาตรฐานทั่วไป หากผู้นำเข้าประสงค์จะขอรับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามมาตรฐานทั่วไปจากผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของต่างประเทศที่มีข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการยอมรับผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานซึ่งกันและกันก็ให้กระทำได้แต่ผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของประเทศนั้นต้องได้รับความเห็นชอบจาก มกอช. ก่อน สำหรับกาแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานนั้น หากผู้นำเข้าประสงค์ที่จะแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานของต่างประเทศก็อาจจะไม่ต้องแสดง Q Mark แต่หากประสงค์จะใช้ Q Mark ผู้นำเข้าจะต้องได้รับแจ้งการยอมรับผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานเป็นหนังสือจาก มกอช. ก่อนจึงจะมีสิทธิแสดง Q Mark เสียก่อนจึงจะแสดงได้

๕.๕ การดำเนินการควบคุมกับสินค้าเกษตรตามมาตรฐานทั่วไป

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่สินค้าเกษตรได้รับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานแล้ว ต่อมาปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว ให้สำนักงานมีอำนาจสั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงสินค้าเกษตรให้เป็นไปตามมาตรฐานนั้นภายในระยะเวลาที่สำนักงานกำหนด หากไม่สามารถแก้ไขหรือปรับปรุงได้หรือหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน พืช หรือสัตว์ ให้สำนักงานมีอำนาจสั่งให้ทำลายหรือให้ส่งสินค้าเกษตรนั้นกลับคืนภายในระยะเวลาที่สำนักงานกำหนดโดยให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำลายหรือการส่งกลับคืน ซึ่งสินค้าเกษตรนั้น

การสั่งให้ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงและการสั่งให้ทำลายหรือส่งสินค้าเกษตรกลับคืนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๓๒

สินค้าเกษตรที่ได้รับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานโดยได้รับใบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานแล้ว หากพนักงานเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ภายใต้บทบัญญัติแห่งตามมาตรา ๔๓ แล้วปรากฏ ณ ขณะที่ทำการตรวจสอบหรือโดยปรากฏจากผลการทดสอบสินค้าว่าสินค้าเกษตรนั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ไม่ว่าจะกรณีใดที่สินค้าเกษตรไม่เป็นตามมาตรฐาน หรือแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน Q Mark ไม่ถูกต้อง มกอช. มีอำนาจสั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงสินค้าเกษตรให้เป็นไปตามมาตรฐานนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น สั่งให้เก็บหรือนำสินค้าเกษตรไปทำการปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือนำสินค้าไปแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน Q Mark ให้ถูกต้อง หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว มกอช. มีวิธีดำเนินการดังนี้

๑. ในกรณีที่สินค้าเกษตรยังอยู่ในความครอบครองของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออก แล้วแต่กรณี มกอช. จะสั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงสินค้าเกษตรให้เป็นไปตามมาตรฐาน ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๒. ในกรณีที่สินค้าเกษตรอยู่ในความครอบครองของผู้จำหน่าย หรือผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย มกอช. จะต้องประสานให้ผู้จำหน่ายติดต่อกับผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าซึ่งสินค้าเกษตรนั้น นำสินค้าไปแก้ไขปรับปรุงให้เป็นไปตามมาตรฐาน แต่จะสั่งให้ผู้จำหน่ายนำสินค้าเกษตรไปแก้ไขปรับปรุงมิได้

การใช้กลไกตามมาตรา ๓๒ นี้ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายประสงค์ที่จะใช้กับการควบคุมสินค้าเกษตรตามมาตรฐานทั่วไปที่ได้รับการตรวจสอบรับรองและได้รับใบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานแล้ว โดยสินค้าเกษตรนั้นจะมีการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานหรือไม่ก็ได้ หากปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำการตรวจแล้วไม่เป็นไปตามมาตรฐานอำนาจในการจัดการกับสินค้าเกษตรที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานทั่วไปนั้น เป็นอำนาจของ มกอช. ซึ่งจะมีความแตกต่างกับการใช้อำนาจในการจัดการกับสินค้าเกษตรตามมาตรฐานทั่วไปที่มีการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งมาตรา ๕๒ กล่าวคือ ในกรณีที่มีผู้ที่มีได้เป็นผู้ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไป แต่ได้มีการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไปกับสินค้าเกษตรของตนโดยฝ่าฝืนกฎหมาย (ปลอมเครื่องหมาย Q) นอกจากจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายโดยมีโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๖๔ แล้ว ในการจัดการกับสินค้าเกษตรที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดอายัดไว้ตามมาตรา ๔๓ (๖) นั้น จะอยู่ภายใต้อำนาจของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ที่จะต้องเป็นผู้มีอำนาจจัดการกับสินค้าเกษตรตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔ (๑)

บทที่ ๖

การประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

๖.๑ การขอรับใบอนุญาตของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

มาตรา ๓๓ ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานจากสำนักงาน

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบายมาตรา ๓๓

ภายใต้บทบัญญัติแห่งมาตรา ๓ บทนิยามคำว่า “ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตให้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามพระราชบัญญัตินี้ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามกฎหมาย ซึ่งความในวรรคหนึ่งกฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานจะต้องได้รับใบอนุญาตจาก มกอช. เสียก่อนจึงจะสามารถให้บริการในฐานะหน่วยรับรองหรือหน่วยตรวจ^{๕๕} ได้สำหรับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามกฎหมายนั้น โดยผลแห่งบทบัญญัติตามมาตรา ๕ (๑) กำหนดให้พระราชบัญญัติฉบับนี้มีให้หน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามกฎหมาย ดังนั้น โดยหลักกฎหมายแล้วจึงไม่ต้องรับใบอนุญาต แต่หากทำหน้าที่ในฐานะผู้ตรวจสอบและรับรองภายใต้ข้อกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.) แล้วหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามกฎหมายนั้น จะต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงหรือประกาศที่เกี่ยวข้องด้วย

สำหรับความในวรรคสอง “การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง” ปัจจุบันได้มีกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน พ.ศ. ๒๕๕๓^{๕๖} โดยผู้ใดประสงค์จะขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการ

^{๕๕} ตามประกาศคณะกรรมการการมาตรฐานแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการรับรองระบบงานสำหรับหน่วยรับรองและหน่วยตรวจ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ในข้อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการรับรองระบบงานหน่วยรับรองให้คำนิยามของคำว่า “หน่วยรับรอง (Certification body หมายถึง ผู้ประกอบการตรวจสอบและรับรองที่เป็นบุคคลที่สาม (third party) ที่ให้บริการประเมินและรับรองผู้ประกอบการกิจการตามเกณฑ์ที่กำหนด เช่น หน่วยรับรองระบบการบริหารงานคุณภาพ ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบการจัดการยาชีวเวชภัณฑ์และความปลอดภัย ระบบการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุมในการผลิตอาหาร การรับรองผลิตภัณฑ์ การรับรองบุคลากร เป็นต้น” สำหรับข้อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการรับรองระบบงานหน่วยตรวจ ให้คำนิยามคำว่า “หน่วยตรวจ (Inspection body) หมายถึง ผู้ประกอบการตรวจสอบรับรองที่ให้บริการด้านการตรวจ”

^{๕๖} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๒๕ ก วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓

ตรวจสอบมาตรฐานให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อ มกอช. พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่กำหนดไว้ หลังจากนั้น มกอช. จะดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตว่ามีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๔ หรือไม่ รวมทั้งการประเมินขีดความสามารถและคุณสมบัติของห้องปฏิบัติการของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นไปตามประกาศที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๓๔ (๔) และคุณสมบัติอื่นๆ ตามมาตรา ๓๔ (๕) ด้วย

สำหรับเงื่อนไขที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามมีดังต่อไปนี้

(๑) ต้องรักษาไว้ซึ่งคุณสมบัติและต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตลอดระยะเวลาที่ได้รับใบอนุญาต

(๒) ห้ามโฆษณาหรือกล่าวอ้างถึงการตรวจสอบมาตรฐานเกินความจริงหรือไม่เป็นไปตามที่ได้รับใบอนุญาต

(๓) ในกรณีที่ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานจะเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปรับปรุงขีดความสามารถหรือคุณสมบัติของห้องปฏิบัติการ หรือคุณสมบัติของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานแล้วแต่กรณี ในสาระสำคัญให้แจ้งเป็นหนังสือให้สำนักงานทราบล่วงหน้าก่อนดำเนินการ

๖.๒ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

มาตรา ๓๔^{๖๖} ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) เป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร

(๒) มีห้องปฏิบัติการของตนเองหรือสามารถใช้ห้องปฏิบัติการของผู้อื่นโดยห้องปฏิบัติการต้องมีขีดความสามารถและคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เว้นแต่ในกรณีที่การตรวจสอบมาตรฐานไม่จำเป็นต้องมีหรือใช้ห้องปฏิบัติการ

(๓) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต

(๔) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือเคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตแล้วแต่เวลาได้สว่างหันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี

(๕) คุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ผู้แทนนิติบุคคลหรือบุคคลอื่นใดซึ่งกระทำการแทนนิติบุคคลที่เป็นผู้ขอรับใบอนุญาตต้องไม่เคยเป็นผู้แทนนิติบุคคลหรือบุคคลอื่นใดซึ่งกระทำการแทนนิติบุคคลที่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาต ตาม (๔)

คำอธิบายมาตรา ๓๔

กฎหมายกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

^{๖๖} ความในมาตรา ๓๔ มีบทเพิ่มเติมโดยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

● ความในอนุมาตรา (๑) เดิมก่อนมีการแก้ไขใช้คำว่า “เป็นบริษัทโดยมีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด” “ปัจจุบันแก้ไขเป็นคำว่า “เป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการเกี่ยวกับกาตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร” เพื่อกำหนดให้นิติบุคคลซึ่งไม่ใช่เฉพาะบริษัทเท่านั้นสามารถขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานได้ เนื่องจากในปัจจุบันผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานที่มีสถานภาพในการให้บริการในการตรวจสอบรับรองตามมาตรฐานของ มกอช. มีทั้งที่มีสถานภาพเป็นบริษัท และเป็นนิติบุคคลประเภทอื่นๆ (สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย) ดังนั้น เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานที่มีสถานภาพเป็นนิติบุคคลประเภทอื่นๆ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบรับรองมาตรฐาน สามารถขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดกรอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลที่จะยื่นขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน โดยต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการเกี่ยวกับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ทั้งนี้ เพื่อให้ได้นิติบุคคลที่มีความสามารถทางด้านการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร รวมถึงเปิดกว้างให้นิติบุคคลที่จดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายต่างประเทศแต่มีความเชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบรับรองมาตรฐาน สามารถยื่นขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้

สำหรับคำว่า “นิติบุคคล” นั้นคือ บุคคลที่กฎหมายสมมุติขึ้นเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจเพื่อให้มีผลในทางกฎหมายเสมือนเป็นบุคคลในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาจเป็นนิติบุคคลเพราะการจัดตั้ง เช่น บริษัทจำกัด บริษัทจำกัดมหาชน ห้างหุ้นส่วนจำกัด สมาคม มูลนิธิ เป็นต้น หรืออาจเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย เช่น ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจซึ่งมีกฎหมายหมายกำหนดให้มีสถานะเป็นนิติบุคคล แต่ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลประเภทใดจะต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการเกี่ยวกับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่กำหนดสถานะให้เป็นนิติบุคคล หรือปรากฏจากเอกสารการจัดตั้ง หรือมีระเบียบ หรือประกาศ หรือคำสั่งของหน่วยงานนั้น จึงจะถือว่าเป็นผู้คุณสมบัติตามอนุมาตรานี้ ทั้งนี้ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานเป็นนิติบุคคลนั้น เนื่องจาก การดำเนินกิจการเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานต้องใช้เงินทุนและเทคโนโลยีรวมทั้งเครื่องจักรต่างๆ ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนอีกทั้งต้องอาศัยบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจึงไม่เหมาะสมบุคคลธรรมดาเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

^{๕๕} ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดทุนจดทะเบียน กำหนดขีดความสามารถและคุณสมบัติ หรือปฏิบัติการของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดไว้ในข้อ ๑ “ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องเป็นบริษัทที่มีทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วไม่น้อยกว่าห้าแสนบาท”

• **ความในอนุมาตรา (๒)** เดิมก่อนมีการแก้ไขใช้คำว่า “มีห้องปฏิบัติการที่มีขีดความสามารถและคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด” ปัจจุบันแก้ไขเป็นคำว่า “มีห้องปฏิบัติการของตนเองหรือสามารถใช้ห้องปฏิบัติการของผู้อื่นโดยห้องปฏิบัติการต้องมีขีดความสามารถและคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เว้นแต่ในกรณีที่มีการตรวจสอบมาตรฐานไม่จำเป็นต้องมีหรือใช้ห้องปฏิบัติการ” เพื่อให้เกิดความชัดเจนซึ่งผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานบางรายอาจมีห้องปฏิบัติการเป็นของตนเอง บางรายอาจจะมีสิทธิใช้ห้องปฏิบัติการของผู้อื่นโดยการทำสัญญาเช่าให้ครอบคลุมระยะเวลาของใบอนุญาต (๓ ปี) ก็ได้ สำหรับคุณสมบัติของห้องปฏิบัติการนั้น ปัจจุบันได้มีประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดขีดความสามารถและคุณสมบัติห้องปฏิบัติการของผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖^{๑๔} โดยห้องปฏิบัติการของผู้รับใบอนุญาตหรือห้องปฏิบัติการที่ผู้รับใบอนุญาตมีข้อตกลงในการให้บริการทดสอบหรือวิเคราะห์ ต้องได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ไอเอสโอ/ไออีซี (ISO/IEC 17025) ว่าด้วยเรื่องข้อกำหนดทั่วไปว่าด้วยความสามารถของห้องปฏิบัติการทดสอบและห้องปฏิบัติการสอบเทียบและฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมในรายการทดสอบ/วิเคราะห์ตามข้อกำหนดของมาตรฐานสินค้าเกษตรหรือได้รับการรับรองตามมาตรฐานอื่นที่สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติให้การยอมรับและขึ้นทะเบียนกับ มกอช.

• **ความในอนุมาตรา (๓)** คำว่า “ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต” เมื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา ๕๐ กฎหมายกำหนดไว้ว่า “ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจะประกอบกิจการตามใบอนุญาตในระหว่างที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้นไม่ได้” ส่งผลให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานไม่อาจประกอบกิจการให้บริการตรวจสอบรับรองได้ หากไม่มีบทบัญญัตินี้ ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานก็อาจจะใช้ช่องว่างของกฎหมายโดยยื่นคำขอรับใบอนุญาตฉบับใหม่ได้ทำให้ผู้ประกอบการไม่เกิดความเกรงกลัวและคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก็จะไม่มีสภาพบังคับได้จริง ดังนั้น อนุมาตรานี้จึงเป็นบทบัญญัติเพื่อป้องกันช่องว่างของกฎหมายโดยห้ามมิให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตมาขอรับใบอนุญาตใหม่ ซึ่งข้อห้ามนี้ครอบคลุมถึงกรณีทั้งการขอรับใบอนุญาตภายในขอบข่ายเดิมและขอบข่ายใหม่ด้วย

• **ความในอนุมาตรา (๔)** คำว่า “ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือเคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตแต่เวลาได้ล่วงพ้นมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี” อนุมาตรานี้บัญญัติไว้เพื่อห้ามมิให้ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตสามารถยื่นคำขอรับใบอนุญาตฉบับใหม่ได้ทันที หากยังประสงค์ที่จะประกอบกิจการตรวจสอบรับรองมาตรฐานและจะขอรับใบอนุญาตใหม่จะต้องรอให้พ้นสองปีนับแต่วันที่ทราบคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต การตัดสิทธิมิให้ขอรับใบอนุญาตใหม่นั้น ไม่ใช่โทษ แต่เป็นมาตรการทางกฎหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้โทษทางปกครอง

^{๑๔} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนพิเศษ ๒๓๑ ง วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๖

• ความในอนุมาตรา (๕) คำว่า “คุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด” สำหรับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่น นั้น ในปัจจุบันได้มีประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒^{๓๑} และประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน (ฉบับที่ ๒) ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗^{๓๒} โดยผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานต้องปฏิบัติ ดังนี้

๑. ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานต้องจัดระบบองค์กรให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลดังนี้

• กรณีขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับวิธีการกรรมวิธีหรือกระบวนการจัดการที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรต้องเป็นไปตามมาตรฐานไอเอสโอ/ไออีซี (ISO/IEC 17021) ว่าด้วยเรื่อง การตรวจสอบรับรอง - ข้อกำหนดสำหรับหน่วยตรวจประเมินและให้การรับรองระบบการจัดการหรือมาตรฐานไอเอสโอ/ทีเอส (ISO/TS 22003) ว่าด้วยเรื่อง ระบบการจัดการความปลอดภัยอาหาร - ข้อกำหนดสำหรับหน่วยตรวจประเมินและให้การรับรองระบบการจัดการความปลอดภัยอาหารหรือมาตรฐานไอเอสโอ/ไออีซี (ISO/IEC GUIDE 65) ว่าด้วยเรื่อง ข้อกำหนดทั่วไปสำหรับหน่วยรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ หรือมาตรฐานไอเอสโอ/ไออีซี (ISO/IEC 17065) ว่าด้วยเรื่อง ข้อกำหนดทั่วไปสำหรับหน่วยรับรองผลิตภัณฑ์ หรือมาตรฐานไอเอสโอ/ไออีซี (ISO/IEC 17020) ว่าด้วยเรื่อง การตรวจสอบและรับรอง - ข้อกำหนดสำหรับหน่วยตรวจ ตามแต่กรณี และเป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่ มกอช. ประกาศกำหนด

• กรณีขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับสินค้าเกษตรต้องเป็นไปตามมาตรฐานไอเอสโอ/ไออีซี (ISO/IEC GUIDE 65) ว่าด้วยเรื่อง ข้อกำหนดทั่วไปสำหรับหน่วยรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ หรือมาตรฐานไอเอสโอ/ไออีซี (ISO/IEC 17065) ว่าด้วยเรื่องข้อกำหนดทั่วไปสำหรับหน่วยรับรองผลิตภัณฑ์ หรือมาตรฐานไอเอสโอ/ไออีซี (ISO/IEC 17020) ว่าด้วยเรื่อง การตรวจสอบและรับรอง - ข้อกำหนดสำหรับหน่วยตรวจ ตามแต่กรณี และเป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่ มกอช. ประกาศกำหนด

๒. ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างการถูกตรวจสอบ หรือใช้ห้องปฏิบัติการที่อยู่ระหว่างการถูกตรวจสอบว่ามีมูลกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการรับรองหรือการออกผลทดสอบหรือวิเคราะห์

^{๓๑} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๑๕๙ ง วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๒

^{๓๒} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนพิเศษ ๒๓๓ ง วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗

๓. ไม่เคยถูกดำเนินคดี หรือมีตัวแทนที่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือใช้ห้องปฏิบัติการที่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดี ทั้งนี้เฉพาะในคดีอาญาสำหรับความผิดที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการรับรองการวิเคราะห์ หรือการอื่นใดที่มีลักษณะเดียวกัน เว้นแต่คดีจะถึงที่สุดว่าไม่มีความผิดตามข้อกล่าวหาในหรือพ้นกำหนดสองปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดในคดีดังกล่าวแล้ว

สำหรับความในวรรคสอง นั้น เนื่องจากนิติบุคคลไม่ใช่บุคคลธรรมดาจึงไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองต้องมีบุคคลธรรมดาดำเนินการแทน^{๑๑} การกระทำการใดๆ ของนิติบุคคลจึงต้องแสดงออกโดยผ่านทางผู้แทนนิติบุคคล ดังนั้น ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดกฎหมายและถูกลงโทษย่อมต้องถือว่าผู้แทนนิติบุคคลคนนั้นเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดด้วย เมื่อนิติบุคคลใดถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามกฎหมาย (๔) และเวลายังไม่ล่วงพ้นครบกำหนดสองปี หากผู้แทนนิติบุคคลหรือบุคคลอื่นใดซึ่งกระทำการแทนนิติบุคคลใช้ช่องว่างไปจัดตั้งนิติบุคคลใหม่และมาขอใบอนุญาตใหม่โดยอ้างว่าการถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นความผิดของนิติบุคคลโดยเฉพาะไม่เกี่ยวข้องกับผู้แทนนิติบุคคลเนื่องจากเป็นคนละคนกันบทบัญญัติการบังคับห้ามมิให้นิติบุคคลที่ถูกเพิกถอนหรือเคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตมาแล้วสามารถขอใบอนุญาตฉบับใหม่ได้ ยาจจะไม่สัมฤทธิ์ผลและไม่มีผลบังคับใช้ได้จริง เพราะอาจจะทำให้นิติบุคคลหนึ่งกระทำความผิดเมื่อถูกเพิกถอนใบอนุญาตและไม่สามารถประกอบกิจการตามใบอนุญาตได้ ก็จะใช้วิธีจัดตั้งนิติบุคคลใหม่ซึ่งตามกฎหมายถือว่าเป็นบุคคลอีกคนหนึ่งขอใบอนุญาตฉบับใหม่ กฎหมายจึงมีเจตนารมณ์ที่จะใช้ข้อห้ามมิให้นิติบุคคลที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตไม่สามารถขอใบอนุญาตใหม่ และให้นำข้อห้ามนั้นไปใช้กับผู้แทนนิติบุคคลที่อยู่หรือเคยอยู่ในนิติบุคคลที่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตไม่สามารถขอใบอนุญาตใหม่ได้เช่นกัน

๖.๓ อายุใบอนุญาตผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

มาตรา ๓๕ ใบอนุญาตให้ใช้กับผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานที่ระบุชื่อไว้ในใบอนุญาตเท่านั้นและให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๓๕

ความในวรรคแรกที่ว่า ใบอนุญาตให้ใช้กับผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานที่ระบุชื่อไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น หมายถึง ในกรณีที่มีบุคคลหนึ่งได้รับใบอนุญาต ใบอนุญาตนั้นให้ใช้ได้เฉพาะบุคคลที่มีชื่อระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น ไม่อาจนำใบอนุญาตดังกล่าวไปใช้กับบุคคลอื่นได้ เช่นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานรายหนึ่งขายกิจการให้กับนิติบุคคลรายอื่น นิติบุคคลผู้ซื้อกิจการ

^{๑๑} หมายเหตุคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๔๘/๒๕๕๑

ไม่อาจอาศัยสิทธิในใบอนุญาตของผู้ขายกิจการหรือผู้ได้รับใบอนุญาตเดิมทำการตรวจสอบรับรองนั้นต่อไปได้ กรณีดังกล่าวจะต้องขอรับใบอนุญาตใหม่ สำหรับความในตอนที่ห้าของวรรคหนึ่ง นั้น กฎหมายกำหนดอายุใบอนุญาตไว้ให้มีกำหนด ๓ ปี นับจากวันที่ออกใบอนุญาต

สำหรับความในวรรคสอง การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนดนั้น ปัจจุบัน ได้มีประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการต่ออายุใบอนุญาต การขอใบแทนใบอนุญาต และการย้ายที่ทำการที่ระบุไว้ในใบอนุญาตของผู้ได้รับใบอนุญาต เป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒^{๕๐} บัญชี ๑ (๑) กำหนดไว้ว่า ต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอตามแบบ (มกษ. ๑๔) พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าว ก่อนที่ใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุไม่น้อยกว่า ๑๒๐ วัน

๖.๔ หน้าทีของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

มาตรา ๓๖ ให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ทำการของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

คำอธิบายมาตรา ๓๖

กฎหมายกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย เช่น การติดหรือแขวงไว้ในสำนักงานให้สามารถเห็นได้ง่าย มิใช่การเก็บใส่ตู้เก็บเอกสารซึ่งมีลักษณะมิดชิดและไม่สามารถมองเห็นได้ โดยผู้รับใบอนุญาตจะต้องแสดงไว้ ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น ไม่อาจนำใบอนุญาตที่ระบุไว้ในสถานที่แห่งหนึ่งไปใช้กับสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่ไม่ได้เป็นสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตได้ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบได้โดยง่ายว่ามีการประกอบกิจการโดยได้รับใบอนุญาตหรือไม่

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดเสียหายในสาระสำคัญให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานขอรับใบแทนจากสำนักงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบการสูญหายหรือชำรุดเสียหายดังกล่าว

การขอใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๓๗

การออกใบแทนใบอนุญาตถือเป็นการออกใบอนุญาตอย่างหนึ่งเช่นเดียวกัน ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย หรือเกิดความชำรุดเสียหายในสาระสำคัญให้ผู้รับใบอนุญาตขอรับใบแทน

^{๕๐} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๑๔ ง วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๒

ใบอนุญาตภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่รับทราบการสูญหายหรือชำรุดเสียหายโดยจะต้องระบุเหตุผลที่ขอใบแทนพร้อมกับหนังสือรับรองหรือสำเนาใบสำคัญของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ มาแสดงประกอบการขอรับใบแทนด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการต่ออายุใบอนุญาต การขอใบแทนใบอนุญาต และการย้ายที่ทำการที่ระบุไว้ในใบอนุญาตของผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๑ (๒) ซึ่งกำหนดให้การขอรับใบแทนใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอตามแบบ (มกษ. ๑๕) พร้อมด้วยหลักฐานตามที่กำหนด

มาตรา ๓๕ การย้ายสถานที่ทำการของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานที่ระบุไว้ในใบอนุญาตต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงาน

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๓๕

การย้ายสถานที่ทำการของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานนั้น ครอบคลุมการย้ายสถานที่ซึ่งเป็นอาคารสำนักงานรวมถึงอาคารสถานที่ที่ใช้เป็นห้องปฏิบัติการหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตรวจสอบและรับรองสินค้า ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการต่ออายุใบอนุญาต การขอใบแทนใบอนุญาต และการย้ายที่ทำการที่ระบุไว้ในใบอนุญาตของผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๑ (๓) ซึ่งกำหนดให้การย้ายสถานที่ทำการที่ระบุไว้ในใบอนุญาตในกรณีของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานต้องยื่นคำขอตามแบบ มกษ. ๑๖ พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าวเช่น สำเนาใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน หนังสือรับรองหรือสำเนาใบสำคัญของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์แสดงชื่อผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล และแผนที่สถานที่ทำการแห่งใหม่ของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน หรือเอกสารหลักฐานอื่นๆ (ถ้ามี) ภายหลังจาก มกษ. ได้รับคำขอและทำการตรวจสอบประเมินเอกสารและสถานที่ทำการแห่งใหม่แล้ว มกษ. ก็จะพิจารณาอนุญาตให้ย้ายสถานที่ทำการที่ระบุไว้ในใบอนุญาตโดยจะทำการบันทึกแก้ไขการย้ายสถานที่ทำการลงในใบอนุญาตฉบับเดิมนั้น

มาตรา ๓๕ ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานซึ่งจะเลิกประกอบกิจการต้องแจ้งเป็นหนังสือให้สำนักงานทราบล่วงหน้าก่อนเลิกประกอบกิจการไม่น้อยกว่าหกสิบวัน เมื่อเลิกประกอบกิจการแล้ว ให้ส่งคืนใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกประกอบกิจการ

คำอธิบายมาตรา ๓๙

การเลิกประกอบกิจการของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ก็มีความเหมือนหรือคล้ายกับการเลิกประกอบกิจการของผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ กล่าวคือ ภายหลังจากได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน และมีการประกอบกิจการตามใบอนุญาตแล้ว มกอช. จะดำเนินการตรวจติดตามผล (Surveillance assessment) เพื่อเฝ้าติดตามหน่วยรับรองและหน่วยตรวจที่ได้รับใบอนุญาตว่ายังคงเป็นไปตามมาตรฐานการตรวจสอบและรับรองหรือไม่ โดย มกอช. จะตรวจประเมินเพื่อติดตามผลการรับรองอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยแต่ละครั้งอาจตรวจประเมินทุกข้อกำหนดและสถานที่ทำการอื่นทุกแห่งที่มีกิจกรรมสำคัญ (key activities) ก่อนครบรอบใบอนุญาต ๓ ปี ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตเลิกประกอบกิจการแล้วไม่แจ้งให้มกอช. ทราบก็จะทำให้ มกอช. ไม่มีข้อมูลและเกิดปัญหาในการตรวจติดตามผล ดังนั้นเมื่อผู้รับใบอนุญาตเลิกประกอบกิจการตามใบอนุญาตต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ มกอช. ทราบล่วงหน้าก่อนเลิกประกอบกิจการไม่น้อยกว่าหกสิบวัน และเมื่อเลิกประกอบกิจการแล้วให้ส่งคืนใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกประกอบกิจการด้วย

การเลิกประกอบกิจการตามวรรคหนึ่งมิได้หมายความว่า เป็นการเลิกบริษัทหรือการทำให้สถานะของการเป็นนิติบุคคลเปลี่ยนแปลงไป แม้นิติบุคคลนั้นยังคงมีสถานะเป็นนิติบุคคลอยู่ หากประสงค์ที่จะเลิกประกอบกิจการเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรภายในขอบข่ายที่ได้รับใบอนุญาต แต่ยังคงประกอบกิจการอื่นๆ เนื่องจากเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการการค้าหลายค้าประเภท ก็สามารถเลิกประกอบกิจการตามความในมาตรานี้ได้ และต้องอยู่ภายในบังคับตามกฎหมายกล่าวคือ ต้องแจ้งให้ มกอช. ทราบ และต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ มกอช. ทราบล่วงหน้าก่อนเลิกประกอบกิจการไม่น้อยกว่าหกสิบวันและเมื่อเลิกประกอบกิจการแล้วให้ส่งคืนใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกประกอบกิจการด้วย

๖.๕ หน้าที่ของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานในฐานะที่เป็นผู้ประกอบการวิชาชีพเฉพาะ

มาตรา ๔๐ ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานต้อง

- (๑) ไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงที่ได้มาหรือล่วงรู้มาจากกาปฏิบัติตรวจสอบมาตรฐานโดยประการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการค้าของผู้ขอให้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน เว้นแต่เป็นการเปิดเผยตามหน้าที่หรือตามกฎหมายหรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาดี
- (๒) ไม่มีส่วนได้เสียในผลประโยชน์กับผู้ขอให้ตรวจสอบมาตรฐาน
- (๓) แจ้งให้ผู้ขอให้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานทราบ และดำเนินการแก้ไขความบกพร่องหรือผิดพลาดนั้นทันที ในกรณีที่ตรวจพบความบกพร่องหรือผิดพลาดในผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน

(๔) แจ้งให้สำนักงานทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ตรวจพบความบกพร่องหรือผิดพลาดในผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตาม (๓)

คำอธิบายมาตรา ๔๐

การประกอบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรถือว่าเป็นการประกอบกิจการที่มีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยทางด้านอาหารซึ่งอาจมีผลกระทบต่อประชาชนและความเชื่อมั่นของผู้บริโภครวมถึงผู้ที่ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า รวมถึงผู้จำหน่ายสินค้าเกษตร ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายประสงค์ที่จะให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ตรวจสอบรับรองสินค้าในขั้นตอนแรกก่อนที่สินค้าเกษตรจะถึงมือผู้บริโภคในขั้นตอนสุดท้าย ทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในลักษณะคล้ายกับผู้ประกอบวิชาชีพเฉพาะ เช่น การไม่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรโดยเห็นแก่ผลประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมายนอกเหนือจากค่าบริการการตรวจสอบ การมีส่วนช่วยเหลือให้มีกระบวนการแก้ไขปรับปรุงสินค้าเกษตรให้ได้ตามมาตรฐานเมื่อพบเห็นในเบื้องต้นในระหว่างการตรวจและประสานข้อมูลโดยการแจ้งให้ มกอช. ทราบ

ความในอนุมาตรา (๑) ในขั้นตอนของการตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรเป็นเรื่องหรือข้อผูกพันระหว่างผู้ขอรับการตรวจสอบรับรองกับผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรับรองในเบื้องต้นล้วนเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ขอรับการตรวจสอบและเป็นความลับทางการค้าด้วย ดังนั้น หน้าที่เฉพาะในเบื้องต้นของผู้ประกอบการตรวจสอบรับรองจึงต้องไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงที่ได้มาหรือส่งรู่มาจากการปฏิบัติการตรวจสอบมาตรฐานโดยประการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการค้าของผู้ขอให้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน เว้นแต่เป็นการเปิดเผยตามหน้าที่หรือตามกฎหมายหรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี

ความในอนุมาตรา (๒) การวางตัวเป็นกลางและไม่มีส่วนได้เสียในผลประโยชน์กับผู้ขอให้ตรวจสอบมาตรฐานนั้นคือผลประโยชน์ในลักษณะที่มีใช้ค่าบริการตรวจสอบรับรองในทางการค้าตามปกติ เช่น การเรียกรับผลประโยชน์เพื่อช่วยเหลือให้มีการออกผลการตรวจสอบรับรองอันเป็นเท็จ เป็นต้น

ความในอนุมาตรา (๓) นั้นคือ ในขั้นตอนระหว่างการตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรหากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานพบเห็นข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการตรวจสอบรับรองในเบื้องต้นไม่ว่าจะเป็นข้อบกพร่องย่อยหรือข้อบกพร่องสำคัญจะต้องแจ้งให้ผู้ขอให้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานทราบ และดำเนินการแก้ไขความบกพร่องหรือผิดพลาดนั้นทันที และต้องแจ้ง มกอช. ทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ตรวจพบความบกพร่องหรือผิดพลาดในผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน ตามความในอนุมาตรา (๔)

บทที่ ๗ การควบคุม

๗.๑ การจัดทำรายงานผลและการเก็บรักษาผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน

มาตรา ๔๑ ให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตรวจสอบและรับรองมาตรฐานต่อสำนักงานทุกรอบสามเดือนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่สำนักงานประกาศกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๔๑

เมื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานได้รับใบอนุญาตก็จะมีภาระให้บริการแก่ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตร เมื่อให้บริการก็จะมีข้อมูลประวัติของลูกค้ารวมถึงรายงานผลการตรวจสอบมาตรฐานของลูกค้าในแต่ละราย กฎหมายจึงกำหนดหน้าที่ให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานจะต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตรวจสอบและรับรองมาตรฐานต่อ มกอช. ทุกรอบสามเดือน เพื่อให้ มกอช. สามารถตรวจสอบและประเมินได้ทุกรอบระยะเวลาซึ่งหากในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นกับสินค้าเกษตรชนิดใด มกอช. ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาได้รวดเร็วขึ้น สำหรับหลักเกณฑ์การรายงานผลนั้น ปัจจุบัน ได้มีประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการจัดทำรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒^{๔๔} กำหนดให้ผู้ประกอบการตรวจสอบรับรองมาตรฐาน จัดส่งรายงานพร้อมสำเนาใบรับรองมาให้ มกอช. ทุกรอบสามเดือนโดยกำหนดให้รายงานภายใน ๑๕ วันนับตั้งแต่วันที่ครบกำหนดสามเดือน โดยข้อมูล que ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานจะต้องแจ้งนั้น ได้แก่ ชื่อและที่ตั้งของผู้รับการตรวจสอบ ขอบข่ายการตรวจสอบ มาตรฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง วันที่ออกใบรับรอง วันที่ใบรับรองหมดอายุ เลขรหัสเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน

มาตรา ๔๒ ให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานเก็บรักษาผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้เป็นเวลาสามปีเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบได้

การเก็บรักษาผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องตามวรรคหนึ่ง จะเก็บรักษาในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

^{๔๔} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖๖ ตอนพิเศษ ๓๑ ง วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๒

คำอธิบายมาตรา ๔๒

นอกจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานจะต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตรวจสอบและรับรองมาตรฐานต่อ มกอช. ทุกรอบสามเดือนตามความในมาตรา ๔๑ แล้ว กฎหมายยังกำหนดให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานต้องเก็บรักษาผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบตลอดระยะเวลา ๓ ปี ตามอายุของใบอนุญาต

ความในวรรคสองเป็นเรื่องรูปแบบหรือวิธีการเก็บรักษาผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจจะจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความ หรือเก็บรักษาในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ เช่น ไฟล์รูปภาพ เอกสารสแกน ทั้งนี้ ตามประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ออกภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการจัดทำข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดทำหรือแปลงให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จะต้องตรวจสอบและต้องรับรองว่าข้อมูลนั้นมีความหมายหรือรูปแบบเหมือนกันกับเอกสารและข้อความเดิม และต้องเป็นข้อมูลที่มาจากวิธีการที่เชื่อถือได้ และต้องมีเทคโนโลยีและมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเกิดขึ้นกับข้อมูลนั้นซึ่งไม่มีผลต่อความหมายของข้อมูลนั้น

๗.๒ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๔๓ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ

(๑) เข้าไปในสถานที่ทำการหรือห้องปฏิบัติการของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน หรือสถานที่ทำการ สถานที่เก็บสินค้าเกษตร หรือยานพาหนะของผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) เข้าไปในสถานที่ทำการหรือห้องปฏิบัติการของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ไม่ว่าเวลาใด เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อตรวจสอบการดำเนินงาน ตลอดจนเครื่องมือ อุปกรณ์หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบมาตรฐาน

(๓) เข้าไปในสถานที่ทำการ สถานที่เก็บสินค้าเกษตร หรือยานพาหนะของผู้ผลิตผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้จำหน่าย หรือผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าเกษตรที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน

ไม่ว่าเวลาใด เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อตรวจสอบว่าสินค้าเกษตรเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ หรือมีมาตรฐานถูกต้องตามรายงานผลการตรวจสอบมาตรฐาน หรือใบรับรองมาตรฐานหรือไม่ หรือเพื่อตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบมาตรฐาน

(๔) สุ่มตัวอย่างสินค้าเกษตรจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน หรือสั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าจัดส่งตัวอย่างของสินค้าเกษตรที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานในปริมาณที่สมควร เพื่อนำมาตรวจสอบ

(๕) สั่งให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง ให้อภัยคำหรือหลักฐานหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือแก้ไขความบกพร่อง หรือผิดพลาดที่ตรวจพบ

(๖) ยึดหรืออายัดสินค้าเกษตร เอกสาร วัตถุ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด หรือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือสิ่งใดที่มีการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นเท็จ หรือที่ใช้ผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานที่บกพร่องหรือผิดพลาดตามมาตรา ๔๐ (๓) หรือที่ผลการตรวจสอบและรับรองไม่เป็นไปตามมาตรฐานตาม (๔)

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในกรณีตาม (๒) หรือ (๓) หากมีลักษณะเป็นการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต้องมีหมายค้น เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเดินเข้าก็จะเอาหมายค้นมาได้ เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวจะถูกยึดย้าย ชุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม ให้ดำเนินการค้น ยึดหรืออายัดเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นแต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้นแต่จะเริ่มการค้นในเวลากลางคืนมิได้ เว้นแต่เป็นเวลาทำการของสถานที่นั้น

คำอธิบายมาตรา ๔๑

อำนาจตามมาตรา ๔๑ (๑) เป็นการให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปสำรวจ ตรวจสอบสินค้าเกษตรในกรณีปกติ เพื่อตรวจสอบว่ามีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติฯ หรือไม่ ซึ่งตามปกติการเข้าไปในกรณีตามมาตรา ๔๑ (๑) จะเป็นการตรวจสอบเพื่อการออกใบอนุญาต หรือ การตรวจติดตามโดยส่วนใหญ่จะเป็นการ “อนุญาตให้เข้าไป” ของเจ้าของสถานที่ซึ่งไม่เป็นการรบกวนกรรมสิทธิ์ของผู้อื่นโดยปกติสุขอันจะเป็นความผิดฐานบุกรุก

สำหรับสถานที่ที่พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปทำการตรวจได้นั้น ในกรณีของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน เช่น สถานที่ทำการ หรือห้องปฏิบัติการ ในกรณี ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตร เช่น สถานที่ทำการ สถานที่เก็บสินค้าเกษตร หรือยานพาหนะที่ขนส่ง

สินค้าเกษตร ฯลฯ โดยช่วงเวลาในการเข้าไปจำกัดเฉพาะในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก (เวลากลางวัน) หรือระหว่างเวลาทำการเท่านั้น ในกรณีที่สถานประกอบการเปิดทำการในระหว่างเวลาหลังพระอาทิตย์ตก (เวลากลางคืน) แม้กฎหมายจะให้อำนาจในการเข้าไปในสถานที่ในระหว่างเวลาทำการได้ก็ตามแต่การเข้าไปทำการตรวจสอบก็ควรได้รับความยินยอมจากเจ้าของสถานประกอบการเสียก่อน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในเคหสถานและที่วิเวกฐานให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ กฎหมายจึงให้อำนาจในการเข้าไปได้เท่าที่จำเป็น เมื่อหมดเวลาทำการหรือเป็นเวลากลางคืนถือว่าไม่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนในการเข้าไปในการตรวจสอบ

อำนาจตามมาตรา ๔๓ (๒) เป็นการให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไป สํารวจตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานเท่านั้น โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจในการตรวจสอบการดำเนินงานทั่วไปของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน รวมถึงตรวจเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการตรวจสอบมาตรฐาน เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติฯ เช่น มีการร้องเรียนว่าผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน มีการจัดทำผลการตรวจสอบและรับรองอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งโดยประการที่อาจจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือมีการเรียกรับผลประโยชน์เพื่อให้มีการออกใบรับรอง เป็นต้น ดังนั้น อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในอนุมาตรานี้จึงมีความหมายที่แคบกว่าอำนาจตามอนุมาตรา (๑)

สำหรับสถานที่ที่พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปทำการตรวจได้นั้น เช่น สถานที่ทำการหรือห้องปฏิบัติการ ของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน โดยสามารถเข้าไปได้ทั้งเวลากลางวันและเวลากลางคืน ไม่จำกัดช่วงเวลาเหมือนเช่นที่บัญญัติไว้ในอนุมาตรา (๑)

อำนาจตามมาตรา ๔๓ (๓) เป็นการให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไป สํารวจตรวจสอบในกรณีที่มีเหตุพิเศษ มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติฯ เพื่อตรวจสอบว่าสินค้าเกษตรเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ หรือมีมาตรฐานถูกต้องตามรายงานผลการตรวจสอบมาตรฐาน หรือใบรับรองมาตรฐานหรือไม่ หรือเพื่อตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบมาตรฐาน ในสถานที่ทำการ สถานที่เก็บสินค้าเกษตร หรือยานพาหนะของผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้จำหน่าย หรือผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าเกษตรนั้น โดยไม่จำกัดช่วงเวลา และไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของสถานที่ อย่างไรก็ตาม แม้เจ้าของสถานที่จะไม่อนุญาตให้เข้าไปในสถานที่ก็ตาม หากพบว่ามีกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ยังคงมีอำนาจในการเข้าไปตรวจสอบสภาพโรงงาน สถานที่ สภาพเครื่องจักร ตลอดจนตรวจสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการประกอบกิจการของผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรได้โดย

ไม่ต้องกังวลว่าการเข้าไปจะเป็นความผิดฐานบุกรุก^{๕๙} หรือหากพบเห็นในขณะที่กระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่อาจจะเข้าไปในสถานที่โดยไม่มีหมายค้นก็ได้ โดยถือว่าการเข้าไปมีเหตุอันควร และเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย^{๖๐}

อำนาจตามมาตรา ๔๓ (๔) เป็นการให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการสุ่มตัวอย่าง ทั้งจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน และจากผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ให้จัดส่งตัวอย่าง ของสินค้าเกษตรที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานแล้วในปริมาณที่เหมาะสมเพื่อนำมาตรวจสอบได้ใน ทุกกรณี อย่างไรก็ตาม การสุ่มตัวอย่างนั้นจะทำในเฉพาะกรณีจำเป็นเพื่อตรวจสอบว่าสินค้าเกษตร นั้นยังคงเป็นไปตามมาตรฐานอย่างสม่ำเสมอหรือไม่

อำนาจตามมาตรา ๔๓ (๕) เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไปดำเนินการตรวจสอบ ณ สถานที่ ทำการ สถานที่เก็บสินค้าเกษตรหรือยานพาหนะของผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า หรือสถานที่ทำการ หรือห้องปฏิบัติการของผู้ประกอบการมาตรฐานแล้ว หากเห็นว่าข้อมูลที่ตรวจพบยังไม่มีความ ชัดเจนยังมีเหตุสงสัยประการใดแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงให้ถ้อยคำ รวมถึง ให้ส่งหลักฐานเพิ่มเติมได้

อำนาจตามอนุมาตรานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและ เพียงพอต่อการควบคุมมาตรฐานสินค้าเกษตร ในกรณีที่ตรวจพบว่ามี ความบกพร่องหรือเกิดความ ผิดพลาด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้แก้ไขความบกพร่องหรือความผิดพลาดได้เพื่อให้สินค้า เกษตรเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด โดยหากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน และจากผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ได้รับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วแต่ไม่มาชี้แจงหรือข้อมูลตามที่ กฎหมายกำหนดอาจจะมี ความผิดและต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ ก็ได้ (โทษปรับ ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท)

อำนาจตามมาตรา ๔๓ (๖) อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการยึดหรืออายัดกระทำได้ ต่อเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ สำหรับคำว่า "ยึด" หมายความว่า การกระทำใดๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อทรัพย์สิน ของผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย เพื่อให้ทรัพย์สินนั้นได้เข้ามาอยู่ในความควบคุมดูแลหรือ ครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่

ส่วนคำว่า "อายัด" หมายความว่า การที่พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำความผิดตาม กฎหมาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง มิให้จำหน่ายจ่ายโอน หรือกระทำการนิติกรรมใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือสิทธิเรียกร้องที่ได้สั่งอายัดไว้ โดยให้ถือว่าทรัพย์สินที่อายัดไว้ นั้นอยู่ในความครอบครองของ

^{๕๙} เห็นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๖๖๒๕๔๖

^{๖๐} เห็นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๖๑๖๒๕๔๖

พนักงานเจ้าหน้าที่แต่ให้ผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นดูแลชั่วคราวหนึ่งเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

การใช้อำนาจยึดหรืออายัดของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นการใช้อำนาจเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ดังนั้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดสินค้าใดแล้วย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายทันทีแม้เจ้าของกรรมสิทธิ์ในสินค้าจะไม่ให้ความยินยอมก็ตาม โดยกฎหมายให้อำนาจในการยึดสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

- สินค้าเกษตร
- เอกสาร วัตถุ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด
- สิ่งใดที่ใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นเท็จ
- สิ่งใดที่ใช้ผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานที่บกพร่องหรือผิดพลาด
- สิ่งใดที่ใช้ผลการตรวจสอบและรับรองที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานจากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่

อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้ เป็นกาให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เสมือนหนึ่งในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานไว้ดำเนินการตามกฎหมาย โดยสิ่งที่ยึดอายัดไว้ก็เพื่อพิสูจน์ว่าผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้จำหน่ายมีเจตนากระทำความผิดหรือไม่สิ่งที่สำคัญคือพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสินค้าเกษตรแต่ละชนิดเป็นอย่างดีว่าสินค้าชนิดใดควรจะเก็บตัวอย่างจำนวนเท่าใดตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ และเป็นจำนวนเพียงพอต่อการจะนำมาเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี

การตรวจและยึดอายัดสินค้าเกษตรของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ถือว่าเป็นการ “จับกุม” เนื่องจากการจับกุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น บุคคลที่จะสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายได้คือ “เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” ^{๑๗} และจะต้องเป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนในคดีอาญา ^{๑๘} ซึ่งถือว่าเป็นเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ในกรณีที่เจ้าพนักงานอื่นๆ และถือว่าเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เช่น เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ และเจ้าพนักงาน ป.ป.ง. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ เนื่องจากมีอำนาจในการจับกุม สืบสวนสอบสวนคดีอาญาจึงเป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่นๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยตีความไว้เป็นแนวทางว่าไม่เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แม้จะมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดแต่เนื่องจากไม่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนจึงไม่ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้ตรวจการควบคุมขนส่งทางบกซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตาม

^{๑๗} ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒ (๑๖) , มาตรา ๗๙

^{๑๘} ระเบียบศาลฎีกาว่าด้วยคดีอาญาที่ ๖๗๒/๒๕๒๔, ๑๗๘/๒๕๒๕

พระราชบัญญัติจรรยา พ.ศ. ๒๕๒๒^{๙๙} หรือกรณีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านไม่เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๕/๒๕๓๔, ๑๘๔/๒๕๔๘) ดังนั้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ บัญญัติให้เพียงมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบ สุ่มตัวอย่างสินค้า ยึดและอายัดสินค้า โดยมีได้มีบทบัญญัติใดๆ ให้สามารถสืบสวนสอบสวนคดีอาญา หรือจับกุมผู้กระทำความผิดได้ จึงไม่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดเหมือนกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ดังนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่หากประสงค์ที่จะตรวจค้นจะต้องขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการออกหมายค้นและเข้าร่วมตรวจทุกครั้งและหากพบการกระทำความผิดในขณะตรวจค้นถือว่าเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้าจึงจะสามารถจับกุมผู้ต้องหาได้และถือได้ว่าการตรวจยึดและอายัดนั้นเป็นการจับกุมตามกฎหมาย

ความในวรรคท้าย

- ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ความในท่อนแรกกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะกำหนดอำนาจในการเข้าไปในสถานที่เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายในกรณีปกติ การใช้อำนาจตามอนุมาตรา (๑) นั้นต้องไม่มีลักษณะเป็นการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งลักษณะดังกล่าว ได้แก่ การเข้าไปเพื่อพบและยึดสิ่งของต่างๆ จากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ซึ่งโดยทั่วไปการค้นจะต้องมีหมายค้นของศาลจึงจะเข้าไปในสถานที่นั้นได้ เว้นแต่เป็นกรณีเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้นโดยมีเหตุตามที่กฎหมายได้บัญญัติว่าไม่ต้องใช้หมายค้น

- สำหรับในกรณีตามอนุมาตรา (๒) หรือ (๓) หากมีลักษณะเป็นการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต้องมีหมายค้น เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวจะถูกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ให้ดำเนินการค้น ยึดหรืออายัดเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นแต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้นแต่จะเริ่มการค้นในเวลากลางคืนมิได้เว้นแต่เป็นเวลาทำการของสถานที่นั้น กรณีตัวอย่างการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น เช่น ขณะพบการกระทำความผิดเป็นเวลา ๑๖.๐๐ น. ใกล้เคียงมืดแล้วประกอบของกลางที่ยึดอายัดสามารถขนย้ายหลบหนีได้ง่ายในเวลากลางคืน รวมทั้งสถานีตำรวจในท้องที่ที่เกิดเหตุอยู่ใกล้ศาลชั้นต้น การจะไปขอออกหมายค้นย่อมทำให้เน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ของกลางในการกระทำความผิดอาจจะถูกโยกย้ายเสียก่อน ดังนั้น จึงเข้าข้อยกเว้นให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น^{๙๙} หรือก่อนทำการค้นเจ้าของสถานที่ได้ยินยอมให้ค้นโดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ขู่เข็ญหรือหลอกลวงให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น^{๙๙}

^{๙๙} เรื่องเสร็จที่ ๒๗๘/๒๕๒๓

^{๙๙} เก็บคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๓๗/๒๕๕๓

^{๙๙} เก็บคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๖๔/๒๕๔๖

ในการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้นโดยหลักแล้ว ให้เฉพาะการเข้าไปในสถานที่ของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้จำหน่าย เพื่อสำรวจตรวจสอบ โดยไม่มีลักษณะอันเป็นการใช้กำลังทางกายภาพ หรือ คั้น ทำลาย ทำให้เสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้ผู้อยู่ใต้งบังคับกฎหมาย อย่างไรก็ตาม หากมีความจำเป็นหรือมีเหตุอันเชื่อได้ว่าสถานที่ที่จะเข้าไปตรวจสอบไม่มีความปลอดภัยเพราะบุคคลที่อยู่ในสถานที่แห่งนั้นหรือเพราะสถานที่มีลักษณะน่าจะเกิดความไม่ปลอดภัยง่ายต่อการ ซุกซ่อน ทำลาย ทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิมก่อนเข้าไปสถานที่แห่งนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อขอออกหมายค้น เพื่อความสะดวกในการเข้าไปในสถานที่และเพื่อความปลอดภัยของพนักงานเจ้าหน้าที่

๘.๓ อำนาจของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรในการจัดการกับสินค้าเกษตร

มาตรา ๔๔ สินค้าเกษตรที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๔๓ (๖) นั้น ให้คณะกรรมการมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีและผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าไม่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไปแต่ได้ใช้หรือแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไปอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๖ คณะกรรมการอาจสั่งให้แก้ไขหรือปรับปรุงสินค้าเกษตรให้เป็นไปตามมาตรฐานทั่วไปหรือสั่งให้ทำลายเครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปหรือทำให้เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปหลุดพ้นจากสินค้าเกษตรนั้นก็ได้ หากไม่สามารถทำลายเครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปหรือทำให้เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปหลุดพ้นจากสินค้าเกษตรได้ก็อาจสั่งให้ทำลายสินค้าเกษตรนั้น

(๒) ในกรณีที่ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าไม่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับโดยที่มีกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้าเกษตรนั้น คณะกรรมการอาจสั่งให้ทำลายหรือในกรณีที่นำเข้าอาจสั่งให้ส่งกลับคืนไปก็ได้ หรือสั่งให้รอไว้เพื่อให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี ขอรับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ

ให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการแก้ไข การปรับปรุง การทำลาย การส่งกลับคืน หรือการรอไว้ซึ่งสินค้าเกษตรเพื่อขอรับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ หรือการทำลายเครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปหรือการทำให้เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปหลุดพ้นจากสินค้าเกษตร

คำอธิบายมาตรา ๔๔

มาตรานี้เป็นการดำเนินการที่ต่อเนื่องจากการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดหรืออายัดสินค้าเกษตรไว้ตามมาตรา ๔๓ (๖) ซึ่งเมื่อได้ทำการยึดหรืออายัดสินค้าเกษตรที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายแล้ว กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยสามารถดำเนินการได้ในกรณีดังต่อไปนี้

ความอนุมาตรา (๑) ในกรณีที่ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าไม่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไปแต่ได้ใช้หรือแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไป อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๖ กล่าวคือ ใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไป (Q mark) โดยตนเองมิได้เป็นผู้ได้รับใบรับรองเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดสินค้าเกษตรที่แสดง Q mark จะต้องเสนอเรื่องให้คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรพิจารณาเพื่อให้มีคำสั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ดำเนินการ ดังนี้

- สั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าแก้ไขหรือปรับปรุงสินค้าเกษตรให้เป็นไปตามมาตรฐานทั่วไปเสมือนหนึ่งว่าต้องทำสินค้าเกษตรเพื่อขอใบรับรองซึ่งต้องทำให้สินค้าเกษตรเป็นไปตามมาตรฐานทั่วไป หากสามารถแก้ไขปรับปรุงสินค้าเกษตรเป็นไปตามมาตรฐานทั่วไปแล้วก็ไม่จำเป็นต้องทำให้เครื่องหมายหลุดพ้นจากสินค้าเกษตร

- สั่งให้ทำลายเครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปหรือทำให้เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปหลุดพ้นหรือแยกออกจากสินค้าเกษตรและบรรจุภัณฑ์นั้น ในกรณีนี้เป็นกรณีที่ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ซึ่งสินค้าเกษตรไม่ประสงค์ที่จะทำให้สินค้าเกษตรนั้นเป็นไปตามมาตรฐานทั่วไปและไม่ประสงค์ที่จะใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน วิธีการนี้ อาจจะใช้วิธีดึงสติ๊กเกอร์ที่มีการแสดงเครื่องหมายออกหรือหากเป็นการพิมพ์บนวัสดุบรรจุภัณฑ์เป็นชิ้นเดียวกันอาจจะใช้วิธีใช้วัสดุปิดทับเครื่องหมายก็ได้ หรือตามวิธีการอื่นที่เหมาะสม

- สั่งให้ทำลายสินค้าเกษตรนั้น ซึ่งรวมถึงตัวสินค้าเกษตรและบรรจุภัณฑ์ เนื่องจากเพราะโดยสภาพของตัวสินค้าเกษตรนั้นไม่อาจปรับปรุงให้เป็นมาตรฐานทั่วไปได้ หรือหากทำการแก้ไขปรับปรุงจะต้องผ่านกระบวนการซึ่งอาจทำให้เสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากจนอาจทำให้ไม่เกิดความคุ้มค่าในกรณีนี้จึงควรต้องทำให้ทำลายสินค้าเกษตรนั้น ซึ่งรวมถึงตัวสินค้าเกษตรและบรรจุภัณฑ์ด้วยรูปแบบของการดำเนินการคือ การออกคำสั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าเป็นผู้ทำลายสินค้าเกษตรนั้นโดยอยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่

ทั้งนี้ การดำเนินการตามอนุมาตรานี้ เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางที่เกิดจากการกระทำผิดตามมาตรา ๕๖ ซึ่งมีบทระวางโทษตามมาตรา ๖๕ คือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในส่วนของกาวดำเนินการเกี่ยวกับของกลางก็อาจจะเป็นกรณีใดกรณีหนึ่งที่กำหนดไว้ในอนุมาตรานี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีตามกฎหมายก็จะแยกดำเนินการต่างหาก

ความอนุมาตรา (๒) ในกรณีที่ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าไม่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับโดยที่มีกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้าเกษตรนั้น คณะกรรมการอาจสั่งผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ดำเนินการดังนี้

- สั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าซึ่งสินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับให้ทำลายสินค้าเกษตรนั้นให้สิ้นสภาพ เนื่องจากผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ไม่ประสงค์จะขอใบรับรองตามมาตรฐานบังคับและไม่ขอใบอนุญาต

- สั่งให้ส่งกลับคืนไปต่างประเทศ ในกรณีที่มีการนำเข้ามาจากต่างประเทศและผู้นำเข้าประสงค์ที่จะนำสินค้าไปจำหน่ายยังประเทศที่สามหรืออาจส่งสินค้าคืนให้ผู้ผลิตต่างประเทศ

- สั่งให้รอไว้เพื่อให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณีขอรับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ กรณีนี้เป็นกรณีที่ต้องมีพฤติการณ์ไม่มีเจตนาฝ่าฝืนกฎหมายและผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ยังประสงค์จะขอใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ เมื่อขอใบรับรองตามมาตรฐานบังคับแล้วก็ต้องขอรับใบอนุญาตด้วย เมื่อผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าได้รับใบรับรองและใบอนุญาตแล้ว สำนักงานก็อาจจะพิจารณาไม่สำเนียงคดีตามกฎหมายเนื่องจากอาจจะถือว่าผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ไม่มีเจตนาฝ่าฝืนกฎหมาย

ความในวรรคสอง ที่กำหนดให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการแก้ไข การปรับปรุง การทำลาย การส่งกลับคืน หรือการรอไว้ซึ่งสินค้าเกษตรเพื่อขอรับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ หรือการทำลายเครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปหรือการทำให้เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปหลุดพ้นจากสินค้าเกษตร นั้น เนื่องจากในกระบวนการแก้ไขปรับปรุง การทำลาย การส่งกลับคืนไปต่างประเทศซึ่งสินค้าเกษตร หรือการดำเนินการใดกับสินค้าเกษตร ไม่ว่าจะกระทำด้วยวิธีการใดๆ ล้วนจะต้องมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นทั้งสิ้น ดังนั้น ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงถือว่าเมื่อสินค้าเกษตรยังอยู่ในกรรมสิทธิ์หรือความครอบครองดูแลของเจ้าของสินค้าคือผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า บุคคลต่างๆ เหล่านั้นจึงต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการใดๆ กับตัวสินค้าที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นด้วย

มาตรา ๔๕ บรรดาสิ่งทีพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๔๓ (๖) นั้น ถ้าไม่ปรากฏเจ้าของหรือผู้ครอบครองภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้ยึดหรืออายัด หรือพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือเมื่อศาลไม่พิพากษาให้รับ และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอรับคืนภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือวันที่ศาลพิพากษาถึงที่สุดหรือวันที่ได้รับแจ้งว่าไม่มีการฟ้องคดี แล้วแต่กรณี ให้สินค้าเกษตรหรือสิ่งทีได้ยึดหรืออายัดไว้ตกเป็นของแผ่นดินและให้สำนักงานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่สินค้าเกษตรหรือสิ่งทียึดหรืออายัดไว้เป็นของเสียหายหรือถ้าหากเก็บไว้จะเสี่ยงต่อความเสียหายหรือจะเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาเกินค่าของสินค้าเกษตรหรือสิ่งทีนั้น สำนักงานจะจัดการขายทอดตลาดสินค้าเกษตรหรือสิ่งทีนั้นเสียก่อนคดีจะถึงที่สุดหรือก่อนที่จะตกเป็นของแผ่นดินก็ได้

เงินค่าขายทอดตลาดสินค้าเกษตรหรือสิ่งนั้นเมื่อหักค่าใช้จ่ายและค่าภาระติดพันทั้งปวงแล้วเหลือเงินจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ถือไว้แทนสินค้าเกษตรหรือสิ่งนั้น

คำอธิบายมาตรา ๔๕

ความในวรรคหนึ่ง บรรดาสิ่งทีพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๔๓ (๖) นั้น ในกรณีดังต่อไปนี้

- ถ้าไม่ปรากฏเจ้าของหรือผู้ครอบครองภายใน ๕๐ วันนับแต่วันที่ได้ยึดหรืออายัด
- พนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอรับคืนภายใน ๕๐ วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งว่าไม่มีการฟ้องคดี
- ศาลไม่พิพากษาให้ริบ และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอรับคืนภายใน ๕๐ วันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือวันที่ศาลพิพากษาถึงที่สุด

ทั้งสามกรณีดังกล่าวข้างต้น กฎหมายกำหนดให้สินค้าเกษตรหรือสิ่งที่ยึดหรืออายัดไว้ตกเป็นของแผ่นดินและให้ มกอช. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร มีอำนาจจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามที่เห็นสมควร เช่น การทำลายสินค้าเกษตรให้สิ้นสภาพหรือการขายทอดตลาด เป็นต้น

ความในวรรคสอง ในกรณีที่สินค้าเกษตรหรือสิ่งที่ยึดหรืออายัดไว้เป็นของเสียหายหรือถ้าหากเก็บไว้จะเสี่ยงต่อความเสียหายหรือจะเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาเกินค่าของสินค้าเกษตรหรือสิ่งนั้น มกอช. จะจัดการขายทอดตลาดสินค้าเกษตรหรือสิ่งนั้นเสียก่อนคดีจะถึงที่สุดหรือก่อนที่จะตกเป็นของแผ่นดินก็ได้ เงินค่าขายทอดตลาดสินค้าเกษตรหรือสิ่งนั้นเมื่อหักค่าใช้จ่ายและค่าภาระติดพันทั้งปวงแล้วเหลือเงินจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ถือไว้แทนสินค้าเกษตรหรือสิ่งนั้น ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น เนื่องจากโดยลักษณะเฉพาะของสินค้าเกษตรส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่เน่าเสียง่าย หากปล่อยให้สินค้าเกษตรโดยไม่ดำเนินการใดๆ จนกว่าคดีจะถึงที่สุดก็อาจจะทำให้เน่าเสีย หรือหากจะเก็บรักษาไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุดอาจจะเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับของกลางที่ยึดอายัดไว้ กฎหมายจึงกำหนดให้ มกอช. ดำเนินการขายทอดตลาดสินค้าเกษตรหรือสิ่งนั้นเสียก่อนคดีจะถึงที่สุดหรือก่อนที่จะตกเป็นของแผ่นดินก็ได้ ภายหลังจากที่ได้เงินค่าขายทอดตลาดสินค้าเกษตรหรือสิ่งนั้นแล้ว ให้หักค่าใช้จ่ายและค่าภาระติดพันทั้งปวงแล้วเหลือเงินจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ถือไว้แทนสินค้าเกษตรหรือสิ่งนั้น ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้สินค้าเกษตรหรือสิ่งที่ยึดหรืออายัดไว้เป็นของแผ่นดินก็จะดำเนินการส่งเงินนั้นให้กระทรวงการคลังต่อไป หรือหากศาลมีคำพิพากษาให้คืนให้เจ้าของก็จะดำเนินการเรียกให้เจ้าของมารับเงินต่อไป

๗.๔ บทคุ้มครองพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๔๖ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

คำอธิบายมาตรา ๔๖

ในภาพรวมของมาตรา ๔๖ นี้เป็นเรื่องกฎหมายกำหนดให้มีบัตรประจำตัวเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติราชการตามกฎหมายซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถตรวจสอบได้ง่ายว่าบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้เป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่

ความในวรรคแรก กฎหมายกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ ต้องมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนด ปัจจุบัน ได้มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดแบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕^{๖๖} และประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดแบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๖ ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖^{๖๗} ซึ่งประกาศทั้งสองฉบับมีสาระสำคัญในการดำเนินการออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ในสองกรณี คือ

๑. พนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานซึ่งเป็นราชการส่วนกลาง กำหนดให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้ออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีนี้กำหนดให้ มกช. ประทับตรากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่บัตร

๒. พนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของส่วนราชการซึ่งเป็นราชการส่วนภูมิภาค และหน่วยงานของส่วนราชการซึ่งเป็นราชการส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนั้น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีนี้กำหนดให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดประทับตราจังหวัดที่บัตร และให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดดำเนินการเพื่อเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาลงนามในบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ และจัดทำทะเบียนควบคุมการออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ในจังหวัดที่ตั้งตามคู่มือดำเนินการที่ มกช. กำหนด

สำหรับอายุของบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ประกาศทั้งสองฉบับดังกล่าว กำหนดให้ใช้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในบัตรแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันออกบัตร ทั้งนี้

^{๖๖} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๐ ตอนพิเศษ ๗๖ ง วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๖

^{๖๗} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนพิเศษ ๒๓ ง วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๖

การกำหนดอายุของบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ๕ ปี นั้น ไม่เกินกำหนดเวลาและสอดคล้องกับ การออกบัตรตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒^{๓๕} ซึ่งมีกำหนดไม่เกิน หกปีนับแต่วันออกบัตร แต่ทั้งนี้ ถ้าหากพนักงานเจ้าหน้าที่เกษียณอายุก่อนบัตรหมดอายุจะต้อง ส่งคืนบัตรให้แก่หน่วยงานที่ดำเนินการออกบัตรเพื่อเพิกถอนเพื่อเป็นการป้องกันมิให้นำบัตรนั้นไป ใช้ในทางที่มีขอบข่ายกฎหมาย

ความในวรรคสอง ในการปฏิบัติงานในฐานะที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้อยู่ภายใต้บังคับกฎหมาย เช่น อำนาจในการ เข้าไปในสถานที่ทำการหรือห้องปฏิบัติการของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน สถานที่ทำการ สถานที่เก็บสินค้าเกษตรหรือยานพาหนะของผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตร เพื่อตรวจสอบ การปฏิบัติตามกฎหมายในสถานการณ์ปกติ หรือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม กฎหมาย ซึ่งอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๔๓ มีความเกี่ยวข้องกับ หลายบุคคล ดังนั้น การแสดงตนว่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อจะให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับได้ทราบว่าจะต้องถูกบังคับตามกฎหมายในเบื้องต้น ประกอบกับมี หน้าที่จะต้องให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ หากไม่แสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอาจจะเกิดความไม่มั่นใจว่าบุคคลผู้มาทำการตรวจสอบเป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ นอกจากนี้การที่กฎหมายกำหนดให้ทุกครั้งที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน แสดงบัตรประจำตัวก่อนเข้าตรวจสอบที่ยังเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติหน้าที่อีก ด้วย สำหรับในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องทำการตรวจค้นด้วยจะต้องประสานเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อขอออกหมายศาลและต้องแสดงหมายค้นให้ผู้ถูกตรวจค้นด้วย หากไม่มีหมายค้นผู้ถูกตรวจค้นมี สิทธิปฏิเสธการตรวจค้นได้ทันทีและไม่ยอมให้เข้าไปในสถานที่ได้

มาตรา ๔๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๓ ให้บุคคลซึ่ง เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

คำอธิบายมาตรา ๔๗

อำนวยความสะดวก คือ การทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำ ได้โดยง่ายหรือให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงาน เช่น การให้ข้อมูลที่เป็นความจริง การให้ ความร่วมมือตอบคำถามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ซักถาม การนำหรือพาพนักงานเจ้าหน้าที่นำชี้จุดที่เข้า ตรวจค้น ดังนั้น ในระหว่างเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นการเข้าไปในสถานที่ ทำการ สถานที่เก็บสินค้า ยานพาหนะ ห้องปฏิบัติการของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน บุคคล ที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่จะต้องอำนวยความสะดวกให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานตาม

^{๓๕} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๖ ตอนที่ ๑๑ ก วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒

มาตรา ๔๓ ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ทั้งนี้ รวมถึง ลูกจ้างหรือบุคคลที่เป็นพนักงานของบุคคลดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่บุคคลที่เกี่ยวข้องไม่อำนวยความสะดวกให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่และจะเป็น ความผิดตามมาตรา ๔๗ นั้น กรณีไม่จำต้องถึงขั้นมีการขัดขวางหรือต่อสู้ตามประมวลกฎหมาย อาญามาตรา ๑๓๘ แต่ถ้าหากมีพฤติการณ์ปกปิดข้อมูลไม่ยินยอมบอกข้อมูลที่เป็นความจริงว่า สินค้าเกษตรที่ตรวจพบและไม่เป็นไปตามมาตรฐานนั้นผู้ใดเป็นเจ้าของหรือรับซื้อมาจากผู้ใดก็จะ เป็นความผิดตามมาตรา ๔๗ แล้ว

มาตรา ๔๘ ในกาปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการมาตรฐานสินค้า เกษตร กรรมการวิชาการ อนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวล กฎหมายอาญา

คำอธิบายมาตรา ๔๘

บทบัญญัติมาตรานี้ มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมและคุ้มครองกรรมการมาตรฐานสินค้า เกษตร กรรมการวิชาการ อนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่^{๔๕} เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของ บุคคลดังกล่าวข้างต้นอาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลหรือทรัพย์สินของประชาชน เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตร การออกใบอนุญาต การอนุญาต แก่ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน หรือการเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ ของผู้อื่นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นต้น ให้มีฐานะ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

สำหรับคำว่า "เจ้าพนักงาน"^{๔๖} หมายถึง บุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยได้รับการแต่งตั้ง ตามกฎหมาย กล่าวคือ ในกาแต่งตั้งนั้นมีกฎหมายระบุวิธีการแต่งตั้งไว้ และได้มีการแต่งตั้งถูกต้อง ตามกฎหมายที่ระบุไว้แล้ว สำหรับคำว่า "เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมาย" นั้น มิได้มีคำอธิบายไว้ ชัดเจน แต่หากในระหว่างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ นั้น ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายอาจมีการกระทบกระทั่งกับผู้กระทำความผิด จนอาจถูกดูหมิ่น การแจ้ง ข้อความอันเป็นเท็จ ต่อสู้หรือขัดขวาง ช่มชู้ใจ ซึ่งรวมถึงในกรณีที่มีการยึดอายัดสินค้าหากมีการ ทำลายซ่อนเร้นสินค้า ทำให้สูญหายหรือไว้ประโยชน์ หรือการทำลายตราหรือเครื่องหมายที่ประทับ ไว้ในเวลายึดและอายัด ผู้กระทำความผิดอาจถูกฟ้องดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญาที่ บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๖-๑๔๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญาแล้วแต่กรณีได้ หรือในกรณีการ

^{๔๕} เพื่อความเห็นตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การสำเนียงของบริษัท ซีไอที จำกัด (มหาชน) ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ (เรื่องเลขที่ ๒๓๗/๒๕๕๐)

^{๔๖} คำศัพท์พจนานุกรมที่ ๗๐๐/๒๕๕๐,๒๗๘๗/๒๕๕๑

ตัดสินบนพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ให้ยึดและอายัดสินค้าอาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔ เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นบทคุ้มครองพนักงานเจ้าหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญากรณีหนึ่ง

สำหรับในกรณีที่เป็นการควบคุมพนักงานเจ้าหน้าที่ ก็เพื่อมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือทุจริต โดยอาศัยโอกาสที่ตนเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายไปแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น อันอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ก็จะได้รับโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗-๑๖๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น การที่กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่กรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร กรรมการวิชาการ อนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ ไว้ให้ทำหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายบุคคลทั้งหลายจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริตด้วย

๗.๕ การประผลการตรวจสอบสินค้าเกษตรที่ไม่ปลอดภัย

มาตรา ๔๔ ในกรณีที่ผลการตรวจสอบตามมาตรา ๔๓ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า สินค้าเกษตรใดที่อยู่ภายใต้มาตรฐานบังคับไม่ปลอดภัยหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน พืช หรือสัตว์ ให้สำนักงานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจ

(๑) ประกาศผลการตรวจสอบให้ประชาชนทราบในหนังสือพิมพ์หรือวิธีการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้ระบุข้อความดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) ในกรณีที่ปรากฏผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าซึ่งสินค้าเกษตรนั้นโดยแนชัดให้ระบุชื่อผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า พร้อมทั้งชนิดและลักษณะของสินค้าเกษตรหรือภาชนะบรรจุนั้นและถ้าสินค้าเกษตรหรือภาชนะบรรจุดังกล่าวมีชื่อทางการค้าหรือลำดับครั้งที่ผลิต ส่งออก หรือนำเข้าก็ให้ระบุชื่อทางการค้าหรือลำดับครั้งที่ผลิต ส่งออกหรือนำเข้านั้นด้วย แล้วแต่กรณี

(ข) ในกรณีที่ไม่ปรากฏผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าโดยแนชัดแต่ปรากฏผู้จำหน่ายหรือผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าเกษตรนั้น ให้ระบุชื่อผู้จำหน่ายหรือผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และสถานที่จำหน่ายหรือผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย พร้อมทั้งชนิดและลักษณะของสินค้าเกษตรหรือภาชนะบรรจุนั้น

(๒) เรียกเก็บสินค้าเกษตรหรือสั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าซึ่งสินค้าเกษตรนั้น จัดเก็บสินค้าเกษตรภายในระยะเวลาที่สำนักงานกำหนด และให้สำนักงานมีอำนาจทำลายสินค้าเกษตรดังกล่าวหรือดำเนินการอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้จำหน่าย หรือผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าเกษตร แล้วแต่กรณี เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการประกาศ การเรียกเก็บ การทำลาย หรือการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

คำอธิบายมาตรา ๔๔

ความในวรรคแรกเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๓ (๑) (๒) (๓) และ (๔) กล่าวคือ เข้าไปตรวจสอบสถานที่ทำการ สถานที่เก็บสินค้าเกษตร ยานพาหนะของผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า หรือการเข้าไปในสถานที่ทำการของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานหรือห้องปฏิบัติการ แล้วมีการสุ่มเก็บตัวอย่างสินค้าเกษตรไปทำการตรวจสอบแล้วต่อมาปรากฏว่าสินค้าเกษตรที่อยู่ภายใต้มาตรฐานบังคับ ไม่ปลอดภัยหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน พืช หรือสัตว์ กฎหมายกำหนดให้ มกอช. จัดทำประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรเพื่อ

• **ประกาศผลการตรวจสอบสินค้าเกษตรที่ไม่ปลอดภัยให้ประชาชนทราบ**
ในหนังสือพิมพ์ โดยกฎหมายกำหนดให้ระบุข้อความดังต่อไปนี้ด้วย

ความใน (๑) (ก) ในกรณีที่ปรากฏผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าซึ่งสินค้าเกษตรนั้นโดยแน่ชัดให้ระบุชื่อผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า พร้อมทั้งชนิดและลักษณะของสินค้าเกษตรหรือภาชนะบรรจุนั้นและถ้าสินค้าเกษตรหรือภาชนะบรรจุดังกล่าวมีชื่อทางการค้าหรือลำดับครั้งที่ผลิต ส่งออก หรือนำเข้าก็ให้ระบุชื่อทางการค้าหรือลำดับครั้งที่ผลิต ส่งออกหรือนำเข้านั้นด้วย แล้วแต่กรณี

ความใน (๑) (ข) ในกรณีที่ไม่ปรากฏผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าโดยแน่ชัดแต่ปรากฏผู้จำหน่ายหรือผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าเกษตรนั้น ให้ระบุชื่อผู้จำหน่ายหรือผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และสถานที่จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย พร้อมทั้งชนิดและลักษณะของสินค้าเกษตรหรือภาชนะบรรจุนั้น

• **การเรียกเก็บสินค้าเกษตร**

ความใน (๒) เป็นเรื่องการเรียกเก็บสินค้าเกษตรหรือสั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าซึ่งสินค้าเกษตรนั้นจัดเก็บสินค้าเกษตรภายในระยะเวลาที่สำนักงานกำหนด โดยการเรียกเก็บหรือเรียกคืนสินค้า (Product recall) หมายถึง กระบวนการจัดการสินค้าที่ส่งไปยังสถานที่จำหน่ายหรือในท้องตลาด หรือในบางกรณีอาจจะถึงมือผู้บริโภคแล้ว และถูกนำกลับมาแก้ไขปรับปรุงหรือทำลายให้สิ้นสภาพ โดยการเรียกคืนสินค้าจัดว่าเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการจัดการสินค้าที่ส่งไปจำหน่ายแล้วพบปัญหาที่ไม่เหมาะสมต่อการบริโภคหรือมีความไม่ปลอดภัยต่อทั้งคน พืช และสัตว์ ตัวอย่างเช่น พบการปนเปื้อนสารเคมีในสินค้าเกษตรและอาหารหลายและพบว่าเป็นสารที่มีความเสี่ยงว่าจะก่อมะเร็งแต่ยังไม่สามารถระบุได้ว่าการรับสารปริมาณเท่าใดจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค โดยในเบื้องต้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอให้ผู้บริโภคหลีกเลี่ยงการบริโภคสินค้าอาหารดังกล่าว หรือส่งคืนผู้จำหน่ายเพื่อทำลายต่อไป เป็นต้น ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องทำลายสินค้าเกษตร มกอช. มีอำนาจสั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าซึ่งสินค้าเกษตรนั้นทำลายสินค้าเกษตรดังกล่าวหรือดำเนินการอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนดได้

ความในวรรคสอง เกี่ยวกับการกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้จำหน่าย หรือผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าเกษตร แล้วแต่กรณี เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการประกาศ การเรียกเก็บ การทำลาย สินค้าเกษตรที่ไม่ปลอดภัย

๗.๖ การพักใช้ใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้าหรือผู้ประกอบการ ตรวจสอบมาตรฐานฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สำนักงานมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ไม่เกินครั้งละสามเดือน

ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งจะประกอบกิจการตามใบอนุญาตในระหว่างที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้นไม่ได้

คำอธิบายมาตรา ๕๐

การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต เป็นโทษทางปกครองที่กฎหมายกำหนดให้ฝ่ายปกครองลงโทษแก่ผู้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งทางปกครอง ทั้งนี้ การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต ไม่ถือว่าเป็นโทษทางอาญาเนื่องจากไม่ใช่โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙ ประกอบมาตรา ๓๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่เป็นมาตรการทางกฎหมายทำนองเดียวกันกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งมุ่งประสงค์จะปกป้องคุ้มครองสังคมมิให้ได้รับอันตรายจากการกระทำของผู้กระทำความผิดโดยการพักใช้ใบอนุญาตซึ่งมีผลทำให้เป็นการห้ามผู้กระทำความผิดใช้ใบอนุญาตนั้นเป็นการชั่วคราวชั่วคราวหนึ่ง^{๓๖} ส่วนการเพิกถอนใบอนุญาตย่อมมีผลเป็นการห้ามใช้ใบอนุญาตเป็นการถาวรซึ่งเป็นมาตรการที่รุนแรงกว่าการที่ มกอช. จะใช้ดุลยพินิจเลือกมาตรการใดมาใช้บังคับแก่กรณีตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการทำนองเดียวกันกับการใช้ดุลยพินิจตามพฤติการณ์แห่งความร้ายแรง ซึ่งหากมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้และก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและประโยชน์สาธารณะ มกอช. จะใช้อำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

สำหรับความในวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้าหรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สำนักงานมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ไม่เกินครั้งละสามเดือน ซึ่งในกรณีการใช้อำนาจในการพักใช้ใบอนุญาตนั้นอาจจะเป็นกรณีที่มีการฝ่าฝืนกฎหมายที่มีพฤติการณ์หรือลักษณะที่ไม่ร้ายแรง หรือฝ่าฝืนกฎหมายในเรื่องเล็กน้อย หรือการกระทำความผิดมีของกลางเพียงเล็กน้อย ฯลฯ

^{๓๖} เห็นว่าผิดหากภาควิชาที่ ๓๗๕๖/๒๕๕๗ , ประกอบพจนานุกรมกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๕๗๒๕๕๐.

ผลของการพักใช้ใบอนุญาตนั้น ตามความในวรรคสอง ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งจะประกอบกิจการตามใบอนุญาตในระหว่างที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้นไม่ได้ ซึ่งจะทำให้ผู้รับใบอนุญาตรีบทำการแก้ไขหรือขออนุญาตหรือที่ตรวจพบให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้คนสามารถกลับมาประกอบกิจการตามใบอนุญาตได้อีกครั้ง

มาตรา ๕๑ สำนักงานมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาต เมื่อปรากฏว่า

(๑) ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑ หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๔

(๒) ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าหรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานเคยถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้วมากระทำความผิดอีกภายในห้าปี

(๓) ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าหรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อเศรษฐกิจหรือต่อประโยชน์สาธารณะ

(๔) ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้ากระทำความผิดตามมาตรา ๖๐ มาตรา ๖๗ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ มาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔ หรือมาตรา ๗๕ หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน กระทำความผิดตามมาตรา ๖๔ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๑ วรรคสอง มาตรา ๗๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๗๔

ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง จะขอรับใบอนุญาตใหม่อีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นสองปีนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

คำอธิบายมาตรา ๕๑

พฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดที่จะพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาต มีดังนี้

ความใน (๑) ในกรณีผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑ เช่น ขาดคุณสมบัติในเรื่องอายุคือมีอายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งไม่สามารถจัดการทรัพย์สินได้ด้วยตนเอง หรือเป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถซึ่งต้องจัดการทรัพย์สินโดยผู้พิทักษ์หรือผู้อนุบาล หรือเป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือเคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตและเวลายังไม่ได้ล่วงพ้นมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี ในกรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๔ เช่น เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแต่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการเกี่ยวกับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร หรือไม่มีห้องปฏิบัติการของตนเอง หรือเป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือเคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตและเวลายังมิได้ล่วงพ้นมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี หรือขาดคุณสมบัติอื่น

การเพิกถอนใบอนุญาตตามอนุมาตรานี้เป็นเรื่องของการมีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตหากไม่มีคุณสมบัติดังกล่าวก็ไม่สามารถเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต ดังนั้น ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาออกใบอนุญาตโดยตรวจสอบไม่พบข้อบกพร่องของคุณสมบัติแล้วพิจารณาออกใบอนุญาตไปก่อนแล้ว หากตรวจสอบพบข้อบกพร่องในภายหลังก็จะใช้อำนาจในอนุมาตรานี้พิจารณาเพิกถอนใบอนุญาต

ความใน (๒) กรณีผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าหรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานเคยถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้วมากระทำความผิดอีกภายในห้าปี กรณีตามอนุมาตรานี้เป็นเรื่องการกระทำความผิดซ้ำซากและไม่เจ็ดหลาย โดยความในอนุมาตรานี้เป็นบทบังคับเด็ดขาดที่เมื่อเกิดกรณีผู้รับใบอนุญาตเคยถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตมาแล้วแม้กฎหมายมิได้เขียนไว้ชัดเจนว่าต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตมาแล้วกี่ครั้งแต่ก็ต้องถือว่าแม้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตมาเพียง ๑ ครั้ง หากมากระทำความผิดในฐานะความผิดเดิมอีกภายในระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่มีการสั่งพักใช้ใบอนุญาต มกษ. จะต้องพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตตามความในอนุมาตรานี้

ความใน (๓) กรณีผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าหรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อเศรษฐกิจหรือต่อประโยชน์สาธารณะ เช่น การส่งออกสินค้าเกษตรที่ไม่ได้มาตรฐานไปต่างประเทศแล้วมีการตรวจสอบพบว่าไม่มีคุณภาพในภายหลังซึ่งทำให้ภาพลักษณ์ของสินค้าเกษตรของประเทศไทยได้รับความเสียหาย

ความใน (๔) กรณีผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้ากระทำความผิด

- กรณีผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าไม่นำสินค้าเกษตรที่ได้รับใบอนุญาตเข้ารับการตรวจสอบและได้รับใบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานตามมาตรา ๖๐

- กรณีผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าไม่จัดเก็บจัดเก็บสินค้าที่ไม่ปลอดภัยภายในระยะเวลาที่สำนักงานกำหนดตามมาตรา ๖๗

- กรณีผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าเปลี่ยนเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรเพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายเช่นนั้นตามมาตรา ๖๘

- กรณีผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ไม่ได้เป็นผู้ได้รับใบรับรองแต่ใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโดยไม่ผิดกฎหมายมาตรา ๖๙

- กรณีผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้เงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน เพื่อให้มีการออกผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานโดยมิชอบตามมาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง

- กรณีผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ทำใบรับรองมาตรฐานหรือรายงานการตรวจสอบมาตรฐานขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิม หรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดในใบรับรองหรือรายงานดังกล่าวอันเป็นเท็จ เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นใบรับรองหรือรายงานที่แท้จริงตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง

- กรณีผู้รับใบอนุญาตผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ใช้ใบรับรองมาตรฐานหรือรายงานการตรวจสอบมาตรฐานที่ตนรู้ว่าเป็นเท็จตามมาตรา ๗๓

- กรณีผู้รับใบอนุญาตผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ถอน ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประทับหรือหมายไว้ที่สิ่งใด ๆ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในการยึด อาัยัด หรือรักษาสິงนั้น ๆ ตามมาตรา ๗๔

- กรณีผู้รับใบอนุญาตผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ถอน โฆษณา จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าเกษตรที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานบังคับหรือแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานโดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าสินค้าเกษตรนั้นมีได้ผ่านการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน หรือมาตรา ๗๕

- กรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน กระทำความผิดในกรณีต่าง ๆ เช่น เปิดเผยข้อเท็จจริงที่ได้มาหรือล่วงรู้มาจากการปฏิบัติการตรวจสอบมาตรฐานโดยประการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการค้าของผู้ขอให้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน ไม่เป็นกลางและมีส่วนได้เสียในผลประโยชน์กับผู้ขอให้ตรวจสอบมาตรฐาน ไม่แจ้งให้ผู้ขอให้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานทราบ และดำเนินการแก้ไขความบกพร่องหรือผิดพลาดนั้นทันทีเมื่อตรวจพบความบกพร่องหรือผิดพลาดในผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน หรือไม่แจ้งให้สำนักงานทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ตรวจพบความบกพร่องหรือผิดพลาดในผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน หรือในระหว่างที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้นฝ่าฝืนประกอบกิจการตามใบอนุญาตตามมาตรา ๖๔

- กรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานจัดทำผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นตามมาตรา ๗๐

- กรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานเรียก รับ หรือยอมจะรับเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นเพื่อกระทำการตามมาตรา ๗๑ วรรคสอง

- กรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานทำใบรับรองมาตรฐานหรือรายงานการตรวจสอบมาตรฐานขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิม หรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดในใบรับรองหรือรายงานดังกล่าวอันเป็นเท็จ เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นใบรับรองหรือรายงานที่แท้จริง ตามมาตรา ๗๒ วรรคสอง

- กรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ถอน ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประทับหรือหมายไว้ที่สิ่งใด ๆ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในการยึด อาัยัด หรือรักษาสິงนั้น ๆ หรือตามมาตรา ๗๔

มาตรา ๕๒ การสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา ๕๐ และการสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๕๑ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๕๒

กฎหมายบัญญัติให้กำหนดหลักเกณฑ์การสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา ๕๐ และการสั่งเพิกถอนใบอนุญาตมาตรา ๕๑ โดยในปัจจุบันได้มีประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการพักใช้ใบอนุญาต และการเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตร หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ประกาศ ณ วันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖^{๓๖} ดังนี้

- ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรหรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าเกษตรให้เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐานต่างๆ ตามความเหมาะสมและจำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงและพิจารณาเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตต่อเลขาธิการต่อไป ทั้งนี้ คณะทำงานต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จจะระยะเวลาดังกล่าว ให้คณะกรรมการขอขยายระยะเวลาต่อเลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

- การกำหนดระยะเวลาในการสั่งพักใช้ใบอนุญาตให้เป็นไปตามบัญชีแนบท้ายประกาศนี้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์และความหนักเบาของการกระทำความผิดของผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต

- การสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๕๑ จะต้องมียุทธศาสตร์หรือหลักฐานเชื่อได้ว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือกระทำความผิดในเรื่องใด ทั้งนี้ ในกรณีกระทำความผิดหากมีพยานหลักฐานเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดในเรื่องใดแล้วให้เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตโดยไม่ต้องรอคำพิพากษาของศาล

- การแจ้งคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต ให้สำนักงานแจ้งคำสั่งพร้อมทั้งระบุเหตุผล ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ให้ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันออกคำสั่ง ทั้งนี้ ให้แจ้งสิทธิ ระยะเวลา และสถานที่ในการอุทธรณ์คำสั่ง รวมทั้งกำหนดระยะเวลาส่งคืนใบอนุญาตสำหรับผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตให้ทราบด้วย

- การแจ้งคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต ให้นำวิธีการตามบทบัญญัติในหมวด ๔ การแจ้ง ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^{๓๖} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๐๐ ตอนพิเศษ ๑๔๗ ง วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๖

- ในกรณีที่ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าเกษตรแล้ว ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจะยื่นคำร้องขอให้สำนักงานพิจารณาสั่งยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้นก่อนถึงกำหนดก็ได้

มาตรา ๕๓ ให้สำนักงานประกาศรายชื่อผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานที่ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑ ให้ผู้บริโภคหรือประชาชนทราบเพื่อประโยชน์แก่การคุ้มครองผู้บริโภคหรือประชาชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำอธิบายมาตรา ๕๓

กฎหมายกำหนดให้ มกอช. มีอำนาจในการนำรายชื่อผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานที่ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑ มาประกาศให้กับประชาชนหรือผู้บริโภคได้ทราบเพื่อให้ผู้บริโภคได้ให้ความระมัดระวังในการเลือกซื้อสินค้าที่ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ขณะเดียวกันก็เป็นมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคอีกทางหนึ่งด้วย

บทที่ ๘

เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน

๘.๑ ประเภทของเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน

มาตรา ๕๔ เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตร มี ๒ แบบ ดังต่อไปนี้

(๑) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ

(๒) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไปสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไป

ลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบายมาตรา ๕๔

กฎหมายกำหนดให้มีเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรในปัจจุบันลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมาย ถูกกำหนดไว้โดยกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานกับสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๓^{๙๙} มี ๒ แบบ คือ เครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ และ เครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไป โดยลักษณะของเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน มีสัญลักษณ์เป็นรูปตัว Q หมายถึง Quality สีเขียวเข้มเป็นเครื่องหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่าสินค้าเกษตรมีคุณภาพและมีความปลอดภัย พร้อมทั้งยังสื่อไปถึงผู้บริโภคภายในประเทศและประเทศคู่ค้าให้เกิดความเชื่อมั่นในระบบการผลิตและผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรและอาหารของประเทศไทยว่าเป็นไปตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ โดยเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

---

^{๙๙} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๕๖ ก วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๓

เครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ ใช้สำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ โดยกฎหมายกำหนดไว้ว่า ในกรณีที่มีกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้าเกษตรใด ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าซึ่งสินค้านั้นต้องผลิต ส่งออก หรือนำเข้า เฉพาะแต่สินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานเท่านั้น และจะต้องได้รับใบอนุญาตจากสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติด้วย

เครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไป สำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไป หรือมาตรฐานที่มีประกาศกำหนดเพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน ซึ่งผู้ผลิตสามารถยื่นขอการรับรองด้วยความสมัครใจเพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้าให้เป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

๘.๒ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการใช้หรือแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน

เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสำหรับแสดงกับสินค้านั้น กฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ผู้ได้รับใบรับรองมาตรฐานเป็นผู้ที่มีหน้าที่แสดงกับสินค้าเกษตร โดยจะต้องเป็นผู้จัดทำเครื่องหมายรับรองมาตรฐานด้วยตนเองจะมอบให้ผู้อื่นแสดงมิได้ และจะต้องแสดงให้เห็นได้ง่ายและชัดเจนไว้ที่ตัวสินค้าเกษตรเป็นหลัก ถ้าไม่อาจแสดงหรือไม่สะดวกที่จะแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานไว้ที่สินค้าเกษตรให้แสดงไว้ที่ สิ่งบรรจุ หีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ สิ่งผูกมัด หรือป้ายของสินค้า โดยในการแสดงหรือใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานผู้ได้รับใบรับรองจะต้องระบุรายละเอียดดังต่อไปนี้ไว้ได้ เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน เช่น ชื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ให้การรับรอง ชื่อผู้ได้รับใบรับรอง ในกรณีที่สินค้าเกษตรที่จะแสดงหรือใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานได้รับใบรับรองตามมาตรฐานตั้งแต่สองมาตรฐานขึ้นไป หากมาตรฐานที่ได้รับการรับรองเป็นประเภทเดียวกันคือ เป็นมาตรฐานทั่วไปทั้งสองมาตรฐาน หรือเป็นมาตรฐานบังคับทั้งสองมาตรฐาน ผู้ได้รับใบรับรองอาจจะแสดงเครื่องหมายรับรอง ๒ เครื่องหมายโดยระบุรายละเอียดของชื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ให้การรับรอง ชื่อผู้ได้รับใบรับรองแสดงไว้ได้เครื่องหมายรับรองในแต่ละเครื่องหมายคนละที่ก็ได้ หรือจะแสดงเครื่องหมายเดียวโดยระบุชื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ให้การรับรอง ชื่อผู้ได้รับใบรับรองคนละแถวก็ได้ ทั้งนี้ การแสดงชื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ให้การรับรอง ชื่อผู้ได้รับใบรับรอง กฎหมายกำหนดให้ระบุเป็นรหัสตัวเลข ตามที่กำหนดไว้โดย

ประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง กำหนดรหัสในการใช้และแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖^{๑๑๑} โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ชื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ให้ระบุรหัสเป็นอักษร กข ตามด้วยหมายเลขที่กำหนด ทั้งนี้ หากเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกจะระบุรหัสเป็นอักษร AC แทนอักษร กข ก็ได้

๒. มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ให้การรับรองให้แสดงรหัสโดยระบุหมายเลขมาตรฐานสินค้าเกษตรโดยมีต่อระบุปีที่กำหนดมาตรฐานและให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ระบุวัน เดือน ปี ที่ผลิตหรือวันหมดอายุ หรือวันที่ควรบริโภคก่อนหรือข้อความอื่นใดที่มีความหมายในลักษณะเดียวกัน

(๒) ในกรณีที่ไม่ระบุรายละเอียด ตาม (๑) ให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรต้องผลิต ส่งออก หรือนำเข้าสินค้าเกษตร แล้วแต่กรณี ตามมาตรฐานปัจจุบันเท่านั้น

๓. ชื่อผู้ได้รับใบรับรอง ให้ระบุรหัสเป็นหมายเลขตามที่เลขาธิการกำหนด

นอกจากนี้ การแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับการรับรองกระบวนการจัดการของสินค้าเกษตร นอกจากจะแสดงไว้ที่ตัวสินค้าเกษตรแล้ว ยังสามารถแสดงไว้ที่สถานประกอบการ เอกสารรับรองหรือประกาศนียบัตรหรือจะใช้เพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ด้วยก็ได้ โดยในการแสดงหรือใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับการรับรองกระบวนการจัดการของสินค้าเกษตร กฎหมายยังกำหนดให้ระบุชื่อเต็มหรือชื่อย่อของมาตรฐานไว้ให้เห็นได้ง่ายและชัดเจนด้วย หลักเกณฑ์การใช้ชื่อย่อของมาตรฐานที่เกี่ยวกับการรับรองกระบวนการจัดการของสินค้าเกษตร นั้น ปัจจุบัน ได้มีประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ชื่อย่อของมาตรฐานสินค้าเกษตร ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗^{๑๑๒} ซึ่งมีการกำหนดให้ระบุชื่อย่อของมาตรฐานดังนี้

- มาตรฐานเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี ให้ใช้ชื่อย่อว่า GAP

- มาตรฐานเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ให้ใช้ชื่อย่อว่า ORGANIC

- มาตรฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ดีสำหรับกระบวนการผลิต และการปฏิบัติที่ดีสำหรับการคัดบรรจุ รวมทั้งมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติ : หลักการทั่วไปเกี่ยวกับสุขลักษณะอาหาร (มกษ. 9023) และมาตรฐานที่เกี่ยวกับการปฏิบัติที่ดีด้านสุขลักษณะอื่นๆ ให้ใช้ชื่อย่อว่า GMP

- มาตรฐานเกี่ยวกับระบบการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม ให้ใช้ชื่อย่อว่า HACCP

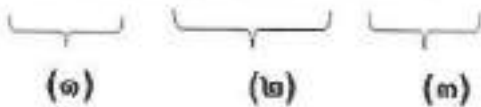
^{๑๑๑} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนพิเศษ ๕๐ ง วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

^{๑๑๒} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนพิเศษ ๕๐ ง วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

- (๑) = ชื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน
- (๒) = มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ให้การรับรอง
- (๓) = ชื่อผู้ได้รับการรับรอง

กษ XX / XXXX-XXXX / XXXXX GAP

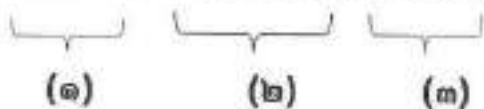

ภาพตัวอย่างวิธีการแสดงรหัสและชื่อย่อ (แบบมาตรฐานบังคับ)

- (๑) = ชื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน
- (๒) = มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ให้การรับรอง
- (๓) = ชื่อผู้ได้รับการรับรอง

กษ XX / XXXX-XXXX / XXXXX GAP

ภาพตัวอย่างวิธีการแสดงรหัสและชื่อย่อ (แบบมาตรฐานทั่วไป)

๔.๑ กำหนดเวลาในการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ

มาตรา ๕๕ ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับต้องแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานตามมาตรา ๕๔ (๑) ก่อนนำออกจากสถานที่ผลิตหรือรับมอบไปจากเจ้าพนักงานศุลกากร ในกรณีหลังนี้รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ทำภายหลังตามเงื่อนไขที่กำหนดก็ได้

คำอธิบายมาตรา ๕๕

ตามกฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ตามมาตรฐานบังคับต้องแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานตามมาตรา ๕๔ (๑) ก่อนนำออกจากสถานที่ผลิตเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความมั่นใจว่าสินค้าเกษตรนั้นมีความปลอดภัยและได้ทราบว่าเป็นสินค้าเกษตรนั้น ได้ผ่านการตรวจสอบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานแล้ว ดังนั้น หากสินค้ายังอยู่ในกระบวนการผลิตหรือยังอยู่ในสถานที่ผลิตหรือสถานที่เก็บสินค้า ผู้ผลิตสามารถยังไม่แสดงเครื่องหมายรับรองได้จนกว่าจะนำสินค้าออกจากสถานที่ผลิต ทั้งนี้ จะไปแสดงเครื่องหมายรับรอง ณ สถานที่จำหน่ายมิได้

ในกรณีของผู้นำเข้าสินค้าเกษตร มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดให้ผู้นำเข้าแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน ก่อนรับมอบไปจากเจ้าพนักงานศุลกากร หรือหากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะอนุญาตให้นำสินค้าเกษตรที่นำเข้าไปเก็บรักษาไว้ ณ สถานที่ประกอบการหรือสถานที่เก็บสินค้าของผู้นำเข้า หรือของผู้อื่นเพื่อแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานกับสินค้าเกษตรที่นำเข้าเพื่อดำเนินการแสดงเครื่องหมายรับรองก่อนนำสินค้าที่นำเข้าไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคก็ได้

๘.๔ ผู้มีสิทธิใช้หรือแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ

มาตรา ๕๖ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานตามมาตรา ๕๔ เว้นแต่เป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป แล้วแต่กรณี

คำอธิบายมาตรา ๕๖

กฎหมายกำหนดให้แต่เฉพาะผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป เท่านั้น ที่มีสิทธิใช้หรือแสดงเครื่องหมาย หากเป็นบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป จะไม่สามารถใช้หรือแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานได้ ในกรณีของผู้ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับถือเป็นหน้าที่จะมอบหน้าที่ในการแสดงเครื่องหมายรับรองให้ผู้อื่นมิได้ ส่วนในกรณีของผู้ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว ผู้ผลิตตามมาตรฐานทั่วไปจะแสดงหรือไม่แสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไปก็ได้ หากแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานจะต้องแสดงด้วยตนเอง จะมอบหน้าที่ให้กับผู้อื่นมิได้ เช่น ร้านจำหน่ายสินค้าเกษตรที่รับซื้อสินค้าเกษตรจากเกษตรกรที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไป นำสินค้าเกษตรที่รับซื้อไปแสดงเครื่องหมายรับรองโดยใช้รหัสของเกษตรกรผู้ผลิตจะไม่สามารถทำได้เนื่องจากผู้จำหน่ายมิได้เป็นผู้ผลิต หากทำการแสดงเครื่องหมายรับรองถือว่า ผิดวินัยมาตรา ๕๖ นี้ ทั้งนี้ เนื่องจากหากสินค้าเกษตรมีการแสดง

เครื่องหมายรับรองไม่ถูกต้อง และ มกอร. จะต้องมีการสั่งให้ทำการแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับการแสดงเครื่องหมายจะไม่สามารถออกคำสั่งให้ผู้จำหน่ายทำการแก้ไขปรับปรุงได้ เพราะการจะสั่งให้ทำการแก้ไขปรับปรุงสินค้าหรือการแสดงเครื่องหมายจะสามารถสั่งได้เฉพาะแก่ ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า เท่านั้น ไม่สามารถสั่งให้ผู้จำหน่ายแก้ไขปรับปรุงได้

บทที่ ๙ การอุทธรณ์

มาตรา ๕๗ ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้ขอรับใบอนุญาต หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของสำนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการ

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือโดยยื่นต่อสำนักงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งของสำนักงาน

ให้สำนักงานเสนอคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สำนักงานได้รับอุทธรณ์

ให้คณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์จากสำนักงาน คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นเหตุให้หยุดการบังคับตามคำสั่งของสำนักงาน เว้นแต่จะมีการสั่งให้หยุดการบังคับไว้ก่อนโดยคณะกรรมการ

คำอธิบายมาตรา ๕๗

กฎหมายกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้ขอรับใบอนุญาต หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของ มกอช. ตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรได้ สำหรับคำสั่งของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรหากผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า เห็นว่าไม่ถูกต้องและตนได้รับความเสียหายจากคำสั่งนั้น สามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้โดยไม่ต้องอุทธรณ์ต่อไปอีก เนื่องจากคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจทางปกครองโดยเฉพาะและไม่อยู่ในระบบสายการบังคับบัญชา คำสั่งทางปกครองของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงเป็นที่สุด ไม่มีองค์กรใดที่สูงกว่าที่จะพิจารณา คำอุทธรณ์ได้^{๑๑๑} ดังนั้น ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้ขอรับใบอนุญาต หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ซึ่งเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากคำสั่งของ มกอช. สามารถนำคดีไปฟ้องยังศาลปกครองได้โดยไม่ต้องอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรก่อนแต่อย่างใด^{๑๑๒} ประกอบกับตามมาตรา ๕๗ วรรคสี่ มีบทบัญญัติกำหนดไว้ให้คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรให้เป็นที่สุด ดังนั้น หากผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้ขอรับใบอนุญาต หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ยังไม่พอใจกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรอยู่ก็ และเห็นว่าตนได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายสามารถนำคดีไปฟ้องยังศาลปกครองได้

^{๑๑๑} ดร.ชาญชัย แสงวงศ์, คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง, กรุงเทพฯ : วิญญูชน, หน้า ๒๓๗

^{๑๑๒} ยันที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการแจ้งสิทธิฟ้องคดีปกครอง (เรื่องครั้งที่ ๖๖๘/๒๕๔๕)

๙.๑ ประเภทของคำสั่งของ มกอช. ที่สามารถอุทธรณ์ได้

๑. คำสั่งไม่อนุญาตหรือไม่ออกใบอนุญาตให้เป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าตามมาตรา ๒๐
๒. คำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าตามมาตรา ๒๒
๓. คำสั่งไม่ออกใบแทนใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าตามมาตรา ๒๔
๔. คำสั่งไม่อนุญาตให้ย้ายสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตของผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า
ตามมาตรา ๒๕
๕. คำสั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าแก้ไขปรับปรุงสินค้าเกษตรให้เป็นไปตาม
มาตรฐานภายในระยะเวลาที่กำหนด ตามมาตรา ๓๒
๖. คำสั่งให้เป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าทำลายสินค้าเกษตรภายในระยะเวลาที่กำหนด
ตามมาตรา ๓๒
๗. คำสั่งให้เป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าส่งสินค้าเกษตรกลับคืนต่างประเทศภายใน
ระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๓๒
๘. คำสั่งไม่อนุญาตหรือไม่ออกใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานตาม
มาตรา ๓๓
๙. คำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานตามมาตรา ๓๔
๑๐. คำสั่งไม่ออกใบแทนใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานตามมาตรา ๓๗
๑๑. คำสั่งไม่อนุญาตให้ย้ายสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตของผู้ประกอบการตรวจสอบ
มาตรฐานตามมาตรา ๓๘

๙.๒ การยื่นอุทธรณ์และกำหนดเวลาอุทธรณ์คำสั่ง มกอช.**๙.๒.๑ ผู้ที่มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของ มกอช.**

ผู้ที่มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของ มกอช. (คำสั่งทางปกครอง) คือ คู่กรณี ซึ่งได้แก่ ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า และผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน สำหรับบุคคลภายนอกที่มีได้เข้ามาใน กระบวนการพิจารณาทางปกครองนั้นจะอุทธรณ์ไม่ได้

๙.๒.๒ ผู้ที่จะรับอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า และผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ต้องอุทธรณ์คำสั่งของ มกอช. ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองที่ระบุชื่อและตำแหน่งในคำสั่งทางปกครองนั้น เพราะ บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่ทราบเรื่องและอยู่ในฐานะที่จะทบทวนคำสั่งทางปกครองของตนเองได้ดีที่สุด ดังนั้น ผู้ที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา นี้คือ เลขาธิการ มกอช.

๙.๒.๓ กำหนดเวลาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า และผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ต้องอุทธรณ์คำสั่งของ มกอช. ภายในสามสิบวัน (๓๐) นับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว (มาตรา ๕๗ วรรคสอง)

๙.๓ รูปแบบของคำอุทธรณ์

การอุทธรณ์คำสั่งของ มกอช. ตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง กำหนดไว้ว่า "การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือโดยยื่นต่อสำนักงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งของสำนักงาน" ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งมาตรา ๔๔ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๔ ซึ่งบัญญัติว่า "มาตรา ๔๔ คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือ ข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย" จากบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสองฉบับมีหลักอยู่ว่า (๑) คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ (๒) คำอุทธรณ์ต้องมีข้อโต้แย้งว่าไม่เห็นด้วยกับคำสั่งทางปกครองนั้นอย่างชัดเจน (๓) คำอุทธรณ์ต้องมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย ดังนั้น นอกจากอุทธรณ์จะต้องทำเป็นหนังสือแล้ว ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า และผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน จะต้องกล่าวในอุทธรณ์ให้เข้าใจว่าประสงค์จะได้แย้งคำสั่งของ มกอช. ส่วนใดหรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองนั้นทั้งหมดก็ได้

๙.๔ การพิจารณาคำอุทธรณ์

ตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง และวรรคสาม เป็นเรื่องการพิจารณาอุทธรณ์ บัญญัติรวมความสรุปได้ว่าเมื่อมีการยื่นอุทธรณ์ ให้ มกอช. เสนอคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ มกอช. ได้รับอุทธรณ์ โดยกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์จาก มกอช. คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

สำหรับตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๔ ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับการอุทธรณ์ กำหนดให้มีการพิจารณาอุทธรณ์โดยไม่ชักช้าแต่ต้องไม่เกิน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ โดยถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระแวงเวลาดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีนี้ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกิน ๓๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ทั้งนี้ บทบัญญัติตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๔ ดังกล่าวนี้ ไม่ใช้กับกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ดังนั้น ในกรณีของการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของ มกอช. ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ นี้ ถือว่าเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติในการพิจารณาอุทธรณ์ไว้ต่างหากและเป็นกฎหมายเฉพาะซึ่งถือว่ามีบทบัญญัติที่แตกต่างกัน จึงไม่น่าบบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๔ มาใช้บังคับ โดยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร จะต้องวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์จาก มกอช. และจะขยายระยะเวลาการพิจารณาไม่ได้แม้จะมีเหตุจำเป็นก็ตาม เหตุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มีให้มีการขยายระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ก็เนื่องมาจากประสงค์ที่จะให้มีการพิจารณาด้วยความรวดเร็ว ให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

สินค้าเกษตร ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากคำสั่ง มกอช. ได้รับความเสียหายน้อยที่สุด ประกอบกับ โดยธรรมชาติของสินค้าเกษตรที่เป็นสินค้าที่เน่าเสียง่ายและยากต่อการเก็บรักษาหากมีการพิจารณาอุทธรณ์ที่ล่าช้าและในกรณีที่มีการอุทธรณ์เกี่ยวกับการจัดการกับสินค้าเกษตรที่มีปริมาณ หรือมูลค่าสูง อาจส่งผลทำให้เจ้าของสินค้าได้รับความเสียหายมาก การพิจารณาอุทธรณ์ที่รวดเร็ว จึงเป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นในกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์

๔.๕ ผลการพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าเกษตร พิจารณาคำอุทธรณ์ตาม ขั้นตอนดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรดังกล่าว อาจจะมีคำสั่งให้ เพิกถอนคำสั่งเดิม หรือยืนตามคำสั่งเดิม หรือแก้ไขคำสั่งเดิม ก็ได้ ซึ่งการพิจารณาอุทธรณ์ถือ หลักการการทบทวนคำสั่งทางปกครองภายในฝ่ายปกครองด้วยตนเอง ทั้งนี้ คณะกรรมการ มาตรฐานสินค้าเกษตรดังกล่าว

๔.๖ การทูลเกล้าฯ ถวาย

ตามมาตรา ๕๗ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติไว้ว่า "การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งของสำนักงาน เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับไว้ก่อนโดยคณะกรรมการ" และตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๕๙ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติไว้ว่า "การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับตามมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง" ดังนั้น เมื่อ มกอช. ซึ่งเป็นผู้ออกคำสั่งทางปกครองยังคงมีอำนาจในการบังคับการให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองนั้นได้ แม้ว่าจะมีผู้อุทธรณ์คำสั่งทางปกครองก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ หรือองค์การวินิจฉัยคดีปกครองมีอำนาจที่จะมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับคำสั่งทางปกครองนั้นได้โดยมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้ซึ่งบัญญัติว่า "มาตรา ๕๖ เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองมีอำนาจที่จะพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งของตนได้ตามบทบัญญัติในส่วนนี้ เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับไว้ก่อนโดยเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งนั้นเอง ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ หรือผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความถูกต้องของคำสั่งทางปกครองดังกล่าว" ดังนั้น ในกระบวนการยื่นอุทธรณ์ หากผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าเกษตร กล่าวไว้ในคำอุทธรณ์ขอให้ทุเลาการบังคับไว้ในระหว่างพิจารณาคำอุทธรณ์ เมื่อ มกอช. เสนอคำอุทธรณ์ ให้คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรพิจารณา คณะกรรมการฯ อาจมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับไว้ก่อนแล้วจึงพิจารณาคำอุทธรณ์ก็ได้

บทที่ ๑๐ บทกำหนดโทษ

๑๐.๑ ความผิดกรณีไม่ขอรับใบอนุญาตตามมาตรฐานบังคับ

“มาตรา ๕๘ ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๕๐ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท”

คำอธิบายมาตรา ๕๘

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้มีอยู่ ๒ กรณี ดังนี้

- ในกรณีที่มิได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้าเกษตรใดแล้ว กฎหมายกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าซึ่งสินค้าเกษตรนั้น เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี (มาตรา ๒๐)

- หรือหากได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าหรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานแล้ว แต่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ หรือกฎกระทรวง หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติ แล้วต่อมาสำนักงานได้มีคำสั่งสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้วยังฝ่าฝืนประกอบกิจการในระหว่างที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต (มาตรา ๕๐)

๑๐.๒ ความผิดกรณีผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ใบอนุญาตสูญหายแต่ไม่ขอรับใบแทน ย้ายสถานที่โดยไม่ได้รับอนุญาต และไม่แจ้งให้ทราบเมื่อเลิกกิจการ

“มาตรา ๕๙ ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ หรือมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

คำอธิบายมาตรา ๕๙

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้มีอยู่ ๕ กรณี ดังนี้

- ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ทำการตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต (มาตรา ๒๓)

- ใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสูญหายหรือชำรุดเสียหายในสาระสำคัญแล้วไม่ดำเนินการขอรับใบแทนจากสำนักงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับทราบการสูญหายหรือชำรุดเสียหายดังกล่าว (มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง)

- ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ย้ายสถานที่ทำการที่ระบุไว้ในใบอนุญาต โดยไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักงาน (มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง)
- ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ซึ่งจะเลิกกิจการไม่แจ้งให้สำนักงานทราบล่วงหน้าก่อนเลิกประกอบกิจการไม่น้อยกว่าหกสิบวันซึ่งเมื่อเลิกประกอบกิจการแล้วไม่ยอมส่งคืนใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกประกอบกิจการ (มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง)
- ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้าตามมาตรฐานบังคับไม่แสดงเครื่องหมายรับรองตามมาตรา ๕๔ (๓) ก่อนนำสินค้าออกจากสถานที่ผลิตหรือรับมอบไปจากเจ้าพนักงานศุลกากร

๑๐.๓ ความผิดกรณีไม่ขอรับการตรวจสอบและได้รับใบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

“มาตรา ๖๐ ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท”

คำอธิบายมาตรา ๖๐

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้เป็นกรณีที่มีกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้าเกษตรใดแล้วผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ไม่ขอรับการตรวจสอบและได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

๑๐.๔ ความผิดกรณีผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของสำนักงาน

มาตรา ๖๑ ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของสำนักงาน ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

คำอธิบายมาตรา ๖๑

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้เป็นเรื่องต่อเนื่องมาจากมาตรา ๓๑ และ ๓๒ กล่าวคือ ในกรณีที่มีประกาศกำหนดมาตรฐานทั่วไปสำหรับสินค้าเกษตรใดแล้ว เมื่อผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี ขอรับการตรวจสอบและได้รับใบรับรองจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานแล้ว (มีสิทธิแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไป) ต่อมาปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าไม่เป็นไปตามมาตรฐาน กฎหมายให้อำนาจสำนักงานในการสั่งให้ผู้ผลิตผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ดำเนินการหรือปรับปรุงให้เป็นไปตามมาตรฐานภายในระยะเวลาที่กำหนด หากไม่สามารถแก้ไขหรือปรับปรุงได้ให้สำนักงานมีอำนาจสั่งให้ทำลายหรือส่งสินค้าเกษตรกลับคืนต่างประเทศภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งหากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้ผลิตผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ยังไม่ปฏิบัติตามก็จะได้รับโทษปรับตามมาตรานี้

๑๐.๕ ความผิดกรณีประกอบกิจการตรวจสอบมาตรฐานโดยไม่ได้รับใบอนุญาต

มาตรา ๖๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบายมาตรา ๖๒

ความผิดตามมาตรานี้เป็นกรณีที่กฎหมายห้ามผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานไม่ได้รับใบอนุญาตให้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานจากสำนักงาน หากผู้ใดฝ่าฝืนโดยประกอบกิจการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าเกษตรตามพระราชบัญญัตินี้ หรือประกอบกิจการตรวจสอบรับรองมาตรฐานนอกเหนือไปจากขอบข่ายที่ตนได้รับอนุญาต ก็อาจจะได้รับโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้

๑๐.๖ ความผิดกรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ใบอนุญาตสูญหายแต่ไม่ขอรับใบแทน ย้ายสถานที่ทำการโดยไม่ได้รับใบอนุญาต และไม่แจ้งให้ทราบเมื่อเลิกกิจการ

มาตรา ๖๓ ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๙ หรือมาตรา ๔๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

คำอธิบายมาตรา ๖๓

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้มีเฉพาะโทษปรับ และมีอยู่ ๕ กรณี ดังนี้

- กรณีที่ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ทำการของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานที่ระบุไว้ในใบอนุญาต (มาตรา ๓๖)
- หรือในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในส่วนที่เป็นสาระสำคัญแต่ไม่ยอมแจ้งสำนักงานให้ทราบเพื่อดำเนินการขอรับใบแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบการสูญหายหรือชำรุดเสียหายดังกล่าว (มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง)
- กรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานย้ายสถานที่ทำการโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากสำนักงาน (มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง)
- กรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานจะเลิกประกอบกิจการไม่แจ้งเป็นหนังสือให้สำนักงานทราบล่วงหน้าก่อนเลิกประกอบกิจการไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน และเลิกกิจการแล้วไม่ส่งคืนใบอนุญาตให้สำนักงานภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเลิกกิจการ (มาตรา ๓๙)
- และกรณีที่ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานไม่ยอมจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานต่อสำนักงานในรอบสามเดือนตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่สำนักงานประกาศกำหนด (มาตรา ๔๑)

๑๐.๗ ความผิดกรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานปฏิบัติผิดหน้าที่ในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพเฉพาะ หรือลักลอบประกอบกิจการในระหว่างที่ตนถูกพักใช้ใบอนุญาต

มาตรา ๖๔ ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบายมาตรา ๖๔

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้มีอยู่ ๕ กรณี ดังนี้

- ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานเปิดเผยข้อเท็จจริงที่ได้มาหรือล่วงรู้มาจากการปฏิบัติการตรวจสอบมาตรฐานโดยประการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการค้าของผู้ขอให้การตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน เว้นแต่เป็นการเปิดเผยตามหน้าที่หรือตามกฎหมายหรือเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบหรือการพิจารณาคดี (มาตรา ๕๐ (๑))

- ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานเข้าไปมีส่วนได้เสียในผลประโยชน์กับผู้ขอให้การตรวจสอบมาตรฐาน (มาตรา ๕๐ (๒))

- ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานไม่แจ้งผู้ขอให้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานทราบเพื่อให้ดำเนินการแก้ไขความบกพร่องหรือผิดพลาดนั้นทันที ในกรณีที่ตรวจพบความบกพร่องหรือผิดพลาดในผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน (มาตรา ๕๐ (๓))

- ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานไม่แจ้งให้สำนักงานทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ตรวจพบความบกพร่องหรือผิดพลาดในผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน (มาตรา ๕๐ (๔))

- ในระหว่างที่ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง ยังคงฝ่าฝืนหรือลักลอบประกอบกิจการตามใบอนุญาต (มาตรา ๕๐ (๕))

๑๐.๘ ความผิดกรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานไม่เก็บรักษาผลการตรวจสอบรับรองไว้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ

มาตรา ๖๕ ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท

คำอธิบายมาตรา ๖๕

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้เป็นกรณีที่ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานไม่เก็บรักษาผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้เป็นเวลา ๓ ปี เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบได้โดยการเก็บรักษาข้อมูลอาจจะเก็บรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

๑๐.๙ ความผิดกรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๖๖ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๔๓ (๕) หรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

คำอธิบายมาตรา ๖๖

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้มีอยู่ ๒ กรณี ดังนี้

- ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในบางครั้งอาจมีความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน มาชี้แจงให้ข้อมูล หรือส่งหลักฐานหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง หรืออาจจะสั่งให้แก้ไขความบกพร่องหรือผิดพลาดที่ตรวจพบ หากไม่ปฏิบัติตามอาจมีความผิดและต้องได้รับโทษได้ (มาตรา ๔๓ (๕))

- ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน อำนวยความสะดวกตั้งแต่เริ่มการตรวจจนเสร็จสิ้นการตรวจ หากไม่อำนวยความสะดวกหรือขัดขืนไม่ยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ อาจจะได้รับโทษตามกฎหมายได้ (มาตรา ๕๗)

๑๐.๑๐ ความผิดกรณีจัดเก็บสินค้าเกษตรตามคำสั่งของสำนักงาน

มาตรา ๖๗ ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าผู้ใดไม่ดำเนินการจัดเก็บสินค้าเกษตรตามคำสั่งของสำนักงานตามมาตรา ๕๕ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบายมาตรา ๖๗

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้เป็นกรณีที่ผลการตรวจสอบตามมาตรา ๕๓ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าสินค้าดังกล่าวอยู่ภายใต้มาตรฐานบังคับซึ่งไม่ปลอดภัยหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน พืช หรือสัตว์ สำนักงานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจเรียกเก็บสินค้าหรือสั่งให้จัดเก็บสินค้าภายในระยะเวลาที่สำนักงานกำหนด หากเพิกเฉยไม่ดำเนินการดังกล่าวภายในระยะเวลาอาจมีความผิดและได้รับโทษตามมาตรานี้ได้

๑๐.๑๑ ความผิดกรณีเลียนเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน

มาตรา ๖๘ ผู้ใดเลียนเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรตามมาตรา ๕๔ เพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบายมาตรา ๖๔

สำหรับคำว่า “การเลียนเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน” คือ การทำให้คล้ายคลึงกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานไม่ว่าจะเป็นเครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไป หรือเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ โดยมีเจตนาพิเศษเพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายรับรองมาตรฐานที่แท้จริง ซึ่งบทกำหนดโทษตามมาตรา ๖๔ เป็นกรณีที่มีการเลียนเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรตามมาตรา ๕๔ โดยมีเจตนาเพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อหรือเข้าใจผิดว่าเป็นเครื่องหมายรับรองที่แท้จริงในปัจจุบันมีอยู่ ๒ เครื่องหมาย คือ เครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ และเครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไป โดยการเลียนเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน จะต้องประกอบด้วย เจตนา ๒ อย่าง คือ ๑) เจตนาเลียน กับ ๒) เจตนาพิเศษเพื่อให้ประชาชนหลงผิดสืบสนว่าเครื่องหมายที่เลียนนั้นเป็นของผู้ที่ถูกเลียน^{๑๑๔} โดยการเลียนเครื่องหมายรับรองมาตรฐานคือการทำให้ไม่เหมือนแต่คล้าย หรือใกล้เคียง และไม่ได้มีเจตนาทำให้เหมือน ดังนั้น การเลียนจึงต้องมีเจตนาพิเศษ^{๑๑๕}

สำหรับการกระทำที่ถือว่าเป็นการ “ปลอมเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน” นั้น ไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัตินี้เขียนไว้แต่การกระทำที่ถือว่าเป็นการ “ปลอมเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน” นั้น เป็นความผิดตามมาตรา ๕๖ ประกอบมาตรา ๖๔ คือ การที่ไม่ได้เป็นผู้ได้รับใบรับรองแต่ได้ใช้หรือแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานกับสินค้าเกษตรอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๖ ที่กำหนดไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานตามมาตรา ๕๔ เว้นแต่เป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป แล้วแต่กรณี” ดังนั้น ความผิดฐาน “เลียนเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน” จึงมีความแตกต่างกันกับความผิดฐาน “ปลอมเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน” อย่างไรก็ตามความผิดทั้งสองฐานมีอัตราโทษเท่ากันคือจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๐.๑๒ ความผิดกรณีปลอมเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน

มาตรา ๖๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบายมาตรา ๖๔

โดยที่มาตรา ๕๖ ที่กำหนดไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานตามมาตรา ๕๔ เว้นแต่เป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป แล้วแต่กรณี” หากผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๖ จะได้รับโทษตามมาตรา ๖๔ คือ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๑๑๔} เก็บคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๖/๒๕๔๔

^{๑๑๕} เก็บคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๒๖/๒๕๔๔

สำหรับการกระทำความผิดตามมาตรา ๖๖ คือการกระทำความผิดฐาน "ปลอมเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน" ซึ่งเป็นกรณีที่มีใช้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน นำเครื่องหมายรับรองไปใช้โดยไม่มีสิทธิใช้เนื่องจากมิได้เป็นผู้ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป แล้วแต่กรณี หากมีการนำเครื่องหมายรับรองมาตรฐานไปใช้หรือแสดงกับสินค้าเกษตรอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายจะต้องได้รับโทษตามมาตรา ๖๖.๑๓

๑๐.๑๓ ความผิดกรณีจัดทำผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานอันเป็นเท็จ

มาตรา ๗๐ ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ผู้ใดจัดทำผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบายมาตรา ๗๐

บทกำหนดโทษตามมาตรา ๗๐ เป็นกรณีผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ไม่จัดทำผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามความเป็นจริง แต่กลับทำรายงานผลการตรวจสอบอันเป็นเท็จไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือปกปิดความจริงที่ควรจะแสดงไว้ในรายงานหรือเอกสารอื่นๆ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น อาจมีความผิดและต้องได้รับโทษตามมาตรา ๗๐

คำว่า "รายงานผลการตรวจสอบอันเป็นเท็จ" หรือคำว่า "เอกสารเท็จ" หรือ "เอกสารซึ่งมีข้อความอันเป็นเท็จ" นั้น คือคำที่มีความหมายเหมือนกัน โดยคำว่า "เอกสารเท็จ" หรือ "เอกสารซึ่งมีข้อความอันเป็นเท็จ" เป็นเอกสารที่สร้างขึ้นมีข้อความเท็จ หรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง ซึ่งผู้ทำเอกสารรายงานผลการตรวจสอบอันเป็นเท็จนั้นได้กระทำในฐานะที่ตนเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานซึ่งถือว่าเป็นผู้มีอำนาจหรือหน้าที่ทำเอกสารรายงานผลการตรวจสอบนั้น ซึ่งเอกสารเท็จอาจจะไม่ใช่เอกสารปลอมก็ได้

๑๐.๑๔ ความผิดให้สินบนแก่ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

มาตรา ๗๑ ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้เงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน เพื่อให้มีการออกผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานโดยมิชอบต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อกระทำการตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง

คำอธิบายมาตรา ๗๑

บทกำหนดโทษตามมาตรา ๗๑ เป็นกรณีคล้ายกับการให้สินบนเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๔๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่เนื่องผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานมิใช่เจ้าพนักงานเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับการตรวจสอบมาตรฐานที่จะต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้

ตามแนวทางสากลเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ หากมีบุคคลใดให้ ขอให้ หรือ รับว่าจะให้เงินหรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน เพื่อให้มีการออกผลการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานโดยมิชอบ อาจจะได้รับโทษตามมาตรานี้ได้

๑๐.๑๕ ความผิดฐานรายงานผลการตรวจสอบรับรอง

มาตรา ๗๒ ผู้ใดทำใบรับรองมาตรฐานหรือรายงานการตรวจสอบมาตรฐานขึ้นทั้งฉบับ หรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิม หรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดในใบรับรองหรือ รายงานดังกล่าวอันเป็นเท็จ เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นใบรับรองหรือรายงานที่แท้จริง ต้อง ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ผู้นั้นต้องระวัง โทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบายมาตรา ๗๒

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้เป็นกรณีความผิดฐานปลอมเอกสาร โดยการปลอมใบรับรอง มาตรฐานหรือรายงานผลการตรวจสอบมาตรฐานด้วยการเติมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วย ประการใดในใบรับรองหรือรายงานดังกล่าวอันเป็นเท็จ เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นใบรับรอง หรือรายงานที่แท้จริง อาจจะได้รับโทษตามมาตรานี้ได้

๑๐.๑๖ ความผิดฐานใช้ใบรับรองมาตรฐานอันเป็นเท็จ

มาตรา ๗๓ ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้จำหน่าย หรือผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งสินค้าเกษตร ผู้ใดใช้ใบรับรองมาตรฐานหรือรายงานการตรวจสอบมาตรฐานที่ตนรู้ว่าเป็นเท็จ ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบายมาตรา ๗๓

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้เป็นกรณีความผิดต่อเนื้อเรื่องฐานใช้เอกสารที่เกิดจากการกระทำ ความผิดฐานปลอมเอกสารตามมาตรา ๗๒ กล่าวคือ เมื่อมีการนำเอกสารที่เกิดจากการปลอม ใบรับรองมาตรฐานหรือรายงานผลการตรวจสอบมาตรฐาน หรือแก้ไขใบรับรองหรือรายงานดังกล่าว อันเป็นเท็จ ไปใช้ก็จะมี ความผิดตามมาตรานี้อีกฐานหนึ่ง

๑๐.๑๗ ความผิดฐานทำลายตราหรือป้ายคำเตือนในการยึดอายุ

มาตรา ๗๔ ผู้ใดถอน ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งตราหรือ เครื่องหมายอันพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประทับหรือหมายไว้ที่สิ่งใด ๆ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่เพื่อ เป็นหลักฐานในการยึด อายุ หรือรักษาสินนั้น ๆ ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกิน สองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบายมาตรา ๗๔

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้เป็นกรณีคล้ายกับความผิดตามมาตรา ๑๔๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการยึดหรืออายัดจะต้องมีการติดป้ายคำเตือนพร้อมชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ภายหลังจากนั้น หากผู้ใดถอน ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประทับหรือหมายไว้ที่สิ่งใด ๆ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในการยึด อายัด หรือรักษาสิ่งนั้น แล้วอาจมีความผิดตามมาตรานี้ได้

๑๐.๑๔ ความผิดกรณีโฆษณา จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับ หรือแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน

มาตรา ๗๕ ผู้ใดโฆษณา จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าเกษตรที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานบังคับหรือแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าสินค้าเกษตรนั้นมิได้ผ่านการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบายมาตรา ๗๕

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้เป็นกรณีที่มีการโฆษณา จำหน่าย หรือมีสินค้าเกษตรที่เป็นมาตรฐานบังคับไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยสินค้าเกษตรนั้นมิได้เป็นของผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งไม่ผ่านการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน หรือโฆษณา จำหน่าย หรือมีสินค้าเกษตรที่เป็นมาตรฐานบังคับไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายสินค้าเกษตรนั้นโดยมีการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน (บังคับและทั่วไป) ซึ่งไม่ผ่านการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน โดยผู้กระทำความผิดได้รู้หรือมีเหตุอันควรรู้ อาจจะได้รับโทษตามมาตรานี้

ความหมายของคำว่า “โฆษณา”

สำหรับคำว่า “โฆษณา” ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ได้กำหนดคำนิยามไว้หากจะพิจารณาว่าการกระทำในลักษณะใดเป็นการกระทำความผิดที่ถือว่าเป็นโฆษณาหรือไม่อาจจะดูจากกฎหมายอื่นๆ เช่น

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้ให้คำนิยามคำว่า “โฆษณา” หมายความว่ารวมถึงการกระทำที่ไม่ว่าโดยวิธีใดๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้ให้คำนิยามคำว่า “โฆษณา” หมายความว่า รวมถึงการกระทำที่ไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความเพื่อ

ประโยชน์ในทางการค้า ไม่หมายความรวมถึงเอกสารทางวิชาการหรือตำราที่เกี่ยวกับการเรียนหรือการสอน

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.๒๕๕๑ ได้ให้คำนิยามคำว่า “โฆษณา” หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใดๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยินหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้าและให้หมายความรวมถึงการสื่อสารการตลาด

ดังนั้น หากจะรวมความหมายของคำว่า “โฆษณา” ของความหมายในพระราชบัญญัติต่างๆ แล้วคำหมายของคำว่า “โฆษณา” หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใดๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยินหรือทราบข้อความ เพื่อประโยชน์ในทางการค้าและให้หมายความรวมถึงการสื่อสารการตลาด แต่ไม่หมายความรวมถึงเอกสารทางวิชาการหรือตำราที่เกี่ยวกับการเรียนหรือการสอน

ความหมายของคำว่า “จำหน่าย”

เนื่องจากพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ได้กำหนดความหมายของคำว่า “จำหน่าย” ไว้เป็นพิเศษ จึงตีความตามความเข้าใจโดยทั่วไปว่าจำหน่ายหมายถึง การกระทำอย่างใดให้ของนั้นพ้นไปจากกรรมสิทธิ์ของตน เช่น ขาย จ่ายแจก แลกเปลี่ยน หรือให้^{๑๖} นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอื่นๆ ที่กำหนดคำนิยามของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๒๒ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “ขาย” หมายความว่ารวมถึง ให้เช่า เช่าซื้อ หรือจัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่นแต่ไม่รวมถึงการจ้างแรงงานตามกฎหมายแรงงาน

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.๒๕๕๑ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “ขาย” หมายความว่ารวมถึง จำหน่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.๒๕๕๑ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “ขาย” หมายความว่า จำหน่าย จ่าย แจก หรือแลกเปลี่ยนเพื่อประโยชน์ทางการค้าและให้หมายความรวมถึงให้เช่า ให้เช่าซื้อ จัดหา ตลอดจนเสนอ ชักชวน หรือนำออกแสดงเพื่อการดังกล่าว

ดังนั้น คำว่า “จำหน่าย” หรือคำว่า “ขาย” จึงถือว่ามีความหมายที่เหมือนกัน คือ การกระทำอย่างใดให้ทรัพย์สินหรือสิ่งของนั้นพ้นไปจากกรรมสิทธิ์ เช่น จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ และให้หมายความรวมถึงให้เช่า ให้เช่าซื้อ จัดหา ตลอดจนเสนอ ชักชวน หรือนำออกแสดงเพื่อการดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในทางการค้า หรือจัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่น

^{๑๖} ความเห็นของอนุกรรมการกฎหมายตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.๒๕๕๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๔-๑๕/๒๕๕๑ วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เรื่อง การนำเข้าผลิตภัณฑ์ กำมาในราชอาณาจักรของบริษัทไทยโรนแม จำกัด

ความหมายของคำว่า “มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

สำหรับคำว่า “มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ มิได้มีบทบัญญัติให้ความหมายพิเศษจึงต้องถือว่ามีความหมายทั่วไป คือ

- การมีไว้ในครอบครองหรืออยู่ในความยึดถือหรือปกครองดูแลซึ่งสินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับเพื่อจำหน่าย โดยแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าสินค้าเกษตรนั้นมีได้ผ่านการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน

- การมีไว้ในครอบครองหรืออยู่ในความยึดถือหรือปกครองดูแลเพื่อจำหน่ายซึ่ง สินค้าเกษตรที่มีการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไป โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าสินค้าเกษตรนั้นมีได้ผ่านการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน

สำหรับคำว่า “โดยรู้” มีหมายความคล้ายคำว่า “เจตนา” ตามประมวลกฎหมายอาญาดังนั้น คำว่าโดยรู้จึงน่าจะหมายถึงรู้ว่าสินค้าเกษตรที่ตนมีไว้ในครอบครองมิได้ผ่านการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานแล้วยังยึดถือหรือปกครองดูแลโดยมีเจตนาเพื่อจำหน่ายให้ผู้อื่น

ส่วนคำว่า “เหตุอันควรรู้” เป็นถ้อยคำที่มีความสอดคล้องกับบทสันนิษฐานของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดในทางอาญาไม่ได้”^{๑๑๖} หรือมาจากสำนวนกฎหมายคำว่า “ความไม่รู้กฎหมายจะเป็นข้อแก้ตัวไม่ได้” ซึ่งหากกฎหมายยอมให้ผู้กระทำความผิดอ้างว่าไม่รู้ว่ามีกฎหมายบังคับไว้หากคดีขึ้นสู่ศาล ผู้กระทำความผิดคงอ้างว่าไม่รู้จึงไม่ต้องรับโทษทุกคน”^{๑๑๗} ฉะนั้น เหตุอันควรรู้ตามมาตรา ๗๕ ก็คือ หากผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีอาชีพค้าขายสินค้าเกษตรจึงน่าจะรู้ว่าสินค้าเกษตรนั้นมีกฎหมายบังคับให้ต้องแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานและต้องผ่านการตรวจสอบรับรองโดยผู้จำหน่ายต้องมีหน้าที่ตรวจสอบว่าผู้ที่นำสินค้าเกษตรมาให้ตนจำหน่ายได้รับใบอนุญาตและได้รับใบรับรอง และในกรณีที่มีการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไปต้องตรวจสอบว่าสินค้านั้นได้รับใบรับรอง หากในทางพิจารณาปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้จำหน่ายมิได้ให้ความใส่ใจตรวจสอบต้องถือว่า ผู้จำหน่ายมีเจตนากระทำผิด แต่ถ้ามองในทางพิจารณาผู้กระทำความผิดไม่รู้จริง ๆ เนื่องจากเติมผู้กระทำความผิดได้รับใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไปมาก่อน ต่อมาสินค้าเกษตรดังกล่าวต้องได้รับการรับรองตามมาตรฐานบังคับ ผู้กระทำความผิดสามารถพิสูจน์ว่าตนไม่รู้จริงได้ ซึ่งศาลสามารถลงโทษจำเลยน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดได้ตามมาตรา ๒๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา^{๑๑๘} แต่ถ้าวินิจฉัยว่าการกระทำความผิดและ

^{๑๑๖} มาตรา ๒๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

^{๑๑๗} เที่ยงเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๙๑๒๙ / เกี่ยวพิชจร วิจารณ์สวัสดิ์ คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค ๑ : ที่มา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๑๑๘} เที่ยงเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๓๓๖๑๕๓๘

สหกรณ์ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดให้สินค้าเกษตรใดเป็นมาตรฐานบังคับแล้ว และทางราชการได้ปิดประกาศสำเนากฎกระทรวงนั้นไว้ให้จำเลยทราบแล้ว จำเลยจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้^{๕๐}

๑๐.๑๙ การดำเนินคดีกับนิติบุคคล

มาตรา ๗๖ ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าผู้แทนนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ และบุคคลอื่นใดซึ่งกระทำการแทนนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดและต้องระวางโทษเช่นเดียวกับนิติบุคคลนั้นด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าคนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

คำอธิบายมาตรา ๗๖

บุคคลที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อาจจะเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลในกรณีที่นิติบุคคลธรรมดากระทำความผิดก็จะมีคดีดำเนินคดีกับบุคคลนั้น สำหรับในกรณีที่นิติบุคคล ในกรณีที่มีการฟ้องคดีอาญากับห้างหุ้นส่วนจำกัด ก็จะมีการฟ้องห้างหุ้นส่วนจำกัด ในฐานะนิติบุคคลเป็นจำเลยที่ ๑ และดำเนินคดีกับหุ้นส่วนผู้จัดการ ในฐานะส่วนตัวเป็นจำเลยที่ ๒ ส่วนการดำเนินคดีกับบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดก็จะคล้ายกัน คือดำเนินคดีกับบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ในฐานะนิติบุคคล เป็นจำเลยที่ ๑ และดำเนินคดีกรรมการผู้จัดการ ในฐานะส่วนตัว เป็นจำเลยที่ ๒ เป็นต้น ส่วนการพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นผู้ที่มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลก็จะพิจารณาตามหนังสือรับรองนิติบุคคลที่จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์

๑๐.๒๐ การดำเนินการเปรียบเทียบในความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว

มาตรา ๗๗ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียวให้คณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดที่รัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้

คณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งให้มีจำนวนสามคน ประกอบด้วย ข้าราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หนึ่งคน พนักงานอัยการหนึ่งคน และพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอีกหนึ่งคน

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

คำอธิบายมาตรา ๗๗

กล่าวโดยปกติแล้ว การดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ของเจ้าหน้าที่นั้น เจ้าหน้าที่ต้องมีอำนาจพิเศษในการบังคับทางปกครองต่อประชาชนทั่วไป โดยวิธีการลงโทษของเจ้าหน้าที่มีมาตรการบังคับทางปกครองบางอย่างเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามเจตนาของเจ้าหน้าที่ โดยไม่ต้องให้ศาลบังคับการแทน เช่น โทษปรับทางปกครองตามมาตรา ๕๔ (๒)

^{๕๐} เก็บเงินเดิมคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๗-๑๐๑๐/๒๕๒๗

แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งใกล้เคียงกับมาตรการบังคับทางอาญาเกี่ยวกับโทษปรับตามมาตรา ๑๘ (๔) แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่โทษปรับทางอาญาศาลเท่านั้นที่จะพิพากษาของโทษปรับได้ยกเว้นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจ ตำรวจ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือคณะกรรมการต่างๆ มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้โดยไม่ต้องฟ้องศาลและทำให้คดีเล็กน้อยตามมาตรา ๑๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สถานะของคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากมูลการกระทำ ความผิดทางอาญาเป็นการบังคับใช้กฎหมายอย่างหนึ่ง คณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งตามมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นการทำหน้าที่เปรียบเทียบปรับแทนรัฐ คณะกรรมการชุดนี้ จึงมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่บริหารกระบวนการยุติธรรมที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งขึ้นโดยมีความเป็นอิสระแยกจากสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบได้รับเงินค่าปรับจากผู้กระทำความผิดแล้ว สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติในฐานะหน่วยงานตุลาการต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน^{๕๖}

สำหรับบทลงโทษตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น ได้กำหนดบทลงโทษของผู้กระทำความผิดไว้ให้มีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ ขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำความผิดว่ามีความร้ายแรงของการกระทำความผิดมากน้อยเพียงใด โดยในส่วนของกาวกระทำ ความผิดที่มีโทษทั้งจำคุกและโทษปรับ หรือมีโทษจำคุกเพียงอย่างเดียว สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ในฐานะผู้เสียหายก็ต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินคดีในความผิดที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม หากการกระทำความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวนั้นกฎหมายได้ให้อำนาจคณะกรรมการเปรียบเทียบที่ได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เปรียบเทียบผู้กระทำความผิดได้ และเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับและคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดมีมติให้เปรียบเทียบปรับแล้วก็ให้ถือว่าคดีเล็กน้อย โดยผู้กระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการของพนักงานสอบสวนและการพิจารณาของศาลยุติธรรม ตามมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ปัจจุบันความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ มีบทบัญญัติที่มีความผิดและกำหนดโทษปรับสถานเดียวจำนวน ๘ มาตรา ดังนี้

- ความผิดตามมาตรา ๕๘
- ความผิดตามมาตรา ๕๙
- ความผิดตามมาตรา ๖๐

^{๕๖} เพื่อความเห็นตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง เงินค่าปรับที่คณะกรรมการเปรียบเทียบผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๕๑ (เรื่องเลขที่ ๓๒๕/๒๕๕๔)

แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งใกล้เคียงกับมาตรการบังคับทางอาญาเกี่ยวกับโทษปรับตามมาตรา ๑๘ (๔) แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่โทษปรับทางอาญาคาดเท่าันที่จะพิพากษาลงโทษปรับได้ยกเว้นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจ ตำรวจ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือคณะกรรมการต่างๆ มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้โดยไม่ต้องฟ้องศาลและทำให้คดีเล็กน้อยตามมาตรา ๓๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สถานะของคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากมูลการกระทำ ความผิดทางอาญาเป็นการบังคับใช้กฎหมายอย่างหนึ่ง คณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งตามมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นการทำหน้าที่เปรียบเทียบปรับแทนรัฐ คณะกรรมการชุดนี้ จึงมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่บริหารกระบวนการยุติธรรมที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งขึ้นโดยมีความเป็นอิสระแยกจากสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบได้รับเงินค่าปรับจากผู้กระทำความผิดแล้ว สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติในฐานะหน่วยงานธุรการต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน^{๕๕}

สำหรับบทลงโทษตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น ได้กำหนดบทลงโทษของผู้กระทำความผิดไว้ให้มีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ ขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำความผิดว่ามีความร้ายแรงของการกระทำความผิดมากน้อยเพียงใด โดยในส่วนของ การกระทำความผิดที่มีโทษทั้งจำคุกและโทษปรับ หรือมีโทษจำคุกเพียงอย่างเดียว สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ในฐานะผู้เสียหายก็ต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินคดีในความผิดที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม หากการกระทำความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวนั้นกฎหมายได้ให้อำนาจคณะกรรมการเปรียบเทียบที่ได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เปรียบเทียบผู้กระทำความผิดได้ และเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับและคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดมีมติให้เปรียบเทียบปรับแล้วก็ถือว่าคดีเล็กน้อย โดยผู้กระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการของพนักงานสอบสวนและการพิจารณาของศาลยุติธรรม ตามมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ปัจจุบันความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ มีบทบัญญัติที่มีความผิดและกำหนดโทษปรับสถานเดียวจำนวน ๗ มาตรา ดังนี้

- ความผิดตามมาตรา ๕๘
- ความผิดตามมาตรา ๕๙
- ความผิดตามมาตรา ๖๐

^{๕๕} เทียบความเห็นตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง เงินค่าปรับที่คณะกรรมการเปรียบเทียบผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการขึ้นทะเบียนสินค้าเกษตรสงวนพ.ศ. ๒๕๔๖ (เรื่องเสร็จ ๓๒๕/๒๕๔๖)

- ความผิดตามมาตรา ๒๑
- ความผิดตามมาตรา ๒๓
- ความผิดตามมาตรา ๒๕
- ความผิดตามมาตรา ๒๖

ซึ่งเมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดมีมติ^{๑๑๖} ให้เปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดและผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ตามมาตรา ๔๗ วรรคสาม ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๗ (๔) และทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา มาตรา ๓๔ (๓)

ส่วนความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ในส่วนอื่นๆ เป็นบทบัญญัติที่มีทั้งโทษจำคุก และโทษปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ รวม ๑๑ มาตรา ซึ่งเมื่อผู้กระทำความผิดถูกดำเนินคดีตามกฎหมายแล้ว ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐ กำหนดไว้ว่า “บรรดาความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงแต่โทษจำคุกก็ได้” ดังนั้น เป็นอำนาจที่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษจำคุกอย่างเดียวโดยไม่ปรับ และโทษจำคุกที่ลงอย่างเดียวก็ยังสามารถรอการลงโทษได้ด้วย^{๑๑๗}

สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการเปรียบเทียบคดีนั้น คณะกรรมาเปรียบเทียบคดีสามารถออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเปรียบเทียบคดีเพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะผู้รักษาการตามกฎหมายและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ออกระเบียบในเรื่องดังกล่าวได้^{๑๑๘}

คณะกรรมการเปรียบเทียบความผิด ในปัจจุบัน ได้รับการแต่งตั้งโดยประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑^{๑๑๙} โดยมีอำนาจหน้าที่เปรียบเทียบความผิดตามนัยมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

^{๑๑๖} (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๗๗/๒๕๕๓ “จำเลยทั้งสองมาพบนิติกร กองนิติการ กรมโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อมาให้สัตยาบันและยินยอมให้ทำการเปรียบเทียบปรับ แต่คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับมีมติไม่เปรียบเทียบปรับเนื่องจากจำเลยทั้งสองมีประวัติถูกดำเนินคดีมาแล้วหลายครั้ง เป็นการกระทำความผิดซ้ำซากจึงไม่ควรเปรียบเทียบปรับ แต่ให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมแจ้งความร้องทุกข์ดำเนินคดีกับจำเลยทั้งสอง”)

^{๑๑๗} (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๘/๒๕๕๐, ๑๓๗/๒๕๓๗)

^{๑๑๘} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การออกระเบียบคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีตามพระราชบัญญัติลดอาญาโทษ พ.ศ. ๒๕๕๑ (เรื่องเลขที่ ๖๐๐/๒๕๕๔)

^{๑๑๙} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๓๑ ตอนที่๓๗ ๑๗๐ ง วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๗

- (๑) เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติหรือผู้ที่เลขาธิการ หน่วยงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติมอบหมายในกรณีที่เลขาธิการ หน่วยงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็น ประธานกรรมการได้
- (๒) อัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทาง กฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการที่อัยการพิเศษ ฝ่ายคุ้มครองผู้บริโภคมอบหมายในกรณีที่อัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองผู้บริโภคไม่ สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการได้
- (๓) ผู้กำกับการ (กองกำกับการ ๔) กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิด เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือพนักงานสอบสวนที่ผู้ กำกับการมอบหมายในกรณีที่ผู้กำกับการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการได้

ประเด็นวิเคราะห์เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเบี้ยประชุมกรรมการ ตามพระราช กฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ.๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุม กรรมการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๕ ได้กำหนดให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้ง และกำหนดองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ไว้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย สามารถเบิกจ่ายเบี้ย ประชุมตามพระราชกฤษฎีกาฯ ดังกล่าวได้ โดยในเบื้องต้นกรมบัญชีกลางให้ความเห็นในเบื้องต้นว่า คณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งตามความจำเป็นและเหมาะสมโดยไม่มีการ กำหนดองค์ประกอบของกรรมการให้ชัดเจน กำหนดแต่เพียงว่าให้มีกรรมการสามคนเท่านั้น จึงไม่ เท่าท้ายการมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมกรรมการ ซึ่งในการแต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิด ตามกฎหมายในปัจจุบันมีหลายพระราชบัญญัติ เช่น คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีตาม พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.๒๕๔๑ คณะกรรมการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕^{๖๖} คณะกรรมการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติ ประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕^{๖๗} คณะกรรมการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.๒๕๓๕^{๖๘} คณะกรรมการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก พ.ศ.๒๕๕๑^{๖๙} คณะกรรมการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.๒๕๐๕^{๗๐} เป็นต้นในประเด็นปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๒) ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการในกฎหมายแต่ละฉบับขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์

^{๖๖} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๔ ตอนพิเศษ ๕๐ ง วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๐

^{๖๗} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนพิเศษ ๒๔ ง วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

^{๖๘} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนพิเศษ ๒๔ ง วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

^{๖๙} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๓ ง วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๒

^{๗๐} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๐ ตอนที่ ๒๐๒ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๖

และเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นๆ กฎหมายบางฉบับมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการไว้อย่างชัดเจนโดยระบุทั้งชื่อหรือตำแหน่ง หรือระบุว่าเป็นผู้แทนของหน่วยงานใด แต่กฎหมายบางฉบับมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้เป็นดุลพินิจของผู้มีอำนาจแต่งตั้งในการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลที่จะทำหน้าที่กรรมการให้เหมาะสมตามลักษณะของงาน ดังนั้นการที่จะพิจารณาว่ากฎหมายฉบับใดได้มีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการไว้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายแห่งบทนิยามคำว่า "คณะกรรมการ" ในมาตรา ๕ พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ พ.ศ.๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๕ หรือไม่ ต้องพิจารณาบทบัญญัติแห่งกฎหมายแต่ละฉบับเป็นรายกรณีไป ซึ่งถ้าหากพิจารณาแล้วตามความในวรรคสองของมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ บัญญัติไว้ว่า "คณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งให้มีจำนวนสามคนประกอบด้วย ข้าราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หนึ่งคน พนักงานอัยการหนึ่งคน และพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอีกหนึ่งคน" แม้จะมีได้มีการระบุชื่อไว้ว่าให้รัฐมนตรีจะต้องแต่งตั้งบุคคลโดยระบุชื่อตำแหน่งใด แต่ก็ได้ระบุว่าจะต้องเป็นผู้แทนของหน่วยงานใด มีคุณสมบัติจะต้องเป็นข้าราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พนักงานอัยการ และพนักงานสอบสวน รวมจำนวนสามคน ซึ่งเป็นการกำหนดองค์ประกอบของบุคคลที่จะเป็นกรรมการอย่างตายตัว จึงน่าจะเป็นการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายแห่งบทนิยามคำว่า "คณะกรรมการ" ในมาตรา ๕ พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ พ.ศ.๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๕^{๙๖}

ในกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้ตรวจพบการกระทำผิดและมีการจับกุมเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายนั้น หากเป็นความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวสามารถส่งเรื่องมาให้คณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดทำการเปรียบเทียบปรับได้ แต่ผู้ต้องหาต้องแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบปรับเสียก่อน หากไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับและต่อมาพนักงานสอบสวนได้มีการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการโจทก์ฟ้องคดี โดยไม่ได้ส่งเรื่องให้แก่คณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดผู้ต้องหาจะแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบปรับในระหว่างการพิจารณาของศาลหาได้ไม่^{๙๗}

^{๙๖} เทียบความเห็นตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การพิจารณาองค์ประกอบของคณะกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ พ.ศ.๒๕๔๗ (กรณีคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีตามพระราชบัญญัติลดอาญา พ.ศ.๒๕๔๑) (เรื่องเสร็จที่ ๔๗๖๒๕๕๗)

^{๙๗} เทียบคำพิพากษาศาลฎีกา ๑๖๕๐๒๕๔๑ ผู้ต้องหาไม่แจ้งความยินยอมให้พนักงานสอบสวนทำการเปรียบเทียบปรับเมื่อคดีขึ้นสู่ศาลผู้ต้องหาจะแจ้งต่อศาลเพื่อขอให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบที่ยกปรับหาได้ไม่

บทที่ ๑๑

บทเฉพาะกาล

บทเฉพาะกาล หมายถึง บทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติให้ใช้เฉพาะในช่วงเวลาหนึ่งหรือกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกิดขึ้นก่อนวันใช้บังคับกฎหมายนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือบทเฉพาะกาลบทกฎหมายที่กำหนดให้บังคับใช้แก่กรณีใดกรณีหนึ่งโดยเฉพาะ และจะต้องใช้บทบัญญัตินั้นภายในเวลาที่กำหนดหรือเฉพาะบางช่วงเวลาตามเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นเป็นการเฉพาะ เพื่อให้การปรับเปลี่ยนมาใช้บทบัญญัติใหม่หรือต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติใหม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๑๑.๑ สถานะของมาตรฐานสมัครใจ

"มาตรา ๗๘ บรรดามาตรฐานสินค้าเกษตรที่คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นมาตรฐานทั่วไปตามพระราชบัญญัตินี้"

คำอธิบายมาตรา ๗๘

ก่อนที่พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ จะมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๑ นั้น เดิมได้มีการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับไว้ก่อนแล้ว รวมจำนวน ๑๒๔ เรื่อง (มาตรฐาน) เป็น "มาตรฐานสมัครใจ" ในรูปของประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ โดยคณะกรรมการชุดดังกล่าวแต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยคณะกรรมการดังกล่าว ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขาธิการ และมีกรรมการอื่นอีก ๑๔ คน โดยให้มีอำนาจหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบายและแผนงานมาตรฐานเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหาร และมาตรฐานระบบ และกำกับดูแลให้เป็นไปตามนโยบาย

ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ได้มีมติเห็นชอบให้แก้ไขชื่อมาตรฐานสินค้าเกษตรดังกล่าว (มาตรฐานสมัครใจ ๑๒๔ เรื่อง) โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ ประกอบมาตรา ๗ (๓)

และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้แก้ไขชื่อจากคำว่า "มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ" เป็น "มาตรฐานสินค้าเกษตร" และแก้ไขชื่อย่อจากมาตรฐาน "มกอช." เป็นมาตรฐาน "มกษ."^๓ เมื่อมีประกาศแก้ไขชื่อมาตรฐานดังกล่าวถือว่าเป็นการยกสถานะมาตรฐานสมัครใจแบบเดิมเปลี่ยนมาเป็นมาตรฐานทั่วไปตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

๑๑.๒ สถานะของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

"มาตรา ๗๙ ให้ผู้ซึ่งได้รับใบรับรองเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจากคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติแจ้งเป็นหนังสือต่อสำนักงานภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเพื่อขอรับใบอนุญาตจากสำนักงานเมื่อได้แจ้งแล้วให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานตามพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าสำนักงานจะมีคำสั่งไม่อนุญาตหรือใบรับรองนั้นสิ้นอายุ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานและการควบคุมผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับผู้นั้น"

คำอธิบายมาตรา ๗๙

การประกอบกิจการเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานก่อนที่พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ จะมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๑ นั้น เดิมจะต้องได้รับใบรับรองเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานจากคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ แต่เพื่อไม่ให้เกิดการติดขัดและผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานที่ได้รับใบรับรองยังสามารถให้บริการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรให้กับเกษตรกรผู้ผลิตได้ กฎหมายจึงกำหนดบทเฉพาะกาลกำหนดให้ ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานแจ้งเป็นหนังสือต่อ มกอช. ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเพื่อขอรับใบอนุญาตจาก มกอช. เมื่อได้แจ้งแล้วให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน จากนั้น มกอช. จะประเมินสมรรถนะและพิจารณาว่าจะสมควรอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานหรือไม่ในภายหลัง

๑๑.๓ สถานะของเครื่องหมายรับรองมาตรฐานแบบเดิม (Q ธงชาติ)

"มาตรา ๘๐ ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายรับรองของสำนักงานอันเป็นเครื่องหมายรับรองที่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้ากับสินค้าเกษตรอยู่ก่อนวันที่

^๓ ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แก้ไขชื่อมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เป็นมาตรฐานทั่วไปตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ / ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๕๒ ง วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑

พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้นั้นใช้เครื่องหมายรับรองนั้นกับสินค้าเกษตรได้ต่อไปโดยให้ถือว่า เครื่องหมายรับรองนั้นเป็นเครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไปตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับผู้นั้น^{๑๖}

คำอธิบายมาตรา ๘๐

เดิมก่อนที่พระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีผลใช้บังคับในการปฏิบัติงานของ มกอช. เมื่อครั้งจัดตั้งหน่วยงานปฏิบัติงานตามภารกิจที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติที่ตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ได้ร่วมกับหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกอบด้วยกรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร รวม ๘ หน่วยงาน ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ให้การรับรองเกี่ยวกับแหล่งผลิต ส่วนประกอบ วิธีการผลิต ความปลอดภัย คุณภาพหรือคุณลักษณะอื่นใดของสินค้าเกษตรใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารเป็นเครื่องหมายเดียวกัน ต่อมา มกอช. ได้ยื่นคำขอการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองที่หน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกันนั้น ต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ดำเนินการรับจดทะเบียนและออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองให้กับ มกอช. จำนวน ๒ ฉบับ ดังนี้

๑. ฉบับเครื่องหมายที่มีข้อความภาษาไทย ทะเบียนเลขที่ ๖๑๓๗ คำขอเลขที่ ๕๕๔๘๒๓ ออกให้ ณ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๘ อายุการคุ้มครอง ๑๐ ปี ตั้งแต่วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

๒. ฉบับเครื่องหมายที่มีข้อความภาษาอังกฤษ ทะเบียนเลขที่ ๖๑๓๘ คำขอเลขที่ ๕๕๔๘๒๒ ออกให้ ณ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๘ อายุการคุ้มครอง ๑๐ ปี ตั้งแต่วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

ประกอบกับคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ได้ออกประกาศเรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ : หลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายรับรอง Q และ Q Premium กับสินค้าเกษตรและอาหาร พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๘ หมายเลขมาตรฐาน มกอช. ๕๐๐๕-๒๕๔๘^{๑๗} และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลใช้บังคับ ได้มีการออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แก้ไขชื่อมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เป็นมาตรฐานทั่วไปตามพระราชบัญญัติ

^{๑๖} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๑๒๓ ง วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๘

มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศ ณ วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ โดยแก้ไขหมายเลขมาตรฐานจากคำว่า "มกช. ๓๐๐๕-๒๕๔๘" เปลี่ยนเป็น "มกช. ๓๐๐๕-๒๕๔๘" ^{๙๙}

แต่ปัจจุบันได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานกับสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๓ ^{๑๐๐} (มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๓) ซึ่งมีเครื่องหมาย ๒ แบบ คือเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับและเครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไป ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ และกฎกระทรวงดังกล่าว มกช. จึงได้ดำเนินการ

๑) ยกเลิกเครื่องหมายการค้า (กรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้เพิกถอนทะเบียนเครื่องหมายการค้า Q แล้ว และมีผลเป็นการเพิกถอนเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๖)

๒) ยกเลิกประกาศมาตรฐานทั่วไป (ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ยกเลิกมาตรฐานสินค้าเกษตร : หลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายรับรอง Q และ Q Premium กับสินค้าเกษตร และอาหาร ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕) ^{๑๐๑}

ดังนั้น โดยผลของกฎหมายแล้วผู้ที่ได้นำเครื่องหมาย Q ธรรมชาติไปใช้แสดงกับสินค้าอยู่ก่อนนั้นจะสามารถใช้เครื่องหมาย Q ธรรมชาติ ภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับโดยอาศัยบทเฉพาะกาลได้ก็ตาม แต่ปัจจุบัน ได้มีกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานกับสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๓ และมีผลใช้บังคับแล้ว ผู้ได้รับใบรับรองจะต้องแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานแบบใหม่ ไม่มีสิทธิใช้เครื่องหมายแบบเดิมได้อีกต่อไป

^{๙๙} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๖๒ ตอนพิเศษ ๑๐๘ ง วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒

^{๑๐๐} อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๖๘

^{๑๐๑} ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๗๖๐ ตอนที่ ๘๗ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๖

ประวัติผู้แต่ง

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. ๒๕๑๔ นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พ.ศ. ๒๕๑๕ ประกาศนียบัตรหลักสูตรวิชาว่าความ
สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสหภาพความ
- พ.ศ. ๒๕๑๘ เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๑๕ ประกอบวิชาชีพทนายความ
- พ.ศ. ๒๕๑๗ นิติกร สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม
- พ.ศ. ๒๕๑๖ นิติกร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
ณ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
โทรศัพท์ ๐-๒๕๖๒-๒๒๗๗ <http://www.acts.go.th>

National Bureau of Agricultural Commodity and Food Standards, Ministry of Agriculture and Cooperative,
50 Phaholyathin Road, Ladsao Chatachak Bangkok 10900, Thailand.
Tel. (662) 561-2277 <http://www.acts.go.th>